

Agroresursu un
ekonomikas
institūts

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Jūrlietu un
zivsaimniecības fonds

Novērtēšanas ziņojums

Rīcības programmas Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības
fonda atbalsta ieviešanai (ZRP) 2014-2020

***ZRP 2014-2020 novērtēšanas informācija 2019. gada
paplašinātajam ikgadējam īstenošanas ziņojumam***

2019. gada marts

SATURS

SATURS.....	2
LIETOTIE SAĪSINĀJUMI.....	4
LIETOTIE TERMINI.....	5
KOPSAVILKUMS.....	6
DARBA SATURS.....	9
IZMANTOTIE DATI UN PIELIETOTĀS METODES	10
ZRP 2014-2020 NOVĒRTĒŠANA.....	13
1. 1. Prioritātes novērtēšana	14
Ietekmes novērtēšana.....	14
Secinājumi	24
Ieteikumi	24
Cik lielā mērā Prioritāte sniedz ieguldījumu Savienības stratēģijas gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei mērķu sasniegšanā?	24
2. 2. Prioritātes novērtēšana	25
Ietekmes novērtēšana.....	25
Secinājumi	31
Ieteikumi	32
Cik lielā mērā Prioritāte sniedz ieguldījumu Savienības stratēģijā gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei mērķu sasniegšanā?	32
3. 3. Prioritātes novērtēšana	32
Ietekmes novērtēšana.....	32
Secinājumi	35
Ieteikumi	35
Cik lielā mērā Prioritāte sniedz ieguldījumu Savienības stratēģijā gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei mērķu sasniegšanā?	36
4. 4. Prioritātes novērtēšana	36
Ietekmes novērtēšana.....	36
Secinājumi	41
Ieteikumi	42
Cik lielā mērā Prioritāte sniedz ieguldījumu Savienības stratēģijā gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei mērķu sasniegšanā?	42
5. 5. Prioritātes novērtēšana	43
Ietekmes novērtēšana.....	43
Secinājumi	50
Ieteikumi	50
Cik lielā mērā Prioritāte sniedz ieguldījumu Savienības stratēģijā gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei mērķu sasniegšanā?	51

6. 6. Prioritātes novērtēšana	51
Ietekmes novērtēšana.....	51
Secinājumi	53
Ieteikumi	53
Cik lielā mērā Prioritāte sniedz ieguldījumu Savienības stratēģijā gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei mērķu sasniegšanā?	53
MONITORINGA TABULA.....	54
PIELIKUMI	59

LIETOTIE SAĪSINĀJUMI

AREI	- Agroresursu un ekonomikas institūts
BIOR	- Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts "BIOR"
CSP	- Centrālā Statistikas pārvalde
EJZF	- Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds
EK	- Eiropas Komisija
EPC	- Ekonomikas pētniecības centrs
ES	- Eiropas Savienība
GĪZ	- Gada īstenošanas ziņojums par EJZF
ICES	- Starptautiskā jūru pētījumu padome
IS	- Informācijas sistēma
LAD	- Lauku atbalsta dienests
LAND	- Lauku attīstības novērtēšanas daļa
LHEI	- Latvijas Hidroekoloģijas institūts
LZIKIS	- Latvijas zivsaimniecības integrētās kontroles un informācijas sistēma
MK	- Ministru kabinets
n.a	- nav aprēķināms
NJ	- novērtēšanas jautājums
NJ	- Novērtēšanas jautājums
RO	- Ražotāju organizācijas
VID	- Valsts ieņēmumu dienests
VVD	- Valsts Vides dienests
ZM	- Zemkopības ministrija
ZRP 2014-2020	- Rīcības programmas Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda atbalsta ieviešanai Latvijā 2014. - 2020. Gada vai Programma
ZST	- Zivsaimniecības sadarbības tīkls

LIETOTIE TERMINI

Kopējais publiskais finansējums	- piešķirtais publiskais (ES fondu un valsts) līdzfinansējums un privātais finansējums
Piešķirtais publiskais līdzfinansējums	- finansējums īstenojamiem projektiem (izmaksātais un rezervētais finansējums)
Īstenojamie projekti	- projekti ar statusu “atvērts labošanai”, “apstiprināts”, “sākta uzraudzība” un “slēgts”
Pieteiktie projekti	- projekti ar statusu “reģistrēts”,
Neieviestie projekti	- projekti ar statusu “noraidīts”, “atsaukts”, “pārtrauktas saistības”, “anulēts”

KOPSAVILKUMS

ZRP 2014-2020 ietver 6 prioritātes un katrai no tām noteikti konkrētie mērķi. Darba ietvaros sniegts novērtējums par ZRP 2014-2020 īstenoto pasākumu ietekmi uz mērķu sasniegšanu un analizēta zvejniecības, akvakultūras un apstrādes sektoru attīstība Programmas ieviešanas periodā.

Provizoriski iegūtie dati ļauj secināt, ka ZRP 2014-2020 ieguldījumu publiskā finansējuma lietderības vērtība ir pozitīva un ir sniegts ieguldījums zvejniecības, akvakultūras un zivju apstrādes efektivitātes paaugstināšanā.

ZRP 2014-2020 1. prioritātē sasniegti 67% no plānotā projektu skaita 2023. gadam, un izmaksāts publiskais finansējums 127% apmērā no starpposma mērķa vērtības 2018. gadam un 37% no kopējā prioritātei atvēlētā publiskā finansējuma 2023. gadam. Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda (EJZF) un valsts ieguldītais publiskais finansējums ir sekmējis ZRP 2014-2020 **1.prioritātes** mērķa - *vides ziņā ilgtspējīgu, resursu ziņā efektīvu, inovatīvu, konkurētspējīgu un uz zināšanām balstītu zvejniecību* - sasniegšanu. Vislabāk tiek sekmēta ar kapacitātes un līdzsvara nodrošināšanu saistītā mērķa (3. Konkrētais mērķis) sasniegšana. Atbalsts ir veicinājis Latvijas zvejas flotes mencas zvejojošo tīklu zvejas kuģu kapacitātes sabalansēšanu ar šim zvejas kuģu segmentam pieejamiem zivju resursiem. Ar konkurētspējas un dzīvotspējas palielināšanu, ietverot drošības un darba apstākļu uzlabošanu saistītā mērķa (4. Konkrētais mērķis) sasniegšanā nozīmīgāko ietekmi ir devuši F011.22. un F011.23. pasākumu ieviešana. Šī Konkrētā mērķa sasniegšanas uzlabošanai jāveicina zvejnieku interese un izpratne par pasākumā F011.08.iespējām, lai ieviestu paaugstinātas prasības drošības un darba apstākļu uzlabošanā. Samērā labi tiek sekmēta ar dažādu tehnoloģiju izstrādei un inovācijām saistītā mērķa (5. Konkrētais mērķis) sasniegšana. Par to liecina ieviesto inovatīvo projektu skaits un aptvertās jomas. Savukārt ar vidi saistītā mērķa (1. Konkrētais mērķis) sasniegšana nesekmējas vienlīdz labi. Veiksmīgi pildās zušu mazuļu izlaišana iekšzemes ūdensbaseinos (pasākums F011.14.), bet uz pasākuma F011.15. atbalstam nav pieteicies neviens atbalsta saņēmējs. ZRP 2014-2020 ietvērto konteksta rādītāju vērtību izmaiņas norāda uz zvejniecības sektora pozitīvu attīstību. Sniegtajam atbalstam ZRP 2014-2020 1. prioritātē (īpaši pasākumu F011.1 un F011.08) ir bijusi pozitīva ietekme uz atbalsta saņēmēju peļņu, ražošanas izmaksu izmaiņām neto apgrozījumā un darba ražīgumu. Prioritātes mērķu sasniegšanas uzlabošanā vēlama lielāka ZST iesaiste uzņēmēju aktivizēšanā, pieaicinot LAD pārstāvjus un citus ekspertus vai speciālistus, kas varētu palīdzēt gan projektu pieteikumu sagatavošanā, gan Programmas mērķu skaidrošanā. Sglabājoties esošajai aktivitātei iespējamais publiskā finansējuma pārpalikums šajā prioritātē.

EJZF un valsts līdzšinējā ieguldījuma **2.prioritātes** mērķu - *vides ziņā ilgtspējīgu, resursu ziņā efektīvu, inovatīvu, konkurētspējīgu un uz zināšanām balstītu akvakultūru* - sasniegšanā lietderības vērtība ir vērtējama pozitīvi, lai arī veikto ieguldījumu apjoms attiecībā pret plānoto ir mazāks nekā 1.prioritātē. Īstenojamo projektu skaits ir 43% no visā periodā plānotā, bet izmaksas sasniedz tikai 17% no kopējā atvēlētā publiskā finansējuma programmā. Uz 1.konkrēto mērķi – *inovāciju un zināšanu pārneses stiprināšana* – līdzšinējā programmas ietekme bijusi neliela, sakarā ar nelielo īstenoto projektu skaitu. Projektu analīze ļauj vērtēt, ka uzsāktajiem projektiem ir potenciāls sniegt ieguldījumu nozares attīstībā. Uz *akvakultūras uzņēmumu konkurētspējas un dzīvotspējas palielināšanu* (2.konkrētais mērķis) vērsto projektu plānotie rādītāji liecina par pietiekami augstu ieguldījumu lietderību, salīdzinot ieguldījumu izmaksas un sasniedzamo rezultātu. Pabeigto projektu skaits ir neliels, un tie liecina par ekonomisko rādītāju (neto apgrozījums un darba ražīgums) uzlabošanas atbalsta ietekmē. Vislabāk tiek sekmēta *ar vidi saistīto mērķu* sasniegšana (4.konkrētais mērķis), kur aptvērto saimniecību skaits sasniedz 80% no plānotā. Tomēr, ja līdz programmas perioda beigām projektu pieteicēju aktivitāte saglabāsies līdzšinējā līmenī, iespējamais publiskā finansējuma pārpalikums šajā prioritātē var sasniegt 5-10 milj. EUR. Šādā situācijā būtu lietderīgi pagarināt esošās akvakultūras vides saistības (F022.10 pasākums) ilgāk par 5 gadu periodu līdz programmas darbības beigām.

EJZF un valsts līdzšinējais ieguldījums **3. prioritātes** mērķa - *sekmēt KZP īstenošanu*- devis pozitīvu ieguldījumu mērķa sasniegšanā. Konkrētā mērķa -*Atbalsta sniegšana uzraudzībai, kontrolei un noteikumu izpildei*, tādējādi palielinot iestāžu spēju un valsts pārvaldes efektivitāti, bet nepalielinot administratīvo slogu sasniegšanā atbalsta lietderība sasniedz 306%. Veiktie ieguldījumi veicina kontroles pastiprināšanu krājumiem; izpratnes uzlabošanu par nepieciešamību apkarot nelegālu, neregistrētu un neregulētu zveju gan plašākai sabiedrībai, gan arī zvejniekiem, inspektoriem, prokuroriem un tiesnešiem.

Konkrētā mērķa *Zinātniskas informācijas uzlabošana un sniegšana, kā arī datu vākšanas un pārvaldības uzlabošana* sasniegšanā atbalsta lietderības vērtība sasniedz 90%. Ņemot vērā izmantoto finansējumu pasākumā F036.01. un veiktos ieguldījumus varētu rasties finanšu pārpalikums, ja netiek mainīti pasākuma ieviešanas prasības un saņēmēju uzdevumi.

EJZF un valsts līdzšinējais ieguldījums **4. prioritāte** mērķa - *palielināt nodarbinātību un teritoriālo kohēziju* - devis pozitīvu ieguldījumu mērķa sasniegšanā. Prioritātes rezultāti vairāk orientēti uz zivsaimniecībai nozīmīgo teritoriju (ZNT) kopienu attīstību, sabiedriski nozīmīgiem projektiem, zivsaimniecības nozares dažādošanas aktivitātēm, kas vērstas uz teritoriālo kohēziju un dod ieguldījumu nodarbinātības veicināšanā. Mazāks ieguldījums ir zvejniecības un akvakultūras nozarēs. Prioritātes rezultāti un izmantotie līdzekļi liecina, ka atbalsta lietderības vērtība ir pozitīva. Lietderības vērtība pasākumā F043.02 sasniegusi 331%, pasākumā F043.04 – 150%.

Pasākuma ietekme uz nodarbinātību pašlaik ir vērtējama kā indikatīva, un kopumā ir salīdzinoši neliela, īpaši zivsaimniecības jomā. Tajā pašā laikā, darba vietas tiek veidotas citās nozarēs (dažādošana), kas dod pozitīvu ieguldījumu ZNT.

Novērtētāju veiktajos pētījumos VRG pozitīvi novērtēja SVVA devumu apdzīvojuma saglabāšanas, darba vietu nodrošināšanu mazajiem ražotājiem, algoto darba vietu, pakalpojumu, sociālās un fiziskās vides nozīmību, kas liecina par pasākuma pozitīvo ietekmi uz nodarbinātību un teritoriālo kohēziju. Ietekmi uz nodarbinātību skaita izmaiņām ZNT varēs vērtēt pēc programmas beigām.

EJZF un valsts līdzšinējais ieguldījums **5. prioritātes** mērķa - *veicināt tirdzniecību un apstrādi* - devis pozitīvu ieguldījumu mērķa sasniegšanā. Vislabāk tiek sekmēta ar *zvejas un akvakultūras produktu tirgus organizāciju uzlabošanu* saistītā (1.konkrētais mērķis) sasniegšana. Vislabāk to veicina zvejas produktu RO sniegtais uzglabāšanas atbalsts (F054.02.) un tirdzniecības pasākumi (F054.03.). Īstenotie Ražošanas un tirdzniecības plāni (RTP) (pasākums F054.01.) nav vēl devuši pietiekamu ietekmi mērķa sasniegšanā. Lai gan pasākumu F054.01. un F054.02. ieguldītais atbalsts līdz šim nav sekmējis zvejas produktu RO tirgū laistās produkcijas vidējās vērtības un apjoma palielināšanos, veiktie ieguldījumi ir izmantoti lietderīgi, jo tie ir nodrošinājuši RO biedru konkurētspēju Krievijas uzliktā embargo radīto seku laikā, tādējādi sekmējot prioritātes mērķa sasniegšanu.

Tirdzniecības pasākumi (F054.03.) ir veicinājuši apstrādes sektora eksportspējīgo uzņēmumu konkurētspējas uzlabošanos, jo sektora eksporta kopvērtība atbalsta līdzšinējā periodā ir ievērojami palielinājusies.

Ieguldījumu zvejas un akvakultūras produktu apstrādes sekmēšanā lietderība vērtējama pozitīvi attiecībā uz iesaistīto uzņēmumu skaitu un neto apgrozījuma kāpumu atbalsta saņēmēju līmenī. Savukārt, attiecībā uz visas nozares konkurētspējas celšanu rezultāts jāuzlabo, ņemot vērā iesaistīto uzņēmumu skaitu un ieguldījumu apjomus. Ieguldījumu apjoms būtiski atpaliek no plānotās, tādēļ publiskā finansējuma pārpalikums pasākumā F054.04 var sasniegt pat 40% no kopējā plānotā, ja būtiski nepaaugstināsies projektu pieteicēju aktivitāte.

Kopumā 5.prioritātes atbalsta ietekme ir vērtējama pozitīvi, jo pēc pasākumu ieviešanas ir būtiski palielinājusies kopējā zivsaimniecības produktu eksporta vērtība.

EJZF un valsts ir devis pozitīvu ieguldījumu **6.prioritātes** *Veicināt integrētās jūrlietu politikas īstenošanu* izvēlētajā konkrētā mērķa *Integrētās jūrniecības politikas izstrāde un īstenošana* sasniegšanā. Par to liecina rezultāta rādītāja (*Izmaiņas saskaņā ar Putnu un Dzīvotņu direktīvu noteikto Natura 2000 teritoriju platībā*) stabilitāte.

ZRP2014-2020 devusi ieguldījumu Savienības stratēģijas gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei klimata pārmaiņu mazināšanas un pētniecības un attīstības mērķu sasniegšanā, kā arī nodarbinātības saglabāšanā.

Atskaites detalizācijas pakāpi noteica izpildei atvēlētais laiks un datu pieejamība un kvalitāte.

Ziņojumu sagatavoja Agroresursu un ekonomikas institūta (AREI) Ekonomikas Pētniecības centra (EPC) Lauku attīstības novērtēšanas daļas (LAND) pētnieki: Mg.soc. I.Biukšāne, MBA J.Hāzners, Dr.oec. A.Vēveris, Dr.geog. A.Pužulis, Dr.biol. A.Ikauniece no Latvijas Hidroekoloģijas institūta (LHEI) un Dr.biol. A.Škute Daugavpils Universitātes (DU), pētnieces un projekta vadītājas Mg.sc.ing. E.Bengas vadībā.

DARBA SATURS

Darba mērķis - novērtēt paveikto ZRP 2014-2020 mērķu sasniegšanā un tās ieguldījumu Savienības stratēģijas gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei mērķu sasniegšanā. Mērķa sasniegšanai izvirzīti sekojoši darba uzdevumi:

- 1) katrai Savienības prioritātei izvērtēt ZRP 2014-2020 ietvaros sniegtā atbalsta lietderību un ietekmi;
- 2) izvērtēt ZRP 2014-2020 ieguldījumu Savienības stratēģijā gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei mērķu sasniegšanā;
- 3) izvērtēt ZRP 2014-2020 īstenošanas ietekmi uz vidi.(Monitoringa ziņojums).

Analizētie un interpretētie datu rezultāti un aprakstīti katrā darba sadaļā.

Darba apjoms ir 58 lpp., neskaitot pielikumus. Darbā iekļauti 1 attēls, 25 tabulas un 2 pielikumi. Darba struktūra ir veidota atbilstoši mērķa sasniegšanai izvirzītajiem darba uzdevumiem. Atvēlētais izpildes laiks, kā arī pieejamā informācija un datu kvalitāte noteica šī darba apjomu, detalizācijas pakāpi un rezultātu kvalitāti.

IZMANTOTIE DATI UN PIELIETOTĀS METODES

Darba izstrādei tika izmantoti Centrālās statistikas pārvaldes (CSP), Latvijas zivsaimniecības integrētās kontroles un informācijas sistēmas (LZIKIS), Lauku atbalsta dienesta informācijas sistēmā (LAD IS) esošie dati, Valsts ieņēmumu dienesta (VID) un Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts "BIOR"(BIOR), Zemkopības ministrijas (ZM), u.c. dati.

Rezultatīvitate (*effectiveness*) ir prioritāšu mērķu, konkrēto mērķu un pasākumu mērķu sasniegšanas pakāpe saistībā ar izvēlētajiem sprieduma kritērijiem. To nosaka ar attiecīgā ietekmes vai rezultāta rādītāja procentos izteiktu sasniegtās vērtības attiecību pret starpposma vai visa perioda noteikto sasniedzamo vērtību. Rezultativitāti nosaka attiecībā uz katru konkrēto rādītāju, tādējādi vairāku izvēlēto rādītāju gadījumā attiecībā uz atsevišķiem rādītājiem rezultatīvitate var būt atšķirīga. Gadījumos, kad rādītāja sasniedzamā vērtība nav absolūta, bet to raksturo nevienādība (nenoteikta līmeņa pieaugums vai samazinājums), rezultativitāti izsaka ar bināro mainīgo (nevienādības izpildīšanās gadījumā rezultatīvitate ir 1 jeb 100%, nevienādības neizpildīšanās gadījumā rezultatīvitate ir 0 jeb 0%).

Rezultativitātes aprēķini ir veikti, balstoties uz plānotajām vērtībām 2023. gadā. Lai raksturotu īstenošanas progresu, ir rezultativitātes atsaucis uz 2018. gadu. Aprēķinātas vērtības ir tikai tiem rādītājiem, kuriem ir ZRP noteiktas mērķvērtības. Rezultativitātes novērtējumā ar ekspertu metodi tiek izmantota sekojoša skala atkarībā no rādītāja vērtību izmaiņu apmēra:

- 0, ja nav atšķirības
- + vai - (atšķirības atrodas diapazonā no >0 līdz 5%);
- ++ vai -- (atšķirības atrodas diapazonā no 5% līdz 15%);
- +++ vai --- (atšķirības pārsniedz 15%).

Lietderību (*efficiency*) nosaka secīgi pēc rezultativitātes noteikšanas. Lietderība ir iznākumu-resursu attiecību mērs: intervences iznākumu attiecība pret izlietotajiem resursiem. Iznākums ir tūlītēji novērojams intervences procesa rezultāts, kuru intervences ieviesēji kontrolē. Intervenci var uzskatīt par lietderīgu, ja tā izlieto vismazākos iespējamos resursus, kuri nepieciešami vēlamā rezultātu sasniegšanai (kvantitātes un kvalitātes ziņā).

Lietderību nosaka attiecībā uz katru konkrēto rādītāju, tādējādi vairāku izvēlēto rādītāju gadījumā attiecībā uz atsevišķiem rādītājiem lietderība var būt atšķirīga. Par 100% zemākai/augstākai rezultativitātei vai lietderībai var būt vairāki iemesli - zema/augsta saņēmēju aktivitāte pasākumos, neplānotas negatīvas/pozitīvas izmaiņas programmas intervences iekšējā un ārējā vidē. Jaunu, iepriekšējos plānošanas periodos programmā neiekļautu pasākumu gadījumā iespējams arī etalonu (*benchmark*) trūkums sasniedzamo vērtību noteikšanā.

Augstāka lietderība liecina par labāku sasniegto rezultātu ar iespējami mazāku finanšu patēriņu, un otrādi. Darbā izmantoti rezultativitātes vērtējums, lai veiktu lietderības aprēķinus, bet aprakstos netiek izdalīti, ņemot vērā darba uzdevuma prasības.

ZRP 2014-2020 veikto ieguldījumu lietderības salīdzinājums starp dažādām prioritātēm, kā arī ar iepriekšējās Programmas (ZRP 2007-2013) atbilstošajiem pasākumiem, ir veikts, izmantojot rādītāju *darba ražīguma izmaiņas*, kuru mēra kā *Neto apgrozījuma izmaiņas uz nodarbināto*, izmaiņas par vienu vienību (EUR/nodarbināto). Šis rādītājs izvēlēts, jo tas raksturo resursu izmantošanas efektivitātes un konkurētspējas kāpumu, kas ir viens no Programmas galvenajiem mērķiem, turklāt vairākās prioritātēs ir pasākumi, kas vērsti uz attiecīgās nozares uzņēmumu konkurētspējas palielināšanu.

Naivā starpību starpības jeb DiD (*naïve difference-in-differences*) metode tiek izmantota atbalsta ietekmes noteikšanai uz LAND ieteiktajiem papildus rezultāta rādītājiem *darba ražīguma izmaiņas*, *izmaksu īpatsvara attiecības pret apgrozījumu izmaiņas* un *kapitāla izmaksu attiecības*

pret apgrozījumu izmaiņas zvejniecības, akvakultūras un apstrādes sektoru uzņēmumos. Metodes izvēli nosaka kontrafakta analīzes (PSM-DiD metodes) pielietojšanas neiespējamība sakarā ar pārāk mazo vienību skaitu atbalsta un kontroles grupās. Metodes izmantošanā ir vairāki soļi:

1) Atbalsta un kontroles grupu izveidošana

No VID datiem par saņēmējiem un nesaņēmējiem tiek izveidotas atbalsta un kontroles grupas, tajās iekļaujot tās vienības, par kurām ir pieejami nepieciešamie finansiāli ekonomiskie mainīgie novērtētāju ieteikto papildus rezultāta rādītāju aprēķināšanai 2017. gadā un 2014. gadā. Lai iegūtu pēc iespējas statistiski nenovirzītas kontroles grupas, tajās iekļauj tikai tās nesaņēmēju vienības, kuru neto apgrozījums un nodarbināto skaits atrodas saņēmēju vienību attiecīgo mainīgo diapazonos.

2) Novērtētāju ieteikto papildus rādītāju vidējo vērtību aprēķināšana:

Rādītāja *darba ražīguma izmaiņas* aprēķinam vispirms aprēķina darba ražīgumu katrai no atbalsta un kontroles grupu vienībām 2017. gadā un 2014. gadā, izdalot neto apgrozījumu ar nodarbināto skaitu. Atkarībā no datu pieejamības ar apgrozījuma vai perioda metodi, aprēķina novērtētāju ieteiktos papildu rādītājus katrai no atbalsta un kontroles grupu vienībām. Aprēķina vidējās vērtības šiem rādītājiem atbalsta un kontroles grupās.

3) „Pirms un pēc” starpības noteikšana atbalsta un kontroles grupās

Aprēķina starpību starp aprēķinātajām vidējām vērtībām 2017. gadā un 2014. gadā atsevišķi atbalsta grupā un kontroles grupā.

4) „Ar un bez” starpības (atbalsta ietekmes) noteikšana starp aprēķinātajām starpībām atbalsta un kontroles grupās

Aprēķina starpību starp atbalsta grupas un kontroles grupas aprēķinātajām „pirms un pēc” vērtībām.

Savukārt rādītāju *izmaksu izmaiņas pret apgrozījumu* un *nolietojuma izmaiņas pret apgrozījumu* vērtības aprēķina, izmantojot vai nu apgrozījuma vai perioda metodi atkarībā no uzņēmumu gada pārskatos izmantotā peļņas vai zaudējumu aprēķina pārskata formas.

Apgrozījuma metodi izmanto augšminēto rādītāju aprēķiniem par tiem uzņēmumiem, kuri iesniedz peļņas vai zaudējumu aprēķina pārskatu atbilstoši apgrozījuma metodei.

1) Ar apgrozījuma metodi rādītāju vērtību konkrētam gadam (šajā darbā 2014. un 2017.) nosaka ar formulu:

$$y = \frac{a1 + a2 + a3 + a4}{b1 + b2},$$

kur

y - izmaksu attiecība pret apgrozījumu,

a1 - pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas,

a2 - pārdošanas izmaksas,

a3 - administrācijas izmaksas,

a4 - pārējās saimnieciskās darbības izmaksas,

b1 - neto apgrozījums,

b2 - pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi.

Ar apgrozījuma metodi mainīgā *kapitāla izmaksu attiecība pret apgrozījumu* vērtību nosaka ar formulu:

$$y = \frac{a8}{b1 + b2},$$

kur

y - nolietojuma attiecība pret apgrozījumu,

a8 - nolietojums,

b1 - neto apgrozījums,

b2 - pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi.

- 2) Aprēķina starpību starp attiecīgā mainīgā vērtību 2017. un 2014. gadā (gan atbalsta, gan kontroles grupās).
- 3) Nosaka „ar un bez” starpību (atbalsta ietekmi) starp aprēķinātajām starpībām atbalsta un kontroles grupās (atbalsta grupas starpība mīnus kontroles grupas starpība).

Perioda metode

Perioda metodi izmanto par tiem uzņēmumiem, kuri iesniedz peļņas vai zaudējumu aprēķina pārskatu atbilstoši perioda metodei.

- 1) Ar perioda metodi rādītāju vērtību konkrētam gadam (šajā darbā 2014. un 2017.) nosaka ar formulu:

$$y = \frac{a5 + a6 + a7}{b3 + b4 + b5},$$

kur

y - izmaksu attiecība pret apgrozījumu,

a5 - materiālu izmaksas,

a6 - personāla izmaksas,

a7 - pārējās saimnieciskās darbības izmaksas,

b3 - neto apgrozījums,

b4 - gatavās produkcijas un nepabeigto ražojumu krājumu izmaiņas,

b5 - pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi.

Ar perioda metodi mainīgā *kapitāla izmaksu attiecība pret apgrozījumu* vērtību nosaka ar formulu:

$$y = \frac{a8}{b3 + b4 + b5},$$

kur

y - nolietojuma attiecība pret apgrozījumu,

a8 - nolietojums,

b3 - neto apgrozījums,

b4 - gatavās produkcijas un nepabeigto ražojumu krājumu izmaiņas,

b5 - pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi.

- 2) Aprēķina starpību starp attiecīgā mainīgā vērtību 2017. un 2014. gadā (gan atbalsta, gan kontroles grupās).
- 3) atbalsta ietekmi nosaka ar atšķirībām starp aprēķinātajām starpībām atbalsta un kontroles grupās (atbalsta grupas starpība mīnus kontroles grupas starpība).

Labuma guvēju īpatsvars tiek aprēķināts kā labuma guvēju skaits attiecībā pret ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaitu attiecīgajā sektorā. Labuma guvēju (biedru) skaits pret konkrētās RO kopējo biedru skaitu.

ZRP 2014-2020 NOVĒRTĒŠANA

ZRP 2014-2020 veikto ieguldījumu lietderības salīdzinājums starp prioritātēm un ar iepriekšējās Programmas (ZRP 2007-2013) atbilstošajiem pasākumiem

ZRP 2014-2020 1.prioritātē rādītājs *darba ražīguma izmaiņas*, izmaksas uz vienu vienību, tiek aprēķināts pasākumos „Veselība un drošība” un “Galīga zvejas darbību pārtraukšana”, 2.prioritātē pasākumam “Produktīvi ieguldījumi akvakultūrā”, bet 5.prioritātē pasākumam “Zvejas un akvakultūras produktu apstrāde”. Salīdzinājumam ir izvēlēti atbilstošie ZRP 2007-2013 pasākumi: zvejniecībā tie ir pasākumi „Investīcijas zvejas kuģu ierīcēs un zvejas rīku selektivitāte” un “Zvejas aktivitāšu pilnīga pārtraukšana”, savukārt akvakultūrā – pasākums “Investīcijas akvakultūras uzņēmumos”, bet zivju apstrādē “Zvejas un akvakultūras produktu apstrāde un mārketing”. ZRP 2014-2020 minētie pasākumi aptver 38% no kopējā programmai ieplānotā publiskā finansējuma. Attiecīgo pasākumu tīrais (neto) efekts atbalsta saņēmējiem, salīdzinot ar līdzīgiem atbalstu nesaņēmušajiem uzņēmumiem apkopots 1.tabulā.

1. tabula. Publiskā finansējuma lietderības novērtējums attiecībā uz darba ražīguma izmaiņām ZRP 2014-2020 un ZRP 2007-2013 ieguldījumu pasākumos

	ZRP 2007-2013			ZRP 2014-2020		
	Publiskais fin. uz vienību	Darba raž. pieaug. uz vienību	Vienas vienības pieauguma izmaksas	Publiskais fin. uz vienību	Darba raž. pieaug. uz vienību	Vienas vienības pieauguma izmaksas
Mērvienība	EUR/ nodarb.	EUR/ nodarb.	EUR	EUR/ nodarb.	EUR/ nodarb.	EUR
Ieguldījumi zvejniecībā	11 878	51 145	0,23	7 570	13 663	0,55
Ieguldījumi akvakultūrā	39 292	7 225	5,44	5 389	4 854	1,11
Ieguldījumi zivju apstrādē	6 838	12 839	0,53	744	1 314	0,57

Avots: LAND aprēķini, izmantojot LAD IS un VID datus.

Lai novērtētu veiktās publiskās intervences lietderību dažādos pasākumos un periodos, ir aprēķinātas izmaksas (publiskais finansējums) darba ražīguma palielinājumam par vienu vienību (EUR/ nodarbināto). Aprēķini, kas balstīti uz pieejamajiem datiem, ļauj provizorisks vērtēt, ka līdzšinējā augstākā ieguldījumu lietderība attiecībā pret darba ražīguma izmaiņām ir ZRP 2014-2020 ieguldījumiem *zvejniecībā* (0,55 EUR publiskā finansējuma sekmējuši darba ražīguma kāpumu par 1 EUR). Augsta lietderība tika novērota arī ZRP 2014-2020 ieguldījumiem *zivju apstrādē* (0,57 EUR publiskā finansējuma sekmējuši darba ražīguma kāpumu par 1 EUR). Turpretī ieguldījumiem *akvakultūrā* līdzīgam pieaugumam bijuši vajadzīgi divas reizes lielāki ieguldījumi. Šāda starpība skaidrojama ar to, ka akvakultūras sektors ir ievērojami kapitālietilpīgāks nekā zvejniecības un zivju apstrādes sektors.

Savukārt ZRP 2007-2013 ieguldījumi *zvejniecībā* darba ražīguma kāpumu par 1 EUR ir sekmējuši ar 0,23 EUR publiskā finansējuma, kas ir par 2 reizēm mazāk nekā ZRP 2014-2020 līdzīgos pasākumos. Tas nozīmē, ka jaunajā plānošanas periodā, lai sasniegtu 1 EUR neto apgrozījumu vajadzēja veikt 2 reizes lielākus ieguldījumus nekā iepriekšējā plānošanas periodā. Šādu starpību iespējams skaidrot ar izmaiņām noieta tirgos, ko ietekmēja Krievijas aizliegums veikt apstrādātas un svaigas zivju produkcijas importu no Latvijas. Neskatoties uz politiskām sankcijām un sociālekonomiskām izmaiņām nozarē ZRP 2007-2013 un ZRP 2014-2020 veikto ieguldījumu atdeve zvejniecībā ir vērtējama kā augsta.

Akvakultūrā vienas vienības pieauguma izmaksas, saskaņā ar veikto aprēķinu, ZRP 2007-2013 bijušas 5 reizes lielākas nekā šajā periodā. Šāda starpība lielā mērā skaidrojama ar ievērojamo

investīciju apjomu ZRP 2007-2013 akvakultūras projektos, kā arī ar stingrākām prasībām projektu realizētājiem ZRP 2014-2020 ietvaros, kā rezultātā projektu atdeve ir uzlabojusies.

Savukārt *zivju apstrādē* abos periodos ieguldījumu lietderība bijusi līdzīga. Arī zivju apstrādes sektorā darba ražīguma kāpumu kopš 2014.gada kavēja ārējie faktori, tai skaitā noieta tirgus zaudējums Krievijā. Šī iemesla dēļ ieguldījumi apstrādē ZRP 2014-2020 ietvaros veikti daudz mazākā apmērā, tomēr kā liecina veiktie aprēķini, esošo ieguldījumu atdeve saglabājas augsta.

Iegūtie rezultāti ir vērtējami un uztverami ar piesardzību sakarā ar datu analīzes veikšanai pieejamo relatīvi nelielo izlases kopu, kā arī nelielo aptverto periodu kopš ZRP 2014-2020 pasākumu uzsākšanas. Tomēr provizoriski iegūtie dati ļauj izdarīt vērtējumu, ka ZRP 2014-2020 ieguldījumu publiskais finansējums ir lietderīgs un devis veikto ieguldījumu apjomam atbilstošu ieguldījumu zvejniecības, akvakultūras un zivju apstrādes efektivitātes paaugstināšanā. Iegūtie rezultāti norāda uz zvejniecības un zivju apstrādes sektoru līdzību, jo abi atkarīgi no ārējā tirgus izmaiņām. Turpretī akvakultūrā ir atšķirīga situāciju, jo pamatā noieta tirgus ir lokāls, bet atšķirīgas izmaksas un vajadzības.

1. 1. Prioritātes novērtēšana

Ietekmes novērtēšana

Novērtēšanas jautājums (NJ): Cik lielā mērā ZRP 2014-2020 veicinājusi vides ziņā ilgtspējīgu, resursu ziņā efektīvu, inovatīvu, konkurētspējīgu un uz zināšanām balstītu zvejniecību?

Novērtēšanas kritēriji atbildei uz NJ:

- ZRP 2014-2020 sniegusi ieguldījumu zvejniecības ietekmes uz jūras vidi novēršanā, tostarp nevēlamas nozvejas, cik iespējams, samazināšanā un izskaušanā.
- ZRP 2014-2020 sniegusi ieguldījumu zvejas kapacitātes un pieejamo zvejas iespēju līdzsvara nodrošināšanā.
- ZRP 2014-2020 sniegusi ieguldījumu zvejniecības uzņēmumu, tostarp mazapjoma piekrastes flotes, konkurētspējas un dzīvotspējas palielināšanā un drošības un darba apstākļu uzlabošanā.
- ZRP 2014-2020 sniegusi ieguldījumu tehnoloģiju izstrādē, inovāciju veicināšanā, tostarp energoefektivitātes palielināšanā, un zināšanu pārneses stiprināšanā.

Prioritātes mērķu sasniegšanai izvēlēti 7 pasākumi (skat. 1-1.tab.).

1-2. tabula. Pasākumi, kas izvēlēti mērķa sasniegšanai

Pasākuma kods	Pilnais nosaukums pasākumam
F011.01.	Inovācija
F011.08.	Veselība un drošība
F011.1.	Galīga zvejas darbību pārtraukšana
F011.14.	Atbalsts saglabāšanas pasākumu izstrādei un īstenošanai
F011.15.	Zvejas ietekmes uz jūras vidi ierobežošana un zvejas pielāgošana sugu aizsardzībai
F011.22.	Pievienotā vērtība, produktu kvalitāte un nevēlamu nozveju izmantošana
F011.23.	Zvejas ostas, izkraušanas vietas, izsoles nami un patvēruma vietas – ieguldījumi zvejas ostu, izsoļu namu vai izkraušanas vietu un patvēruma vietu infrastruktūras uzlabošanā; patvēruma vietu būvniecībā, lai uzlabotu zvejnieku drošību

Prioritātei atvēlētais kopējais publiskais finansējums veido 48,06 milj. EUR, un tas ir 26% no visa ZRP 2014-2020 pieejamā publiskā finansējuma. Izmaksātais publiskais finansējums (līdz 01.01.2019.) ir 17,85 milj. EUR jeb 127% no starpposma mērķa vērtības 2018. gadā un 37% no kopējā 1. prioritātei atvēlēta publiskā finansējuma 2023. gadā.

Darbības rezultātu satvara iznākuma rādītājs ir *Pievienotās vērtības, kvalitātes, nevēlamu nozveju un zvejas ostu izmantošanas, izkraušanas vietu, izsoļu namu un patvēruma vietu projektu skaits* - pasākumos F011.22 un F011.23 ir īstenoti 17 projekti, kas ir par 55% vairāk nekā paredzēts starpposma mērķī 2018. gadā un sasniedz 57% no paredzētās mērķvērtības 2023. gadam.

Prioritātē kopumā ir 64 īstenojamie projekti, kas veido 67% no kopējā prioritātei paredzētā projektu skaita 2023. gadā.

Rezultātu novērtējums

Ņemot vērā kritērijus, rezultātu novērtējumam ir izvēlēti gan programmā iekļautie sasniedzamie rezultāta rādītāji (treknrakstā), gan novērtētāju izvēlētie papildu rādītāji (slīprakstā), kas raksturo mērķa sasniegumu (skat. 1-2.tab.).

1-3. tabula. ZRP 2014-2020 paredzētie un papildu izvēlētie rezultāta rādītāji

Rādītāja nosaukums	Mērvienība	Datu avots	Gads	Vērtība
Izstrādātas inovācijas	skaits	LAD	2016-2017	5
<i>Inovāciju mērogs:</i>				
<i>1) Dalījumā pa jomām</i>				
<i>Ietekmes uz vidi samazināšana</i>	%	LAD	2016-2017	100
<i>Ilgspējīgas ražošanas metodes</i>	%	LAD	2016-2017	80
<i>Produktu pievienotā vērtība</i>	%	LAD	2016-2017	80
<i>Ražošanas procesu efektivitāte</i>	%	LAD	2016-2017	80
<i>Zvejas aprīkojums</i>	%	LAD	2016-2017	20
<i>Resursu ilgtspējīga izmantošana, tostarp energoefektivitāte ražošanas procesā</i>	%	LAD	2016-2017	20
<i>2) Dalījumā pēc mēroga (uzņēmuma, nozares)</i>				
<i>Uzņēmuma</i>	%	LAD	2016-2017	20
<i>Nozares</i>	%	LAD	2016-2017	100
<i>3) Uzņēmēju-dalībnieku īpatsvars no kopējā uzņēmumu skaita sektorā</i>	%	LAD, CSP	2016-2017	0
Nelīdzsvaroto flotu īpatsvara izmaiņas	%	GĪZ	2017	100
<i>Mencu nozvejas apjoma izmaiņas uz zvejas kuģi</i>	%	ZM	2014-2018	-22
<i>Izmaiņas zušu populācijā:</i>				
<i>Izlaisto zušu mazuļu skaits katrā ūdenstilpnē, salīdzinot ar plānoto</i>	skaits gab., %	LAD, BIOR	2017-2018	100%
<i>Ūdenstilpņu skaits, kurās izlaisti zušu mazuļi, salīdzinot ar plānoto</i>	skaits gab., %	LAD, BIOR	2017-2018	100%
Zušu krājumu pārvaldības pasākumu īstenošana atbilstoši paredzētajam Zivju resursu	ielaisto zušu skaits, miljoni	GĪZ	2017	1,03

mākslīgās atražošanas plānā 2017.–2020. gadam				
<i>Izmaiņas zivju apjomā un apstrādē:</i>	tonnas, %	LAD	2014- 2019	2 761 tonna (159%)
<i>Izmaiņas saldēto zivju izkrāvumu apjomā</i>	tonnas, %	LAD	2014- 2016	1 211 tonnas (977%)
<i>Izmaiņas blakusproduktu un nevēlamās nozvejas apstrādē</i>	tonnas, %	LAD	2014- 2019	1 550 tonnas (96%)
Ostu skaits, kurās attīstīta infrastruktūra	skaits	LAD IS	2015- 2018	6
<i>Izkrauto zvejas produktu apjoma izmaiņas</i>	tonnas, %	ZM	2014- 2018	10 378 tonnas (24%)
<i>Labuma guvēju īpatsvars nozarē:</i>				
<i>Zvejnieku skaits, kuri gūst labumu no īstenotā projekta</i>	%	LAD, CSP	2016- 2017	5
<i>Zivsaimniecības komersantu vai saimnieciskās darbības veicēju skaits, kuri gūst labumu no īstenotā projekta</i>	%	LAD, CSP	2016- 2017	3
<i>Darba ražīguma izmaiņas</i>	EUR/ nodarbināto	VID	2014- 2017	9 849
<i>Izmaksu izmaiņas pret apgrozījumu</i>	%	VID	2014- 2017	9
Izmaiņas tīrajā peļņā	tūkst. EUR	VID	2014- 2017	-34,73

Konkrētā mērķa “Zvejniecības ietekmes uz jūras vidi novēršana, tostarp nevēlamās nozvejas, cik iespējams, samazināšana un izskaušana” sasniegšanas novērtēšanai izvēlēti trīs rādītāji.

Bojāto zvejas rīku īpatsvars kopējā izmantoto zvejas rīku skaitā

Ar rādītāju paredzēts novērtēt atbalsta ieguldījumu vides ziņā ilgtspējīgas zvejniecības jomā. Rādītāju var aprēķināt atbalsta saņēmējiem un nesaņēmējiem gadā pirms un pēc projekta.

Pasākumā F011.15 nav apstiprināts neviens projekts, tāpēc nav iespējams novērtēt rezultātu, kas attiektos uz bojāto zvejas rīku īpatsvara izmaiņām. Atskaides gatavošanas laikā ir izsludināta projektu pieteikumu pieņemšana šim pasākumam ar paredzēto finansējumu 200 000 EUR, kas varētu mainīt pašreizējo rezultātu un veicināt mērķa sasniegšanu.

Bojātās nozvejas apjoma izmaiņas kopējā nozvejā

Ar rādītāju paredzēts novērtēt atbalsta ietekmi uz vides ziņā ilgtspējīgas zvejniecības jomā. Rādītāju var aprēķināt atbalsta saņēmējiem un nesaņēmējiem gadā pirms un pēc projekta.

Rezultāts nav novērtējams, jo attiecīgajā pasākumā F011.15 netika iesniegts neviens projektu pieteikums. Atbalsta iespējas, kuras attiecas uz zvejas selektivitātes uzlabošanu, izmetumu izskaušanu un nevēlamās nozvejas apstrādi, nav izmantotas, iespējams, tādēļ, ka izmetumu un nevēlamās nozvejas apjoms ir neliels. Pēc ICES (2018) informācijas, Baltijas jūrā pelagiskajā zvejā nevēlamā nozveja un izmetumi ir ļoti zemi, bet bentiskajām zivīm nepārsniedz 20%.

Praksē nozvejas un zvejas rīku bojāšana tiek novērota un ziņota (BIOR, 2018). Prasība ziņot par bojājumu apjomu zvejas žurnālos gan iekļauta tikai 2017. gadā, tāpēc uzkrātie dati nav pietiekami novērtējumam, tomēr pēc BIOR Zivju resursu departamenta veiktās izpētes 2016.-2018. gadā, izmantojot zvejnieku anketēšanu, bojājumu daudzumam ir tendence samazināties.

Iespējamie minētie iemesli ir zvejas intensitātes samazināšanās, izmantotie zvejas rīki un zvejnieku biežāka fiziska klātbūtne pie izvietotajiem zvejas rīkiem.

Izmaiņas zušu populācijā un zušu krājumu pārvaldības pasākumu īstenošana atbilstoši paredzētajam Zivju resursu mākslīgās atražošanas plānā 2017.–2020. gadam

Izmaiņas zušu populācijā sniedz iespēju salīdzināt plānotos un faktiskos rezultātus. Ar rādītāja palīdzību tiek novērtēts, cik liels zušu mazuļu skaits tiek izlaists, salīdzinot ar pasākumā plānoto skaitu, un vērtējot procentuāli atsevišķi katrai ūdenstilpei, kā arī to, cik ūdenstilpēs katrā upju baseinā tiek izlaisti zušu mazuļi salīdzinājumā ar plānoto. Rādītāji saistāmi ar pasākumu F011.14.

Pasākuma ietvaros veiksmīgi īstenoti 2 zušu populācijas papildināšanas projekti. Projekti tiek realizēti plānotajā apjomā.

Saglabāšanas pasākuma sekmes jāvērtē nākamajā plānošanas periodā zušu lēnās augšanas dēļ. Zušu monitorings tiek veikts iekšzemes ūdeņos un šajā situācijā nav vērtējama jūras vides kvalitātes saistība ar populācijas saglabāšanas līmeni. Pasākuma mērķis atbilstoši rezultāta rādītājiem patlaban pilnībā sasniegts, tāpēc pasākuma īstenošana ir uzskatāma par sekmīgu un visticamāk, arī plānotais pasākuma rezultāts tiks sasniegts.

Tomēr pasākuma saistība ar prioritātes mērķi, kas attiecas uz jūras zvejniecību nevēlamo nozveju samazināšanas aspektā, pagaidām ir neskaidra, jo nav datu par izlaisto zušu likteni jūrā. Zušu sekmīga dzīve jūrā varētu uzlabot jūras vides kvalitāti kopumā, palielinot bioloģisko daudzveidību, jo tie, kā plēsīgas zivis, var ietekmēt barības ķēdes efektivitāti. Datu ieguve par zušiem jūrā gan ir iespējama tikai nākamajā finansēšanas periodā, ņemot vērā zušu salīdzinoši ilgo attīstību.

Pasākuma F011.14., ņemot vērā sasniegtos rezultātus un iztērētos līdzekļus, ir augsta lietderības attiecībā pret plānoto sasniedzamo rezultātu vērtība 270%.

Konkrētā mērķa “Zvejniecības ietekmes uz jūras vidi novēršana, tostarp nevēlamas nozvejas, cik iespējams, samazināšana un izskaušana” sasniegšana netiek sekmēta pietiekoši, jo tikai viens no pasākumiem tiek ieviests, bet tā (F011.14) sasaite ar jūras vides kvalitāti ir grūti novērtējama, jo Latvijā netiek veikts jūras monitorings. Savukārt, pasākuma F011.15. atbalstam nav pieteicies neviens atbalsta pretendents.

Konkrētā mērķa “Zvejas kapacitātes un pieejamo zvejas iespēju līdzsvara nodrošināšana” sasniegšanas novērtēšanai izvēlēti divi rādītāji.

Nelīdzsvaroto flotu īpatsvara izmaiņas un Mencu nozvejas apjoma izmaiņas uz zvejas kuģi

Ar rādītāju *Nelīdzsvaroto flotu īpatsvara izmaiņas* paredzēts novērtēt zvejas kapacitātes un pieejamo zvejas iespēju līdzsvaru. Savukārt ar rādītāju *Mencu nozvejas apjoma izmaiņas uz zvejas kuģi* paredzēts novērtēt zvejniecības uzņēmumu efektivitāti un konkurētspēju.

Pasākuma F011.1 ietvaros 2016. gadā tika nodoti sadalīšanai metāllūžņos 5 mencas zvejojošie tīklu zvejas kuģi, zvejas kuģu īpašniekiem par to saņemot kompensāciju 1.33 milj. EUR apmērā. Nodotie zvejas kuģi bija vecumā no 24-45 gadiem ar kopējo tonnāžu 457 GT un kopējo jaudu 970 kW. ZRP 2014-2020 atbalsta ietekme ir vērtējama kā pozitīva, jo sniegtais atbalsts ir nodrošinājis līdzsvaru starp zvejas kapacitāti un pieejamajām zvejas iespējām (nelīdzsvaroto flotu īpatsvara izmaiņas 2017. gadā veido 100%). Atbalsts nav sekmējis mencu nozvejas apjoma palielināšanos uz vienu zvejas kuģi – samazinājums par 22% (no 44,40 tonnām 2014. gadā līdz 34,76 tonnām 2018. gadā), ko var skaidrot ar kvotu strauju samazināšanu (par 61%) 25.-32. zvejas apakšrajonā. Atbalsts ir veicinājis Latvijas zvejas flotes mencas zvejojošo tīklu zvejas kuģu kapacitātes sabalansēšanu ar šīm zvejas kuģu segmentam pieejamiem zivju resursiem, tādējādi sekmējot konkrētā mērķa sasniegšanu.

Pasākumā lietderības attiecībā pret plānoto sasniedzamo rezultātu vērtība ir 103%.

ZRP 2014-2020 atbalsts ir sekmējis konkrētā mērķa “Zvejas kapacitātes un pieejamo zvejas iespēju līdzsvara nodrošināšana” sasniegšanu.

Konkrētā mērķa “Zvejniecības uzņēmumu, tostarp mazapjoma piekrastes flotes, konkurētspējas un dzīvotspējas palielināšana un drošības un darba apstākļu uzlabošana” sasniegšanas novērtēšanai izvēlēti 4 rādītāji.

Izmaiņas zivju apjomā un apstrādē

Ar rādītāju paredzēts novērtēt zvejniecības efektivitāti un konkurētspēju. Rādītājs ir salikts, un tas tiek veidots no rādītājiem: *Saldēto zvejas produktu uzglabāšanas un pirmapstrādes apjoma izmaiņas ārpus ostām* un *Pārstrādāto zvejas blakusproduktu un nevēlamās nozvejas apjoma izmaiņa* gadā pirms un pēc projekta īstenošanas.

Ievērojot to, ka pabeigto projektu skaits ir neliels, veikta īstenojamo projektu plānoto rādītāju analīze. Atbalsta rezultātā tiek plānots zvejas produkcijai palielināt pievienoto vērtību, kas liecina par zivju apstrādes veidu pilnveidošanu un pieejamo zivju resursu efektīvāku izmantošanu. Projektu ietvaros tiek plānots palielināt arī pieejamo saldētu zvejas produktu uzglabāšanas kameru ietilpību, kas tādējādi sniegs iespēju uzglabāt lielāku zvejas produktu apjomu nekā sākotnēji tika paredzēts un kļūt finansiāli neatkarīgākiem no uzglabāšanas iekārtu īpašnieku-izīrētāju piedāvājumiem. Pieejamā informācija par projektiem liecina, ka *saldēto zvejas produktu uzglabāšanas apjoms* atbalsta saņēmējiem ir palielinājies par 1 211 tonnām jeb gandrīz 11 reizes (no 124 līdz 1335 tonnām). Savukārt (*pārstrādāto zvejas blakusproduktu*) un *nevēlamās nozvejas apjoms* ir palielinājies par 1 550 tonnām jeb par 96% (no 1 608 līdz 3 158 tonnām). Tā kā rādītājs iepriekš tika sasīfēts ar pārstrādi, tad tas liecina par to, ka nevēlamā nozveja netiek izmesta atpakaļ jūrā, bet tiek pārstrādāta, tādējādi sekmējot vides ziņā ilgtspējīgu un resursu ziņā efektīvu zvejniecību. Ievērojot projektos plānotās izmaiņas zivju apjomā un apstrādē, pasākums var būt ar lielu pozitīvu pienesumu. Projektu ietvaros plānoto sasniedzamo rādītāju vērtības šobrīd ir vērtējamas pozitīvi, jo ieguldītais publiskais finansējums ir sekmējis vides ziņā ilgtspējīgu, resursu ziņā efektīvu un konkurētspējīgu zvejniecību

Ostu skaits, kurās attīstīta infrastruktūra

Ar rādītāju paredzēts noskaidrot veikto ieguldījumu aptvērumu atbilstoši ZRP 2014-2020 paredzēto Latvijas ostu skaitam.

Infrastruktūras attīstība tiek veikta 6 no ZRP 2014-2020 paredzētajām 7 ostām. Lielākais rezervētais publiskais finansējums ir Liepājas ostai – 4,27 milj. EUR, bet vismazākais Mērsraga ostai – 0,40 milj. EUR. Skultes ostas teritorijas attīstībai tika novirzīti 3,80 milj. EUR, Pāvilostas attīstībai - 3,60 milj. EUR, bet Ventspils brīvdostas un Salacgrīvas ostas attīstībai tika piešķirti attiecīgi 3 milj. EUR un 1,37 milj. EUR. Engures ostā ieguldījumi no ZRP 2014-2020 līdzīgi kā no ZRP 2007-2013 netika veikti, ko var skaidrot ar zivju izkrāvumu pārtraukšanu kopš 2013. gada. Tāpat arī ieguldījumi netika veikti Rojas ostas attīstībā. Atbalsta rezultātā tika atjaunotas piestātnes, modernizētas zivju izkraušanas vietas, iegādāts zvejas kuģu inventārs un zvejas aprīkojums, atjaunotas zvejas aprīkojuma uzglabāšanas vietas un izbūvētas saldētu zvejas produktu uzglabāšanas kameras un izkrauto zvejas produktu šķirotavas un atvēršanas vietas. Atbalsts ir sniegts 86% Latvijas zvejas ostu, un tas ir sekmējis zvejnieku vajadzībām nepieciešamās infrastruktūras pieejamības un funkcionalitātes uzlabošanu, tādējādi veicinot konkrētā mērķa sasniegšanu.

Pasākumā lietderības attiecībā pret plānoto sasniedzamo rezultātu vērtība ir augsta (166%).

Izkrauto zvejas produktu apjoma izmaiņas

Ar rādītāju paredzēts novērtēt zvejniecības efektivitāti un konkurētspēju. Rādītājs parāda zivju izkrāvumu apjoma izmaiņas Latvijas ostās. Tas ir būtiski, lai prognozētu, kādi ieguldījumi ostās būtu nepieciešami, ja izkrāvumi ir niecīgi un/vai samazinās. Rādītājam ne vienmēr ir jābūt ar pieaugošu tendenci. Arī stabilizācija šajā gadījumā būtu pozitīvs rezultāts.

Izkrauto zvejas produktu apjoms Latvijas ostās, kurās veikti ieguldījumi, laika posmā no 2014. līdz 2018. gadam kopumā ir palielinājies par 24%, savukārt ārpus ostu teritorijām tas ir samazinājies par 7%, kas liecina par ostu pieaugošo nozīmi Latvijas zvejniecības attīstībā. Ieguldītais publiskais finansējums Pāvilostā, Skultes ostā, Ventspils brīvastā un Salacgrīvas ostā ir sekmējis zivju izkrāvumu palielināšanos katrā no ostām (kopumā ostās izkrāvumi palielinājušies par 12,78 tūkst. tonnām jeb 49%). Savukārt ieguldītais publiskais finansējums Liepājas un Mērsraga ostā nav piesaistījis papildus zivju izkrāvējus (samazinājums par 2,40 tūkst. tonnām jeb 13%), taču tas ir sekmējis esošās infrastruktūras funkcionalitātes uzlabošanu. Veikti nozīmīgi ieguldījumi Latvijas zvejas ostu un zvejas produktu izkraušanas vietu infrastruktūras modernizācijā, kas veicinājis izkrāvumu pieaugumu, bet ne visās ostās vienādā apjomā.

Pētījums par ZRP ieguldījumu nepieciešamību zvejas ostās un zvejas produktu izkraušanas vietās, kurās tiek veikti maznozīmīgi zivju izkrāvumi (ar tendenci katru gadu samazināties) un samazinās ekonomiski aktīvo zivsaimniecības uzņēmumu skaits sniegtu detalizētāku iespēju novērtēt atbalsta veidu un apjomu.

Labuma guvēju īpatsvars nozarē

Ar rādītāju paredzēts novērtēt zvejniecības efektivitāti un konkurētspēju. Rādītājs ir salikts un to veido vairāki apakšrādītāji: *to zvejnieku skaits, kuri gūst labumu no īstenotā projekta*, un *to zivsaimniecības komersantu vai saimnieciskās darbības veicēju skaits*, kuri gūst labumu no īstenotā projekta. Apakšrādītāji tiek aprēķināti kā labuma guvēju skaits attiecībā pret ekonomiski aktīvo uzņēmumu un nodarbināto skaitu sektorā. Rādītājs tiek aprēķināts no pasākumiem F011.08., F011.22. un F011.23.

Investīciju veikšanu zvejnieku veselības un drošības uzlabošanā (pasākums F011.08.) veic 4 uzņēmēji. Saņēmēju aktivitāti var kavēt tas, ka atbalsta nosacījumos ir iekļautas paaugstinātas prasības, kas šobrīd var nebūt zvejas kuģu īpašnieku galvenā prioritāte pēc Krievijas uzliktā embargo radītajām sekām.

Kopumā pasākumos piešķirtais atbalsts ir aptvēris nenozīmīgu zivsaimniecības nozares pārstāvju loku. Līdz šim prioritātes ietvaros projektu rezultātus izmantojuši vidēji 3% nodarbināto zvejnieku (2016. gadā – 2%, 2017. gadā – 5%) un vidēji 3% zvejniecības uzņēmumu (2017. gadā) no to kopējā skaita Latvijā. Galvenie projektu labuma guvēji ir Ventspilī un Liepājā strādājošie zvejnieki un zivsaimniecības uzņēmumi. Ņemot vērā īstenošanas stadijā esošos projektus, labuma guvēju ģeogrāfiskais aptvērums varētu paplašināties, aptverot arī Salacgrīvā, Pāvilostā, Saulkrastu pagastā un Mērsraga novadā strādājošos zvejniekus un zivsaimniecības uzņēmumus.

Ieviestie pasākumi sekmē konkrētā mērķa “*Zvejniecības uzņēmumu, tostarp mazapjoma piekrastes flotes, konkurētspējas un dzīvotspējas palielināšana un drošības un darba apstākļu uzlabošana*” sasniegšanu. Nozīmīgāko ietekmi mērķa sasniegšanā ir devuši F011.22 un F011.23 pasākumi.

Konkrētā mērķa “*Atbalsta sniegšana tehnoloģiju izstrādes, inovācijas, tostarp energoefektivitātes palielināšanas, un zināšanu pārneses stiprināšanai*” sasniegšanas novērtēšanai izvēlēts 1 rādītājs.

Izstrādātas inovācijas un inovāciju mērogs

Ar rādītāju paredzēts novērtēt, cik inovatīva un uz zināšanām balstīta ir zvejniecība. Rādītājs ir salikts, un to veido 3 apakšrādītāji. *Inovācijas dalījumā pa jomām* raksturo virzienus, kādos inovācijas tiek veiktas. *Inovācijas dalījumā pēc mēroga* (uzņēmuma vai nozares līmenī) norāda, vai attiecīgā inovācija attiecas uz uzņēmuma vai visa sektora līmeni. *Zvejniecības uzņēmumu īpatsvars*, kuri ievieš inovācijas projektus (cik procentuāli atbalsta saņēmēju ir iesaistīti inovāciju projektu realizācijā no kopējā ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaita sektorā) raksturo pasākuma nozīmīgumu nozares kontekstā.

Interese par inovāciju pasākumu (īstenoto projektu skaits sasniedzis 50% no plānotā), norāda uz pozitīvas tendences saglabāšanos arī turpmākajā periodā. Pasākuma ietvaros īstenoti

inovāciju projekti vairākās jomās - ietekmes uz vidi samazināšanu (100% projektu), ilgtspējīgu ražošanas metožu pielietošanu (80% projektu), produktu pievienotās vērtības sekmēšanu (80% projektu), ražošanas procesu efektivitātes uzlabošanu (80% projektu), zvejas aprīkojuma iegādi (20% projektu) un uz resursu ilgtspējīgu izmantošanu (20% projektu). Katrs projekts ir vērsts uz vairākām jomām saskaņā ar LAD IS pieejamo informāciju par projektu. Inovāciju projekti vērsti uz inovatīvas un uz zināšanām balstītas zvejniecības sekmēšanu.

LAD IS pieejamā informācija liecina, ka projektu īstenošanas mērogs aptver inovācijas uzņēmuma (20% projektu) un nozares līmeni (100% projektu). Inovācijas ir vērstas uz pievienotās vērtības radīšanu vietējai izejvielai un uz “zaļās ražošanas” veicināšanu (enerģijas efektīvu izmantošanu, izmešu, resursu patēriņa un nevēlamās nozvejas samazināšanu, kā arī izmetumu izskaušanu), kas ir būtiski, lai sekmētu vides ziņā ilgtspējīgu, resursu ziņā efektīvu un inovatīvu zvejniecību.

Pasākumā “Inovācija” ir realizēts projekts zvejas rīku aizsardzībai, jo gatavie un tirgū pieejamie risinājumi ir vai nu pārāk dārgi, vai nepiemēroti Latvijas situācijām (atklāts krasts, augsta viļņu un vēja enerģija). BIOR informācija pēc anketēšanas rezultātiem liecina, ka zvejnieku interese par iespējām aizsargāt zvejas rīkus, neapdraudot roņus, ir liela, un zvejnieki paši meklē risinājumu variantus arī ārpus ZRP sniegtajām iespējām. Orientācija uz gatavu, tirgū esošu produktu iegādi un to pielāgošanu zvejas kuģiem dotu labāku rezultātu, palielinot zinātnieku iesaisti (RTU, Latvijas Jūras akadēmija), lai zvejas kuģu īpašniekiem sniegtu kompetentu, zināšanās balstītu viedokli par kuģim piemērotāko produktu.

Uz inovāciju pasākuma atbalstu nav pieteicies neviens no zvejniecības uzņēmumiem, kas saistīts ar to, ka zvejniecības uzņēmumam kā atbalsta pretendents ir mazāka atbalsta intensitāte nekā pārējiem atbalsta pretendentiem. Iepriekš veiktie pētījumi parādīja, ka vēlme sadarboties inovāciju jomā zvejniecībā un attīstīt arī jaunas kompetences ir vairākām zinātniskām institūcijām. Sadarbība starp zvejniecības uzņēmumiem, pētniecības institūtiem un biedrībām varētu būt vēl lielāka (vēlams ZST iesaiste uzņēmēju aktivizēšanā). Esošie projekti ir snieguši ieguldījumu tehnoloģiju izstrādē, inovācijās un zināšanu pārneses stiprināšanā.

Pasākumu ir lietderības vērtība salīdzinot ar plānoto sasniedzamo rezultātu ir (266%). Tādējādi tiek sekmēta konkrētā mērķa “*Atbalsta sniegšana tehnoloģiju izstrādes, inovācijas, tostarp energoefektivitātes palielināšanas, un zināšanu pārneses stiprināšanai*” sasniegšana. Inovāciju projekti ir daudzpusīgi, un tie aptver vairākas jomas Tie ir vērsti uz vides ziņā ilgtspējīgas un resursu ziņā efektīvas zvejniecības sekmēšanu.

Prioritātei kopīgā rezultāta novērtēšanai izvēlēti trīs rādītāji.

Izmaiņas peļņā

ZRP 2014-2020 rezultāta rādītājs, kas atspoguļo atbalsta saņēmēju-zvejniecības uzņēmumu finansiālo ieguvumu. Izlases grupā tika salīdzināti uzņēmumi, kuriem saimnieciskā pamatdarbība ir jūras zvejniecība, un kuri pēc lieluma atbilst mazo un vidējo uzņēmumu statusam. Izlases grupā tika salīdzināti 4 ZRP 2014-2020 atbalsta saņēmēji un 29 atbalsta nesaņēmēji. Tie visi ir uzņēmumi, kuriem saimnieciskā pamatdarbība ir jūras zvejniecība, un kuri pēc lieluma atbilst mazo un vidējo uzņēmumu statusam. Atbalsta saņēmēju grupā bija 2 mazie un 2 vidējie uzņēmumi. Savukārt, atbalsta nesaņēmēju grupā bija 20 mazie un 9 vidēja lieluma uzņēmumi. Rādītāju analīzes rezultāti ir uztverami ar piesardzību sakarā ar datu analīzes veikšanai pieejamo relatīvi nelielo izlases kopu.

Šajā laika posmā atbalsta saņēmējiem peļņa samazinājās par 34,73 tūkst. EUR, bet atbalsta nesaņēmējiem – par 1,5 milj. EUR (skat. 1- 3.tab.).

Aprēķinot peļņu vidēji uz 1 uzņēmumu, var secināt, ka atbalsta saņēmējiem ir 6 reizes mazāki zaudējumi nekā tiem uzņēmumiem, kas nav atbalsta saņēmēji. Atbalsta ietekme vērtējama kā 1,48 milj. EUR jeb 0,44 milj. EUR uz vienu uzņēmumu. Finansiālie zaudējumi zvejniecības sektorā saistāmi ar Krievijas uzliktā embargo radītajām sekām, kas vēl aizvien nav likvidētas. ZRP atbalstam ir bijusi pozitīva ietekme.

1-4. tabula. Atbalsta ietekme uz uzņēmumu tīro peļņu

Izlases grupa	Skaitis	Peļņa (tūkst. EUR)			Vidējā peļņa uz 1 uzņēmumu (tūkst. EUR)		
		2014.	2017.	Izmaiņas	2014.	2017.	Izmaiņas
Atbalsta saņēmēji	4	237,48	202,75	-34,73	59,37	50,69	-8,68
Atbalsta nesaņēmēji	29	2 767,06	1 249,40	-1 517,66	95,42	43,08	-52,33
Atbalsta ietekme:				1 482 935			43 651

Pasākumu rādītāja lietderības attiecībā pret plānoto sasniedzamo rezultātu vērtība ir 17%.

Ražošanas izmaksu izmaiņas apgrozījumā

Ar rādītāju paredzēts novērtēt atbalsta saņēmēju-zvejniecības uzņēmumu efektivitāti un konkurētspēju.

Ražošanas izmaksu daļa apgrozījumā atbalsta saņēmējiem ir nedaudz palielinājusies (skat. 1-4.tab.). Datu analīze par šo laika posmu liecina, ka atbalsta saņēmēju ražošanas izmaksas ir bijušas mazākas nekā iegūtais apgrozījums. Salīdzinot abas izlases grupas, var secināt, ka atbalsta saņēmējiem ražošanas izmaksas 2017. gadā nepārsniedza apgrozījumu atšķirībā no uzņēmumiem, kas nav atbalsta saņēmēji. Nelielais izmaksu īpatsvara palielinājums ir skaidrojams ar atbalsta izmantošanu un nav vērtējams negatīvi. Programmas līdzšinējā ietekme uz šo rādītāju nav viennozīmīgi interpretējama, ņemot vērā pārskata periodu un atbalsta saņēmēju nelielo skaitu.

1-5. tabula. Atbalsta ietekme uz izmaksu izmaiņām pret apgrozījumu

Izlases grupa	Skaitis	Izmaksu attiecība pret apgrozījumu (koeficients)			Nolietojuma attiecība pret apgrozījumu (koeficients)		
		2014.	2017.	Izmaiņas (%)	2014.	2017.	Izmaiņas (%)
Atbalsta saņēmēji	4	0,88	0,96	9	0,13	0,21	68
Atbalsta nesaņēmēji	29	0,99	1,05	6	0,095	0,094	-1
Atbalsta ietekme:				3			69

Nolietojuma attiecība pret apgrozījumu atbalsta saņēmējiem ir palielinājusies par 68%, bet atbalsta nesaņēmējiem tā ir samazinājusies par 1%. Pamatlīdzekļu nolietojuma pieaugums atbalsta saņēmējiem ir skaidrojams ar ZRP 2014-2020 sniegtā atbalsta veidu. Atbalsta saņēmēji šajā plānošanas periodā sagrieza tiem piederošos zvejas kuģus (pasākums F011.1.) un veica ieguldījumus zvejas kuģu inventāra atjaunošanā, lai sekmētu zvejnieku drošības un darba apstākļu uzlabošanu (pasākums F011.08.). Tas savukārt ietekmēja pamatlīdzekļu struktūru un nolietojumu. Ražošanas procesā neizmantojamie pamatlīdzekļi tika norakstīti, bet iegādātais inventārs tika iekļauts pamatlīdzekļu sastāvā, tādējādi palielinot pamatlīdzekļu nolietojumu. Šajā gadījumā kapitāla izmaksu palielinājums atbalsta saņēmējiem ir vērtējams kā ZRP 2014-2020 atbalsta ietekmes rezultātam atbilstošs un normāls process.

Darba ražīguma izmaiņas

Ar rādītāju paredzēts novērtēt atbalsta saņēmēju-zvejniecības uzņēmumu efektivitāti un konkurētspēju.

Īpaši pozitīvi ir vērtējama ZRP 2014-2020 sniegtā atbalsta ietekme uz *darba ražīgumu*: atbalsta saņēmējiem darba ražīgums palielinājās par 9,85 tūkst. EUR uz nodarbināto, bet atbalsta nesaņēmējiem tas samazinājās par 3,81 tūkst. EUR uz nodarbināto (skat. 1-5.tab.). Nodarbināto skaits atbalsta saņēmējiem samazinājās par 21%, bet atbalsta nesaņēmējiem tas palielinājās par 14%. No analīzes rezultātiem var secināt, ka ZRP 2014-2020 atbalstam ir bijusi būtiska nozīme darba ražīguma sekmēšanā.

1-6. tabula. Atbalsta ietekme uz darba ražīguma izmaiņām

Izlases grupa	Skaitis	Darba ražīgums (EUR/nodarbināto)		
		2014.	2017.	Izmaiņas
Atbalsta saņēmēji	4	16 281	26 130	9 849
Atbalsta nesaņēmēji	29	39 298	35 484	-3 814
Atbalsta ietekme:				13 663

Sniegtajam atbalstam ZRP 2014-2020 1. prioritātē (īpaši pasākumu F011.1 un F011.08) ir bijusi pozitīva ietekme uz atbalsta saņēmēju peļņu, ražošanas izmaksu izmaiņām neto apgrozījumā un darba ražīgumu. Lai gan iegūtie rezultāti ir vērtējami pozitīvi, tie tomēr ir uztverami ar piesardzību sakarā ar datu analīzes veikšanai pieejamo relatīvi nelielo izlases kopu.

Kopējais novērtējums

Aktivitāte ZRP 2014-2020 1. prioritātē kopumā vērtējama kā augsta, par ko liecina ievērojamais īstenojamo projektu īpatsvars (sasniegti 67% no plānotā projektu skaita 2023. gadā). Līdz šim 1. prioritātē izmaksāts publiskais finansējums liecina par to, ka prioritātes mērķa sekmēšana tiek veikta ar finansiāli mazietilpīgiem projektiem. Rezultāta un konteksta rādītāji liecina, ka zvejniecības sektora attīstību būtiski ietekmēja Krievijas uzliktais embargo un ar to saistītās sekas, kas vēl aizvien ietekmē zvejniecības sektora pārstāvjus.

Vislabāk tika sekmēta konkrētā mērķa *“Zvejas kapacitātes un pieejamo zvejas iespēju līdzsvara nodrošināšana”* sasniegšana. Veiksmīgi tiek sekmēta arī konkrētā mērķa *“Zvejniecības uzņēmumu, tostarp mazapjoma piekrastes flotes, konkurētspējas un dzīvotspējas palielināšana un drošības un darba apstākļu uzlabošana”* īstenošana, ko varētu pilnvērtīgāk sasniegt ar aktivitātes palielināšanu pasākumā F011.08. Veiksmīgi tiek īstenots arī konkrētais mērķis *“Atbalsta sniegšana tehnoloģiju izstrādes, inovācijas, tostarp energoefektivitātes palielināšanas, un zināšanu pārneses stiprināšanai”*. Pietiekami nesekmējas konkrētā mērķa *“Zvejniecības ietekmes uz jūras vidi novēršana, tostarp nevēlamas nozvejas, cik iespējams, samazināšana un izskaušana”* sasniegšana, ko paredz īstenot ar pasākumu F011.14. un F011.15. atbalstu. Ja līdz ZRP 2014-2020 perioda beigām projektu pieteicēju aktivitāte saglabāsies līdzšinējā līmenī, iespējamais publiskā finansējuma pārpalikums šajā prioritātē var sasniegt ~2 milj. EUR.

ZRP 2014-2020 ieguldītais publiskais finansējums kopumā ir sekmējis prioritātes mērķa sasniegšanu un lietderības vērtība attiecībā pret plānoto sasniedzamo rezultātu ir pozitīva.

Ietekmes novērtēšana

Ietekmes novērtēšanai izvēlēti konteksta rādītāji (skat. 1-6. tab.).

1-7. tabula. ZRP 2014-2020 paredzētie konteksta rādītāji

Rādītāja nosaukums	Mērvienība	Datu avots	2014.	2018.	Izmaiņas
Zvejas flote (kuģu skaits) ¹	kuģu skaits	ZM LZIKIS	700	671	-29
Zvejas flote (kW)	kW	ZM LZIKIS	37 412	41 539	4 127
Zvejas flote (GT)	GT	ZM LZIKIS	19 535	22 317	2 781
Bruto pievienotā vērtībā uz PLE darbinieku	tūkst. EUR uz PLE darbinieku	CSP	19,90	25,90	6
Tīrā peļņa	tūkst. EUR	BIOR	2 367	4 600*	2 233
Materiālo pamatlīdzekļu investīciju	%	BIOR	28,00	42,60*	15

¹ Zvejas flotes vienības Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastē, aiz piekrastes un tālējūrā.

atdeve					
Bioloģiskās ilgtspējas rādītāji - ilgtspējīgas ieguves rādītājs	skaits	BIOR	1,29	1,04**	-0,3
Degvielas patēriņa efektivitāte nozvejas gūšanā	litri degvielas/ izkrautās nozvejas tonnas	ZZTEK	90	48	-42
Rādītāji par vaļveidīgo nejaušu nozveju zvejniecībā	piezveja uz piepūles vienību	BIOR	0,00	0,00	0
Nodarbināto skaits (PLE) – vīrieši un sievietes	PLE	CSP	801	849**	48
Nodarbināto skaits (PLE) – sievietes	PLE	CSP	163	170**	7

Piezīme: * - 2017. gada dati. ** - 2016. gada dati.

Latvijas zvejniecības sektorā 2016. gadā darbojās 205 uzņēmumi, kuru pārvaldībā atradās 671 zvejas flotes vienības ar kopējo dzinēja jaudu 41,54 tūkst. kW un kopējo bruto tilpību 22,32 tūkst. GT. Kopš 2014. gada zvejas flotes vienību skaits ir samazinājies par 4%, bet flotes jauda un tonnāža ir palielinājusies attiecīgi par 11% un 14%. ZRP 2014-2020 atbalsts neparedz palielināt zvejas flotes jaudu un tonnāžu, līdz ar to šajā aspektā nav vērtējams kā ZRP ietekmes rezultāts. Pēdējie pieejamie dati liecina, ka nodarbinātība no 2014. līdz 2016. gadam ir palielinājusies par 48%.

Kopējā nozveja 2018. gadā veidoja 135,15 tūkst. tonnas ar vērtību 46,98 milj. EUR. Kopš 2014. gada nozvejas apjoms palielinājās par 13%, bet nozvejas vērtība samazinājās par 3%. Iegūtie dati liecina, ka degvielas patēriņš nozvejas laikā ir samazinājies (par 47%), ir uzlabojusies nozvejas efektivitāte (nozvejas apjoms uz vienu zvejas flotes vienību palielinājies par 18%) un ir palielinājusies materiālo pamatlīdzekļu investīciju atdeve (par 52%). Tas savukārt ir sekmējis bruto pievienotās vērtības palielināšanos uz vienu nodarbināto (pieaugums par 30%) un zvejniecības uzņēmumu finansiālā stāvokļa uzlabošanos (pēc BIOR datiem tīrā peļņa ir palielinājusies par 94%, 2017. gadā veidojot 4600 tūkst. EUR peļņu)².

Zvejniecības sektora attīstību būtiski ietekmēja Krievijas 2014. gada aizliegums eksportēt apstrādātu un svaigu zivju produkciju un 2015. gada aizliegums eksportēt zivju konservus. Krievijas uzliktā embargo dēļ tika zaudēts nozīmīgs eksporta tirgus, kā rezultātā vairākiem nozares uzņēmumiem strauji pasliktinājās maksātspēja, kas atstāja būtisku ietekmi uz to finansiālo stāvokli. Lai gan situācija uzlabojas, tā nav vēl pilnībā stabilizējusies.

Bioloģiskās ilgtspējas rādītājam – ilgtspējīgas ieguves rādītājam divos no trim flotes segmentiem ir konstatējamas negatīvas pārmaiņas. Salīdzinot ar 2012. gada konteksta rādītājiem, abiem traleru veidiem Rīgas līcī indikatora vērtība pārsniedz vēlamo vērtību 1,00. Atskaitē par Latvijas zvejas floti 2017. g. (BIOR, 2018) gan tiek norādīts, ka rādītājs liecina par normu – tā vērtību būtiski ietekmē gan kuģu skaits segmentā (mazs 12-18 m traleriem), gan zivju daudzuma svārstības. Apmēram 1,3 milj. EUR ieguldījumi zvejas pārtraukšanas darbībās (kompensācijas zvejniekiem un kuģu likvidācija), sekmējuši labvēlīgu rādītāja dinamiku Baltijas jūrā – skaita ziņā tagad 0,86 un 0,98 2012. gadā, taču neuzrāda uzlabojumus Rīgas līcī – 2016. gadā (pēdējie pieejamie dati) 1,21 -1,22 un 1,06 2012. gadā. Tomēr aplūkojot rādītāju pēdējo 3 gadu kontekstā, ir redzams, ka Rīgas līča vērtībām tas svārstījies no 0,7 līdz 1,22 un arī periodā līdz 2008. gadam variējis līdzīgā veidā. Tādējādi var pieņemt, ka lielās svārstību amplitūdas dēļ rādītājs atbilst normai un pasākums ir veicinājis ilgtspējīgu zvejniecību.

² Saskaņā ar CSP datiem zvejniecības uzņēmumu finanšu stāvoklis nav uzlabojies (tīrā peļņa ir samazinājusies par -178%, 2017. gadā veidojot zaudējumus -2,90 milj. EUR apmērā). Arī VID dati par atbalsta saņēmējiem un atbalsta nesaņēmējiem parāda zaudējumus.

Valveidīgo nejauša nozveja zvejniecībā nav konstatēta. Rādītāju varētu daļēji (teorētiski) ietekmēt zvejas darbību pārtraukšana un zvejas intensitātes samazināšanās, taču neapšaubāmi to nosaka valveidīgo ļoti reta un tikai epizodiska uzturēšanās Latvijas jūras ūdeņos. Arī tāljūras zvejā piezveja nav fiksēta.

Izvēlētie konteksta rādītāju vērtību izmaiņas norāda uz zvejniecības sektora pozitīvo attīstību.

Secinājumi

1. Konkrētā mērķa *“Zvejniecības ietekmes uz jūras vidi novērsšana, tostarp nevēlamas nozvejas, cik iespējams, samazināšana un izskaušana”* sasniegšana nenotiek strauji. Pasākuma F011.14 saikne ar jūras vides kvalitāti ir grūti novērtējama, jo Latvijā netiek veikts jūras monitorings. Savukārt pasākuma F011.15. atbalstam nav pieteicies neviens atbalsta saņēmējs. Aktivitātes trūkumu pasākumā, iespējams, var skaidrot ar vairāku kavējošo faktoru esamību: zvejnieku finansiālo stāvokli, salīdzinoši dārgajiem zvejas rīkiem, paaudžu nepietiekamu nomaiņu u.c.
2. ZRP 2014-2020 atbalsts ir sekmējis konkrētā mērķa *“Zvejas kapacitātes un pieejamo zvejas iespēju līdzsvara nodrošināšana”* sasniegšanu. Pasākuma F011.1 atbalsts ir veicinājis Latvijas zvejas flotes mencas zvejojošo tīklu zvejas kuģu kapacitātes sabalansēšanu ar šim zvejas kuģu segmentam pieejamiem zivju resursiem.
3. ZRP 2014-2020 atbalsts ir sekmējis konkrētā mērķa *“Zvejniecības uzņēmumu, tostarp mazapjoma piekrastes flotes, konkurētspējas un dzīvotspējas palielināšana un drošības un darba apstākļu uzlabošana”* sasniegšanu. Nozīmīgāko ietekmi mērķa sasniegšanā ir devuši F011.22 un F011.23 pasākumi. Pasākumā F011.08, kas tiem sniedz iespēju izpildīt paaugstinātas prasības drošības un darba apstākļu uzlabošanai, aktivitāte ir nepietiekoša. Pasākuma F011.22 ietvaros izveidotas un modernizētas ražotnes, iegādātas dažādas tehnoloģijas un veikta teritorijas labiekārtošana, kas sekmēja zivju apjoma un apstrādes apjomu. Savukārt pasākuma F011.23 sniegtais atbalsts ir uzlabojis zvejnieku vajadzībām nepieciešamās infrastruktūras funkcionalitāti 86% Latvijas zvejas ostās un vairākās zvejas produktu izkraušanas vietās.
4. Veiksmīgi tiek sekmēta konkrētā mērķa *“Atbalsta sniegšana tehnoloģiju izstrādes, inovācijas, tostarp energoefektivitātes palielināšanas un zināšanu pārneses stiprināšanai”* sasniegšana. Pasākuma F011.01. projekti ir daudzpusīgi un aptver gan uzņēmuma, gan arī nozares līmeni. Tie ir vērsti uz vides ziņā ilgtspējīgas un resursu ziņā efektīvas zvejniecības sekmēšanu.

Ieteikumi

1. Vēlama lielāka uzņēmēju aktivizēšana un informēšana, uzrunājot zvejniekus, pētniecības institūtus un augstskolas, un vienlaikus uzsverot ieguvumus nozares līmenī, lai varētu pilnvērtīgāk izmantot esošās pētnieku inženiertehniskās zināšanas. To varētu veikt ZST.
2. Izskatīt iespēju pārdalīt pasākumu F011.08 un F011.15 publisko finansējumu par labu citam pasākumiem, ja neizdodas aktivizēt pieteicējus.
3. Izskatīt iespēju pārdalīt publisko finansējumu no pasākuma F011.15 uz pasākumu F011.01 vai arī jāveic intensīvs darbs ar atbalsta saņēmējiem, informējot un organizējot tikšanās gan ar pētnieku (LHEI, RTU, Latvijas Jūras akadēmija) pārstāvjiem, gan zvejniekiem un zvejniecības uzņēmumiem, veicinot inovatīvu un vietējiem apstākļiem piemērotu risinājumu izstrādi ilgtspējīgai zvejai ar samazinātu ietekmi uz vidi.
4. Veikt izpēti par ZRP ieguldījumu nepieciešamību zvejas ostās un zvejas produktu izkraušanas vietās, kurās zivju izkrāvumi ir maznozīmīgi (ar tendenci katru gadu samazināties) un, kur samazinās ekonomiski aktīvo zivsaimniecības uzņēmumu skaits.

Cik lielā mērā Prioritāte sniedz ieguldījumu Savienības stratēģijas gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei mērķu sasniegšanā?

Viens no rādītājiem, kas šo mērķu sasniegšanu raksturo, ir nodarbinātība. Prioritātes ietvaros veikto pasākumu rezultātā darbu zaudēja 32 zvejnieki jeb 4% zvejas kuģa apkalpes locekļu no kopējā nodarbināto skaita ekonomiski aktīvajos zvejniecības uzņēmumos 2016. gadā. ZRP atbalsts šajā prioritātē netiek vērsts uz nodarbinātības sekmēšanu.

Prioritātes ieguldījums pētniecībā un attīstībā realizējies pasākumā "Inovācija", kurā apstiprināti 5 projekti pieteikumi aprīkojuma, tehnoloģiju un produktu izveidei. Pasākuma ietvaros, izmantojot nacionālo zinātnisko kompetenci, radīts vietējiem apstākļiem un zvejnieku vajadzībām piemērots inovatīvs risinājums, lai pielāgotu zveju sugu (roņu) aizsardzībai. Projekti vērsti uz ietekmes uz vidi samazināšanu, ilgtspējīgu ražošanas metožu pielietošanu, produktu pievienotās vērtības sekmēšanu, ražošanas procesu efektivitātes uzlabošanu u.c. jomām.

Prioritātes ieguldījums klimata pārmaiņu mazināšanā arī saistāms ar pasākumu "Inovācija", jauninājumos izmantojot energoefektīvus risinājumus.

2. 2. Prioritātes novērtēšana

Ietekmes novērtēšana

NJ: **Cik lielā mērā ZRP 2014-2020 veicinājusi vides ziņā ilgtspējīgu, resursu ziņā efektīvu, inovatīvu, konkurētspējīgu un uz zināšanām balstītu akvakultūru?**

Novērtēšanas kritēriji atbildei uz NJ:

- ZRP 2014-2020 ir sekmējusi inovatīvu tehnoloģisko attīstību akvakultūrā.
- ZRP 2014-2020 ir devusi ieguldījumu produktīvu ieguldījumu veicināšanā akvakultūrā.
- ZRP 2014-2020 ir sniegusi ieguldījumu akvakultūras saimniecībās, kuras nodrošina vides pakalpojumus.

Prioritātes mērķu sasniegšanai izvēlēti 4 pasākumi (skat. 2-1.tab.).

2-1. tabula. Pasākumi, kas izvēlēti mērķa sasniegšanai

Pasākuma kods	Pilnais nosaukums pasākumam
F022.01	Inovācija
F022.05	Akvakultūras saimniecībām paredzēti pārvaldības un konsultāciju pakalpojumi
F022.02	Produktīvi ieguldījumi akvakultūrā
F022.10	Akvakultūra, kas nodrošina vides pakalpojumus

Prioritātei atvēlētais kopējais publiskais finansējums ir 46,3 milj. EUR un tas ir 25% no visa ZRP 2014-2020 publiskā finansējuma. Pavisam līdz 01.01.2019. prioritātē izmaksāti 17% no visam periodam plānotā publiskā finansējuma jeb 7,7 milj.EUR. Tas veido 77% no starpposmam atvēlēta finansējuma līdz 2018.gadam.

Darbības rezultātu satvara rādītājs ir *Produktīvu ieguldījumu akvakultūrā projektu skaits* – pasākumā F022.02 ir īstenoti 13 projekti un tas ir 43% no starpposma mērķa vērtības 2018.gadā un 15% no mērķvērtības 2023 gadā.

Kopējais īstenojamo projektu skaits 2.prioritātē ir 61, un tas ir 42% no visa programmēšanas periodam paredzētā projektu skaita.

Rezultātu novērtējums

Ņemot vērā noteiktos kritērijus, rezultātu novērtējumam ir izvēlēti gan programmā iekļautie sasniedzamie rezultāta rādītāji (treknrakstā), gan novērtētāju izvēlētie papildus rādītāji (slīprakstā), kas raksturo mērķa sasniegumu (skat. 2-2.tab.).

2-2. tabula. ZRP2014-2020 paredzētie un papildu izvēlētie rezultāta rādītāji

Rādītāja nosaukums	Mērvienība	Datu avots	Gads	Vērtība
Izstrādātas inovācijas	skaits	GIZ	2018	0
<i>Inovāciju mērogs:</i>				
<i>Inovāciju dalījums pa jomām</i>	%	LAD	2018	67%
<i>Dalījumā pēc mēroga (nozares)</i>	%	LAD	2018	100%
<i>Akvakultūras uzņēmumu īpatsvars, kuri ievieš inovācijas</i>	%	LAD	2018	1%
Izveidoti konsultāciju pakalpojumi	skaits	GIZ	2018	1
<i>Labuma guvēju skaits:</i>				
<i>Apmācīto personu skaita (unikālie klienti) īpatsvars kopējā akvakultūrā nodarbināto skaitā</i>	%	LAD	2018	12.5
<i>Konsultāciju pasākumā pārstāvēto AQ uzņēmumu skaita īpatsvars AQ uzņēm. kopskaitā</i>	%	LAD	2018	21
Radītā nodarbinātība	PLE	LAD	2018	0
<i>Izmaksu izmaiņas pret akvakultūras saimniecību apgrozījumu:</i>				
<i>Kopējās izmaksas</i>	koef.	VID	2017	-0,03
<i>Pamatlīdzekļu nolietojums</i>	koef.	VID	2017	0,30
Akvakultūras saimniecības, kas nodrošina vides pakalpojumus	skaits	GIZ	2018	28
<i>Atbalstīto dīķu platību īpatsvars kopējā akvakultūras dīķu platībā</i>	%	LAD	2017	64
Izmaiņas akvakultūras ražošanas apjomā	tonnas	LAD	2018	250
<i>Darba ražīguma izmaiņas</i>	EUR/nodarb.	VID	2017	7084

x – pabeigto projektu īpatsvars pasākumā ir par mazu, lai veiktu korektu rādītāja novērtējumu

Konkrētā mērķa “**Atbalsta sniegšana tehnoloģiju izstrādes, inovācijas un zināšanu pārneses stiprināšanai**” sasniegšanas novērtēšanai izvēlēti 2 rādītāji.

Izstrādāto inovāciju skaits un mērogs

Rādītājs *izstrādātas inovācijas* ietver jau pabeigtās inovācijas. Ievērojot, ka novērtējuma veikšanas laikā neviens inovāciju projekts vēl nav pabeigts, šī rādītāja vērtība ir 0.

Ar rādītāju *inovāciju mērogs* paredzēts novērtēt ieviesto inovāciju nozīmīgumu un aptvērumu. Rādītājs ir sadalīts trīs apakšrādītājos. Dalījums *pa jomām* raksturo virzienus, kuros inovācijas tiek ieviestas. Dalījums *pēc mēroga* nozīmē, vai attiecīgā inovācija ir tikai uzņēmuma

līmenī (t.i., citos nozares uzņēmumos tāda jau pastāv), vai arī tas ir jauninājums visas nozares līmenī. Savukārt to *akvakultūras uzņēmumu īpatsvars*, kuri ievieš inovācijas, liecina par šī pasākuma nozīmību un nozares pārstāvjiem un ieinteresētību to ieviešanā.

Īstenojamie projekti aptver vairākas inovāciju jomas: pavisam aptvertas 6 jomas no 9 programmā paredzētajām jeb 67%. Tiek īstenoti 2 inovāciju projekti, un abos šajos projektos paredzēts ieguldījums šādās jomās: ietekmes uz vidi samazināšana, ražošanas procesu efektivitāte, resursu ilgtspējīga izmantošana. Visas inovācijas ir paredzētas nozares līmenī – t.i., plānotais ieguvums ir visai Latvijas akvakultūras nozarei.

Neraugoties uz samērā plašo aptvērumu, kopējais ieguldījumu apjoms šajā virzienā līdz šim nav bijis tik liels, lai sniegtu būtisku ieguldījumu nozares attīstībā. Tomēr, līdz perioda beigām pasākuma lietderība var uzlaboties, jo 2018.gada beigās ir reģistrēti 2 jauni projekti, kuru mērķis ir inovatīvu risinājumu izstrāde akvakultūras produktivitātes uzlabošanai.

Konsultāciju pakalpojumi

Konsultāciju pakalpojumu rezultātus raksturo vairāki rādītāji. Rādītājs “*Izveidoti konsultāciju pakalpojumi*” noteikts programmā un raksturo konsultāciju kvantitatīvo aptvērumu. Lai labāk raksturotu pasākuma rezultātu, ir noteikti 2 papildus rādītāji: *apmācīto personu skaita īpatsvars* norāda uz pasākuma mērogu attiecībā uz nozarē nodarbinātajiem, bet *pārstāvēto uzņēmumu skaita īpatsvars* – attiecībā pret ekonomiski aktīvo nozares uzņēmumu skaitu.

Attiecīgajā pasākumā ir 2 projekti. Pirmais no tiem aptvēra 18 akvakultūras saimniecības, kas ir 21% no ekonomiski aktīvo saimniecību skaita, un aptuveni 12.5% no šajā jomā nodarbināto skaita. Konsultāciju darbības tika uzsāktas sekmīgi, taču projekts tika uzsākts novēloti, tādēļ nevarēja sniegt visas plānotās aktivitātes. Otrs konsultāciju projekts tika realizēts 2018.gadā, bet pārskats par šo projektu vēl nebija pieejams. Konsultācijas aptver visas pasākumā paredzētās jomas: atbilstība tiesību aktiem, tirdzniecības un darījumdarbības stratēģijas, akvakultūras saimniecību attīstība un pilnveide, dzīvnieku audzēšanas metodes u.c. Ir ietvertas arī praktiskās nodarbības, to īpatsvars veido ap 70% no kopējā stundu skaita. Korektus secinājumus par nozares aptvērumu vēl pārāgri izdarīt, taču zināmā mērā to ierobežo tas, ka līdz šim pasākumā piedalījies tikai viens pretendents.

Kopumā 1.konkrētā mērķa pasākumi līdz šim ir veikti nelielā apjomā, tādēļ korekta to lietderības vērtēšana būs iespējama pēc lielākās daļas projektu pabeigšanas. Analīze projektu līmenī liecina, ka esošajiem projektiem ir potenciāls sniegt ieguldījumu akvakultūras attīstībā. Lai izmantotu konkrētajam mērķim ieplānoto publisko finansējumu, ir nepieciešama ievērojami lielāka projektu pieteicēju aktivitāte nekā iepriekš, jo līdzšinējais publiskā finansējuma izlietojums šajos pasākumos ir mazāks par 10% no periodam plānotā.

Konkrētā mērķa “*Akvakultūras uzņēmumu, jo īpaši MVU, konkurētspējas un dzīvotspējas palielināšana, tostarp drošības un darba apstākļu uzlabošana*” sasniegšanas novērtēšanai izvēlēti 2 rādītāji.

Raksturojot 2. konkrētajam mērķim izvēlēto pasākumu “*Produktīvi ieguldījumi akvakultūrā*” (F022.02) secināms, ka tajā pabeigto projektu skaits ir 15% no visam periodam plānotā skaita un 43% no starpposma plāna līdz 2018.gadam. Ieviešanā esošo projektu publiskais finansējums ir nepilni 10 milj. EUR jeb 32% no plānotā. Tas liecina, ka pasākuma ieviešana atpaliek no plānotā. Tomēr viena projekta attiecināmās izmaksas vidēji ir augstas – vairāk kā 900 tūkst. EUR. Projektu finansiālais apjoms ir ļoti atšķirīgs: lielākie ieguldījumi saistās ar zivju audzēšanas cehu izveidi vai rekonstrukciju, bet mazākie (zem 50 tūkst. EUR) – ar ieguldījumiem esošu dīķsaimniecību modernizācijā. Kopējās investīcijas, kuras šo projektu rezultātā plānots ieguldīt nozarē, ir ap 20 milj. EUR, t.sk. pabeigtajos projektos jau ieguldīti 7 milj. EUR.

Radītā nodarbinātība

Atbilstoši projektu pārskatu datiem līdz šim radītā nodarbinātība ir 0, taču tie ietver tikai divus pārskatus. Gadā pēc projektu īstenošanas plānots no jauna izveidot 15 darbavietas (100% plānotā). Daļa uzņēmumu jaunizveidotās darbavietas turpmākajos gados neuzrāda, tādēļ 2.-5.gadā pēc projektu realizācijas plānotais jaunradīto darbavietu skaits ir 10. Līdz ar to secināms, ka atbilstoši šim rādītājam, pasākuma lietderība ir atbilstoša plānotajam, savukārt plānotā rezultāta sasniegšanai nepieciešami vēl citi projekti, kuros tiek radītas darbavietas.

Ražošanas izmaksu izmaiņas akvakultūras saimniecību apgrozījumā

Šis papildus rezultāta rādītājs ir ieviests, lai novērtētu, kādā mērā atbalsts ir veicinājis resursu ziņā efektīvu akvakultūru. Tas aprēķināts par tiem uzņēmumiem, kuri ieviesuši projektus pasākumā “*Produktīvi ieguldījumi akvakultūrā*” līdz 2017.gadu ieskaitot un par kuriem ir pieejami VID dati (4 uzņēmumi). Šos uzņēmumus salīdzina ar tiem, kas strādājuši bez ieguldījumu atbalsta (izvēlēti 22 salīdzināma lieluma akvakultūras uzņēmumi). Ja atbalsta saņēmējiem izmaksu īpatsvars pret apgrozījumu ir nedaudz samazinājies (-0,01), kas vērtējams pozitīvi, tad pārējiem uzņēmumiem nedaudz palielinājies (+0,02). Kopumā tas norāda uz atbalsta saņēmēju labāku rezultātu salīdzinājumā ar pārējiem, lai arī starpība ir neliela (0,03). Savukārt kapitāla izmaksu īpatsvars apgrozījumā atbalsta saņēmējiem ir mainījies nedaudz, taču atbalsta nesaņēmējiem būtiski samazinājies (-0,26), kas skaidrojams ar pamatlīdzekļu nolietojuma samazināšanos atbalsta nesaņēmēju uzņēmumos salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu. (skat. 2-3.tab.).

2-3. tabula. Izmaksu izmaiņas pret apgrozījumu atbalsta saņēmēju un nesaņēmēju grupās

Izlases grupa	Skaits	Izmaksu attiecība pret apgrozījumu (koef.)			Nolietojuma attiecība pret apgrozījumu (koef.)		
		2014.	2017.	Izmaiņas	2014.	2017.	Izmaiņas
Atbalsta saņēmēji	4	0,82	0,81	-0,01	0,17	0,21	+0,04
Atbalsta nesaņēmēji	22	0,98	1,00	+0,02	0,54	0,28	-0,26
Atbalsta neto rezultāts:				-0,03			+0,30

Avots: Autoru aprēķini no VID datiem

Ievērojot, ka analizē iekļauto pabeigto projektu skaits ir neliels, veikta arī īstenojamo projektu plānoto rādītāju analīze, salīdzinot plānotās izmaksas pret sagaidāmo neto apgrozījumu. Saskaņā ar to, trešajā gadā pēc projektu realizācijas ražošanas izmaksu daļu akvakultūras saimniecību neto apgrozījumā plānots samazināt par 2,5%, bet piektajā gadā pēc projekta – jau par 4,5%. Neto apgrozījumu jeb ieņēmumus no darbības akvakultūrā 3 gadu laikā plānots palielināt par 4,3 milj. EUR gadā. Vairāk nekā 80% no šīs papildu vērtības plānots saražot jaunos akvakultūras uzņēmumos, kuri izveidoti atbalsta rezultātā. Būtisks apgrozījuma kāpums – par 67%, salīdzinot ar pirmsprojekta līmeni, plānots arī esošajos akvakultūras uzņēmumos. Vairāk nekā puse atbalsta saņēmēju (57%) plāno veikt ieguldījumus recirkulācijas sistēmās. Pie šāda apgrozījuma kāpuma plānotais izmaksu īpatsvara samazinājums ļauj indikatīvi vērtēt, ka ieviešanā esošo akvakultūras projektu plānotā efektivitāte ir augsta.

Konkurētspējas veicināšanas mērķa novērtēšanai ir izmantoti arī citi rādītāji, kuri attiecināti arī uz citu konkrētu mērķu novērtēšanu (izmaiņas akvakultūras ražošanas apjomā un darba ražīguma izmaiņas), tādēļ tie aprakstīti prioritātes mērķu analīzes.

Konkrētā mērķa “**Tādas akvakultūras veicināšana, kurā tiek nodrošināta augsta līmeņa vides aizsardzība, un dzīvnieku veselības un labturības un sabiedrības veselības un drošības veicināšana**” sasniegšanas novērtēšanai izvēlēti 2 rādītāji:

Akvakultūras saimniecības, kas nodrošina vides pakalpojumus

Šie rādītāji raksturo, kādā mērā tiek veicināta tāda akvakultūra, kurā tiek nodrošināta augsta līmeņa vides aizsardzība un dzīvnieku veselība un labturība (atbilstoši 2.prioritātes 4.konkrētajam mērķim).

Dīķu vides maksājumi nodrošina, lai zivju audzēšanas intensitāte nebūtu pārāk augsta, līdz ar to samazinot piesārņojumu. Atbilstoši projektu datiem ir 28 *akvakultūras saimniecības, kas nodrošina vides pakalpojumus* (80% no plānotā). Šis skaits noteikts, ņemot vērā 2018. gadā aktīvos projektus no LAD IS datiem. Atbalstīto dīķu platība noteikta, iekļaujot to platību, par kuru faktiski saņemts maksājums, t.i. bez vasarojamo dīķu platības. Šai platībai ir tendence katru gadu palielināties, 2018. gadā pārsniedzot 3500 ha (palielinājums par 18% pret 2017. g). (skat. 2-4.tab.)

2-4. tabula. Atbalstīto dīķu platību īpatsvara aprēķins 2014.-2017. g.

Gadi	2014	2015	2016	2017	2018
Kopējā dīķu platība (CSP)	5 211	4 949	4 958	4 650	x
Atbalstam pieteiktā dīķu platība (LAD)	2 399	2 828	2 939	2 965	3 516
Atbalstītās platības īpatsvars	46%	57%	59%	64%	x

Avots: Autoru aprēķini no LAD un CSP datiem

Atbalstīto dīķa platību īpatsvars

Rezultāta rādītājs *atbalstīto dīķu platību īpatsvars kopējā akvakultūras dīķu platībā* tiek aprēķināts, ņemot vērā CSP datus par kopējo platību. Pašlaik pieejami dati par kopējo platību līdz 2017. gadam, kas liecina, ka atbalstītās platības īpatsvars sasniedza 64%, un tam ir pieaugoša tendence. Ievērojot atbalstītās platības turpmāku palielinājumu 2018. gadā, ir sagaidāms tālāks šī īpatsvara kāpums.

Ievērojot, ka pasākumam paredzētais publiskais finansējums ir rezervēts tikai 68,5% apjomā, pastāv iespēja pagarināt esošās saistības ilgāk par 5 gadu periodu līdz programmas darbības beigām. Tas būtu lietderīgi no vides aizsardzības pasākumu nepārtrauktības sekmēšanas viedokļa.

Augšminētie rādītāji gan sniedz tikai kvantitatīvu ieskatu par pasākuma nozīmi, nevis atbalsta ietekmes novērtējumu uz vides rādītājiem. Tādēļ, lai pilnīgāk raksturotu vides pasākuma ietekmi, veikts arī kvalitatīvais vērtējums. Saskaņā ar tā rezultātiem, vidi saudzējošu saimniekošanas metožu lietošana, tostarp ražošanas intensitātes samazināšana, mēslošanas līdzekļu lietošanas un dīķu nolaišanas ierobežošana, samazina ietekmi uz virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti, mazina piesārņojuma rašanās riskus, nodrošina dažādas ekosistēmas dzīvotņu saglabāšanu un līdz ar to kopumā sekmē bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu. Atbalstīto dīķu platību īpatsvars, kas atrodas Natura 2000 teritorijā, ir 45% un sastāda 1410 ha no kopējās pasākumā atbalstītās akvakultūras dīķu platības.. Tas liecina par augstu pasākuma lietderības līmeni dabas aizsardzībā.

Pasākums ir vērtējams kā rezultatīvs, jo atbalsta saņēmēju dīķos saistošo sugu daudzveidība ir augstā līmenī. Identificētie iemesli, kas ierobežo iesaistīšanos pasākumā, ir detalizētas ierobežojošās prasības (dīķu nolaišanas veidi); vides riski, kuru dēļ var netikt sasniegts prasītais nozvejas apjoms, kā arī nosacījums par atbalsta atmaksu arī par iepriekšējiem gadiem prasību neizpildes gadījumā.

Prioritātei kopīgā rezultāta novērtēšanai izvēlēti divi rādītāji.

Izmaiņas akvakultūras ražošanas apjomā

Rādītājs attiecas uz diviem konkrētajiem mērķiem – inovāciju un zināšanu pārneses stiprināšana (1. konkrētais mērķis) un konkurētspējas un dzīvotspējas palielināšana (2. konkrētais mērķis).

Sakarā ar to, ka 1. un 2. konkrētā mērķa pasākumos ir maz pārskatu par pabeigtajiem projektiem, rezultāta rādītājs “*izmaiņas akvakultūras ražošanas apjomā*” no minēto pasākumu datiem pašlaik nav iegūstams. Vērtējot īstenošanā esošos projektus, plānotais akvakultūras apjoms pieaugums ir 950 tonnas Līdz ar to plānotā pasākuma lietderības vērtība ir vērtējama kā augsta.

Faktiskie dati par izmaiņām akvakultūras ražošanas apjomā ir novērtēti, izmantojot 4. konkrētajam mērķim izvēlēta pasākuma projektu pārskatu datus, salīdzinot 2015. un 2018. gadu pārskatus (2014. gadā bija iesaistīti ievērojami mazāks uzņēmumu skaits, tādēļ to izmantot nav objektīvi). Salīdzinot nozvejas datus uzņēmumos, par kuriem pieejami abu minēto gadu dati, akvakultūras apjoms ir palielinājies par 250 tonnām.

Darba ražīguma izmaiņas

Šis papildus rādītājs ieviests, lai novērtētu akvakultūras uzņēmumu konkurētspējas un dzīvotspējas izmaiņas atbalsta rezultātā.

Aprēķins veikts par tiem uzņēmumiem, kuri realizējuši projektus pasākumā “Produktīvi ieguldījumi akvakultūrā” līdz 2017.g. ieskaitot (4 uzņēmumi). Šajos uzņēmumos darba ražīgums palielinājies par vairāk kā 7000 EUR/ nodarbināto jeb par 25% (skat. 2-5.tabula).

2-5. tabula. Darba ražīguma izmaiņas atbalsta saņēmēju un pārējo uzņēmumu grupās

Izsoles grupa	Uzņēmumu skaits	Darba ražīgums (neto apgrozījums uz vienu nodarbināto) (EUR/nodarbināto)		
		2014.	2017.	Izmaiņas
Atbalsta saņēmēji	4	28 592	35 676	+7084
Atbalsta nesaņēmēji	22	11 968	14 198	+2230
Atbalsta neto rezultāts:				+4854

Avots: Autoru aprēķini no VID datiem

Šis rādītājs izmantots arī ietekmes novērtēšanai, salīdzinot atbalsta saņēmējus ar tiem uzņēmumiem, kuri strādājuši bez atbalsta. Aprēķinā iekļautie atbalsta saņēmēji ir vidēja lieluma (nodarbināto skaits 3-18 cilvēki un neto apgrozījums 180-550 tūkst. EUR gadā) tomēr sakarā ar mazo atbalsta saņēmēju kopu ietekme uz visu sektoru ir vērtējama piesardzīgi.

Kopējais novērtējums

Atbilstoši datiem, no EJZF līdzekļu izmantošanas viedokļa pašreiz var vērtēt tikai pasākumu “*Akvakultūra, kas nodrošina vides pakalpojumus*”. Tajā ieguldījumu izmantošanas lietderības vērtība ir pozitīva, jo iesaistīto saimniecību skaits ir sasniedzis 80% no plānotā, bet rezervētais publiskais finansējums veido mazāk par 70% no plānotā visam periodam. Pārējos pasākumos ir mazs pabeigto projektu skaits, kā arī salīdzinoši neliels izmaksātā publiskā finansējuma apjoms, tādēļ korekta to rezultāta un lietderības vērtēšana būs iespējama pēc lielāka skaita projektu pabeigšanas.

Papildus ir vērtēti arī nepabeigto projektu plānotie rādītāji. Apkopojot visu pieejamo informāciju, var pieņemt, ka arī pārējo šīs prioritātes pasākumu lietderība ir atbilstoša plānotajam, bet rezultāti atpaliek, īstenoto projektu skaita un piešķirtā publiskā finansējuma ziņā. Ja līdz programmas perioda beigām projektu pieteicēju aktivitāte saglabāsies līdzšinējā līmenī, orientējošais publiskā finansējuma pārpalikums šajā prioritātē var sasniegt 5-10 milj. EUR jeb 15-20% no kopējā plānotā publiskā finansējuma.

Ietekmes novērtēšana

Ietekmes novērtēšanai izvēlēti konteksta un papildu izvēlēts ietekmes rādītājs (slīprakstā) rādītāji (skat. 2-6.tab.). Par daļu no konteksta rādītājiem precīzi dati nav pieejami, tādēļ tie tabulā nav iekļauti.

2-6. tabula. ZRP 2014-2020 paredzētie konteksta rādītāji un papildu ietekmes rādītāji

Rādītāja nosaukums	Mērvienība	Datu avots	2014.	2017.	Izmaiņas
Tīrā peļņa	tūkst. EUR	CSP	-1517	-786	+731
Nodarbināto skaits (PLE) – vīrieši un sievietes	PLE	CSP	228	225*	-3
Nodarbināto skaits (PLE) – sievietes	PLE	CSP	61	68*	+7
<i>Darba ražīguma izmaiņas</i>	EUR/nodarb.	VID	28 592	35 676	+7084 (neto +4854)

* 2016. gada dati

Pašlaik CSP dati sniedz informāciju par akvakultūras produkcijas realizāciju, nevis par ražošanas apjomu un vērtību. Atbilstoši LAD IS datiem par ražošanas apjomu atbalsta saņēmējās saimniecībās, 2018.gadā tas dīksaimniecībās sasniedza 2 277 tonnas. Trīs gadu laikā uzņēmumos, par kuriem pieejami arī 2015.gada dati, palielinājums ir par 20%. Par recirkulācijas sistēmās iegūto produkciju precīzi dati nav pieejami. Atbilstoši CSP datiem par realizācijas apjomu, recirkulācijas sistēmās bija vērojams straujš apjomu kāpums līdz 2015.gadam, kam sekoja samazinājums no 2015. līdz 2017.gadam par 43%, kas saistīts ar izmaiņām tirgus konjunktūrā.

Nodarbināto skaits akvakultūrā ir stabils ar nelielu lejupejošu tendenci. Ņemot vērā nozares specifiku, ap 70% tajā nodarbināto ir vīrieši, tomēr sieviešu īpatsvars ir palielinājies – no 27% līdz 30%, un šāda tendence saglabājas jau ilgāku laiku.

Par rādītāju, kurš raksturo akvakultūras atbalsta ietekmi, ir izvēlēts *darba ražīguma izmaiņas*. Pieejamie dati par atbalsta saņēmējiem, salīdzinot ar uzņēmumiem, kas strādājuši bez ieguldījumu atbalsta (24 citi akvakultūras uzņēmumi, par kuriem pieejami VID dati), liecina par pozitīvu tīro (neto) ietekmi 4854 EUR/nodarbināto gadā vidēji uzņēmumā. Salīdzinājumā ar sākotnējo līmeni palielinājums ir par 17%, tādēļ tas uzskatāms par labu rezultātu. Šis rādītājs ir uzskatāms par indikatīvu sakarā ar nelielo atbalsta saņēmēju skaitu.

Nozares attīstības riska faktors ir situācija zivsaimniecības noieta tirgos. Šī iemesla dēļ CSP uzrādītie akvakultūras peļņas rādītāji 2016.-2017. gadā bija negatīvi, tomēr zaudējumi bija mazāki nekā 2014. gadā. Par 2018. gadu vēl ekonomiskie dati nav pieejami, tomēr uz pozitīvām tendencēm norāda nozvejas apjomu kāpums atbilstoši LAD datiem. Viens no peļņu ietekmējošiem faktoriem ir zivju cena, kura karpām ir stabila (ap 2 EUR/kg), bet pārējo sugu zivīm mēdz būt svārstīga (piemēram, storu cena 2014.-2016. g. samazinājusies par 24%).

Secinājumi

1. Konkrēta mērķa – *atbalsta sniegšana tehnoloģiju izstrādes, inovācijas un zināšanu pārneses stiprināšanai* – sasniegšana netiek sekmēta pietiekoši. Projektu analīze ļauj vērtēt, ka uzsāktajiem projektiem ir potenciāls sniegt ieguldījumu nozares attīstībā. Tomēr, sakarā ar atbalsta pieteicēju nelielo aktivitāti, gan izlietotais publiskais finansējums, gan projektu skaits veido tikai nelielu daļu no periodam plānotā.
2. ZRP 2014-2020 atbalsts ir sekmējis konkrētā mērķa – *Akvakultūras uzņēmumu, jo īpaši MVU, konkurētspējas un dzīvotspējas palielināšana, tostarp drošības un darba apstākļu uzlabošana* – sekmēšanā. Pasākuma “*Produktīvi ieguldījumi akvakultūrā*” sekmīgas realizācijas gadījumā projekti sniegs būtisku ieguldījumu akvakultūras nozares attīstībā. Projektos ieguldītais publiskais finansējums ir atbilstošs sagaidāmajiem rezultātiem. Ieviesto projektu rezultāti uzrāda nozīmīgu darba ražīguma kāpumu, bet uz pārējiem rādītājiem pašreiz ietekme ir neitrāla.

3. ZRP 2014-2020 atbalsts visveiksmīgāk ir sekmējis konkrēto mērķi – *tādas akvakultūras veicināšana, kurā tiek nodrošināta augsta līmeņa vides aizsardzība, un dzīvnieku veselības un labturības un sabiedrības veselības un drošības veicināšana*. Pasākumā “*Akvakultūra, kas nodrošina vides pakalpojumus*” ieguldītā publiskā finansējuma lietderības vērtība ir pozitīva, jo pasākums sekmē prioritātes mērķu sasniegšanu. Pasākums veicinājis biodaudzveidību un vides kvalitāti, mazinājis akvakultūras saimniecību vides riskus un veicinājis akvakultūras saimniecību vides aizsardzības ilgtspēju.
4. Visos 2. prioritātes pasākumos rezultāti atpaliek no plānotā gan īstenoto projektu skaita, gan izmantotā publiskā finansējuma ziņā. Īpaši tas attiecas uz finanšu ietilpīgāko pasākumu “*Produktīvi ieguldījumi akvakultūrā*”. Ja līdz programmas perioda beigām projektu pieteicēju aktivitāte nepalielināsies, publiskā finansējuma pārpalikums šajā prioritātē var sasniegt 5-10 milj. EUR jeb 15-20% no kopējā prioritātei atvēlētā publiskā finansējuma. Finansējuma pārpalikums prognozējams visos pasākumos.
5. Dati par finansējuma izlietojumu un īstenojamo projektu skaitu ļauj vērtēt, ka ieguldījumu intensitāte akvakultūrā par aptuveni 30% atpaliek no plānotās mērķa vērtības laika posmam līdz 2018. g. beigām.
6. Saimniecību ekonomisko rādītāju izvērtējums atbalsta ietekmē norāda uz būtisku ekonomisko rādītāju uzlabošanos (darba ražīgums un neto apgrozījums) atbalsta ietekmē, izmaksu attiecībai pret apgrozījumu būtiski nemainoties.

Ieteikumi

1. Ņemot vērā finanšu iespējas un vajadzību sekmēt ilgtspējīgas akvakultūras attīstību, pasākumā “*Akvakultūra, kas nodrošina vides pakalpojumus*” ir lietderīgi pagarināt esošās saistības ilgāk par 5 gadu periodu līdz programmas darbības beigām.
2. Palielināt projektu pieteicēju aktivitāti, popularizējot, skaidrojot un aktīvāk palīdzot gatavot projektu pieteikumus.
3. Ievērojot nozīmīgu risku, ka daļa akvakultūrai paredzētā publiskā finansējuma var netikt izlietota, ja aktivizēšanas pasākumi ir nepietiekoši, vismaz 10-15% šai prioritātei atvēlētā finansējuma ir iespējams pārdalīt citām vajadzībām.

Cik lielā mērā Prioritāte sniedz ieguldījumu Savienības stratēģijā gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei mērķu sasniegšanā?

Prioritātes ieguldījums Savienības stratēģijā gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei galvenokārt saistīts ar ieguldījumiem pētniecībā un attīstībā sakarā ar ieguldījumiem inovāciju veicināšanā. Līdzšinējais ieguldījums šajā jomā ir neliels, sakarā ar nelielo projektu skaitu, tomēr vairāki projekti ir izskatīšanas stadijā, tādēļ visā periodā tas var kļūt nozīmīgs. Ieguldījumu attīstībā sniedz arī realizētie produktīvo ieguldījumu un konsultāciju projekti.

Ieguldījums nodarbinātībā ir plānots neliels, galvenokārt veicot produktīvus ieguldījumus. Līdzšinējie dati neliecina par pabeigtajos projektos jaunradītajām darbavietām, taču pieejamie dati ir tikai par dažiem projektiem. Tā kā projektus realizē arī jauni akvakultūras uzņēmumi, šādas darbavietas ir sagaidāmas.

3. 3. Prioritātes novērtēšana

Ietekmes novērtēšana

NJ: **Cik lielā mērā ZRP 2014-2020 ir sekmējusi KZP īstenošanu?**

Novērtēšanas kritēriji atbildei uz NJ:

ZRP 2014-2020 ir sniegusi ieguldījumu kontrolē un noteikumu izpildē.
ZRP 2014-2020 ir sniegusi ieguldījumu datu savākšanas sistēmas uzlabošanā.

Prioritātes mērķu sasniegšanai izvēlēti divi pasākumi (skat. 3-1.tab.).

3-1. tabula. Izvēlētie pasākumi mērķa sasniegšanai

Pasākuma kods	Pilnais nosaukums pasākumam
F036.01	Kontrole un izpilde
F036.02	Datu vākšana

Prioritātei atvēlētais kopējais publiskais finansējums veido 13,12 milj. EUR un tas ir 7% no visa ZRP 2014-2020 pieejamā publiskā finansējuma. Prioritātes pasākumos izmaksātais publiskais finansējums sasniedzis 3,68 milj. EUR jeb 74% no starpposma mērķa vērtības 2018. gadam. un 28% no kopējā 3. prioritātei atvēlēta publiskā finansējuma 2023. gadam.

Darbības rezultātu satvara rādītāji:

- ✓ *Savienības kontroles, inspekcijas un izpildes sistēmas ieviešanas projektu skaits* starpposma mērķis 2018. gadam sasniegts 100% (5 projekti).
- ✓ *Datu vākšanas, pārvaldības un izmantošanas atbalsta projektu skaits* starpposma mērķis 2018. gadam sasniegts 100% (1).

Attiecībā pret plānoto ieguldījumu lielākais faktisko izmaksu īpatsvars ir pasākumā „Datu vākšana” - 2,81 milj. EUR jeb 43% no plānotā visam periodam, bet mazākais - pasākumā „Kontrole un izpilde” – 0,87 milj. EUR jeb 13% no plānotā visam periodam.

Rezultātu novērtējums

Prioritātes mērķu sasniegšanas pakāpes noteikšanai ir izvēlēti programmā iekļautie rezultāta rādītāji (skat. 3-2.tab.), kas kvantitatīvi raksturo mērķa sasniegumu.

3-2. tabula. ZRP2014-2020 paredzētie rezultāta rādītāji

Rādītāja nosaukums	Mērvienība	Datu avots	Gads	Vērtība
Datu pieprasījumu izpildes procentuālās daļas pieaugums	%	BIOR	2017	0
Izkrāvumi, kas tikuši fiziski kontrolēti	%	VVD	2017	16.07

Konkrētā mērķa *“Atbalsta sniegšana uzraudzībai, kontrolei un noteikumu izpildei, tādējādi palielinot iestāžu spēju un valsts pārvaldes efektivitāti, bet nepalielinot administratīvo slogu”* sasniegšanas novērtēšanai izvēlēts 1 rādītājs.

Izkrāvumi, kas tikuši fiziski kontrolēti

Pasākuma *Kontrole un izpilde (F036.01)* mērķis ir sniegt atbalstu zvejas kontroles, inspekcijas un izpildes sistēmas īstenošanai saskaņā ar regulas Nr. 508/2014 76. panta 1. punktu. Pasākumā ir tikuši veikti kapitālieguldījumi tādās jomās kā: LZIKIS sistēmas uzlabojumi; aparātūra, datoru un programmatūras iegāde, bezpilota lidaparātu iegāde, lietojumu pielāgojumi un licences iegāde. Veiktie kapitālieguldījumi uzlabo zvejas un akvakultūras produktu izsekojamības veicināšanu; veicina ar zvejas kontroli saistītu inovatīvu kontroles un uzraudzības sistēmu izstrādi; uzlabo ar zivsaimniecību saistīto datu apkopošanu, administrēšanu, validēšanu, analizēšanu un riska

pārvaldību, kā arī nodrošina savietojamību ar starpnozaru datu apmaiņas sistēmām; uzlabo nodrošinājumu ar kontroles veikšanai nepieciešamajiem līdzekļiem. Izmaksas kapitālieguldījumu veikšanai veido apmēram 86% no izmaksātā publiskā finansējuma.

Pārējās izmaksas ir saistītas ar inspekcijām jūrā un Baltijas jūras ostās un kontroles misijām; inspektoru un ekspertu apmācībām; darba grupu un mācību sanāksmēm un semināriem; inspektoru pieredzes apmaiņas braucieniem.

Rezultāta rādītāja *Izkrāvumi, kas tikuši fiziski kontrolēti* mērķa vērtība 2023. gadam ir sasniegta 107% apmērā. Aprēķinātā prioritātes lietderības attiecībā pret plānoto sasniedzamo rezultātu vērtība ir 306%, kas ir augsta.

Veiktie ieguldījumi veicina kontroles pastiprināšanu krājumiem; izpratnes uzlabošanu par nepieciešamību apkarot nelegālu, neregistrētu un neregulētu zveju gan plašākai sabiedrībai, gan arī zvejniekiem, inspektoriem, prokuroriem un tiesnešiem.

Konkrētā mērķa “ *Zinātniskas informācijas uzlabošana un sniegšana, kā arī datu vākšanas un pārvaldības uzlabošana*” sasniegšanas novērtēšanai izvēlēts 1 rādītājs.

Datu pieprasījumu izpildes procentuālās daļas pieaugums

Pasākuma F036.02 *Datu vākšana* mērķis ir zinātnisko zināšanu uzlabošana un nodošana un datu savākšana un pārvaldība. Pasākumā vairāk nekā divas trešdaļas finansējuma ir izlietas pētnieciskajai uzskaitēi jūrā un jūras piekrastē, kā arī datu vākšanai, pārvaldībai un izmantošanai zinātniskās analīzes un KZP īstenošanas vajadzībām. Veikta arī datu vākšanas un datu pārvaldības sistēmu uzlabošana, kā arī pētījumu veikšana nacionālai zivju krājumu pārvaldībai Baltijas jūrā un Rīgas jūras līcī. Ir tikušas īstenotas valsts, starptautiskas un vietējā līmeņa daudzgadu paraugu ņemšanas programmas. Nodrošināta dalība reģionālās koordinācijas sanāksmēs un starptautisku organizāciju rīkotajās sanāksmēs, kā arī ekspertu dalība attiecīgajās Eiropas Komisijas un Eiropas Savienības struktūrās un to darba grupās. Veikta ziņojumu sagatavošana, kā arī zivju resursu atjaunošanas un pārvaldības ilgtermiņa plānu izstrāde. Izstrādātas zinātniski pamatotas rekomendācijas zivju resursu pārvaldīšanai un zvejas regulēšanai, kā arī ieteikumi zivju resursu ilgtspējības un bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanai.

Komerčiālas zvejas un atpūtas zvejas monitoringam jūrā un jūras piekrastē izlietoti apmēram 12% no kopējā finansējuma.

Datu pieprasījumus var tikt iekļauta gan kvantitatīva, gan kvalitatīva informācija. Pastāv gan regulārie, gan neregulārie datu pieprasījumi. Regulāri ir datu pieprasījumi no tādām starptautiskām organizācijām kā ICES, EK un HELCOM, kā arī no nacionālajām institūcijām - ZM, pašvaldībām un nodibinājumiem. Atkarībā no pieprasītāja un pieprasījuma veida aizpildītie (apmierinātie) datu pieprasījumi tiek nosūtīti gan uz e-pasta adresēm, gan arī ievietoti speciālās datu bāzēs (piemēram *ices.dk InterCatch* datubāzē). Potenciālās mērķauditorijas informēšana par iespējām šādus datu pieprasījumus veikt notiek vietnē *bior.lv*. Sakarā ar starptautisko pieprasījumu specifiku tie pārsvarā aptver vairākas dalībvalstis, un pasākuma ietvaros tiek gatavota tikai ar Latviju saistītā informācija.

Rezultāta rādītāja *Datu pieprasījumu izpildes procentuālās daļas pieaugums* mērķa vērtība 2013. gadam ir sasniegta 100% apmērā. Aprēķinātā prioritātes lietderības attiecībā pret plānoto sasniedzamo rezultātu vērtība ir 90%.

Kopējais novērtējums

Konkrētā mērķa *Atbalsta sniegšana uzraudzībai, kontrolei un noteikumu izpildei, tādējādi palielinot iestāžu spēju un valsts pārvaldes efektivitāti, bet nepalielinot administratīvo slogu* sasniegšanā atbalsta Atbalsta lietderības attiecībā pret plānoto sasniedzamo rezultātu vērtība ir 306%.

Konkrētā mērķa *Zinātniskas informācijas uzlabošana un sniegšana, kā arī datu vākšanas un pārvaldības uzlabošana* atbalsta rezultativitāte attiecībā uz rezultāta rādītāju *Datu pieprasījumu*

izpildes procentuālās daļas pieaugums sasniedz 100%. Atbalsta lietderības attiecībā pret plānot sasniedzamo rezultātu vērtība sasniedz 90%.

Prioritātes ietekmes novērtēšanai izvēlēti konteksta rādītāji (skat. 3-3.tab.)

3-3. tabula. ZRP 2014-2020 paredzētie konteksta rādītāji

Rādītāja nosaukums	Mērvienība	Datu avots	2014	2017	Izmaiņas
Kopējais smagu pārkāpumu gadījumu skaits dalībvalstī pēdējo septiņu gadu laikā	skaits	VVD	17	5	12
Fiziski kontrolēti izkrāvumi	%	VVD	14.72	16.07	1.35
Resursi, kas pieejami kontroles veikšanai :					
pieejamie kontroles kuģi un gaisa kuģi	skaits	VVD	1	1	0
nodarbināto skaits (PLE)	PLE	VVD	36	36	0
budžeta piešķirumi (attīstība pēdējo piecu gadu laikā)	tūkst. EUR	VVD	1268	1086	-182
kuģi, kas aprīkoti ar ERS un/vai VMS	skaits	VVD	68	68	0
Datu vākšanas pasākumi - Datu pieprasījumu izpilde saskaņā ar DVS	%	BIOR	100	100	0

Dati parāda, ka lielākajā daļā kontekstu rādītāju izmaiņas nav. Pozitīvas izmaiņas vērojamas tādiem rādītājiem kā smagu pārkāpumu gadījuma skaita gadījumiem (samazinājies vairāk nekā trīs reizes) un kontrolēto izkrāvumu skaitā (palielinājies par 9%). Konteksta rādītājs *Resursi, kas pieejami kontroles veikšanai ir izvērsti vairākos apakšrādītājos - budžeta piešķirumi (attīstība pēdējo piecu gadu laikā)* 2017. gadā salīdzinājumā ar 2014. un 2015. gadu samazinājies par 14%.

Pasākumi sniedz ieguldījumu arī 1.prioritātes vides ilgtspējas nodrošināšanai.

Secinājumi

1. ZRP 2014-2020 ir devusi ieguldījumu 3. prioritātes *Sekmēt KZP īstenošanu* mērķu sasniegšanā, jo uz prioritāti attiecināmo darbības rezultātu satvara rādītāju starpposma mērķu vērtības 2018. gadam ir sasniegtas.
2. ZRP 2014-2020 ir devusi ieguldījumu konkrētā mērķa *Atbalsta sniegšana uzraudzībai, kontrolei un noteikumu izpildei*, tādējādi palielinot iestāžu spēju un valsts pārvaldes efektivitāti, bet nepalielinot administratīvo slogu sasniegšanā. Atbalsts lietderības vērtība ir pozitīva, un tas sasniedz 306%.
3. ZRP 2014-2020 ir devusi ieguldījumu konkrētā mērķa *Zinātniskas informācijas uzlabošana un sniegšana*, kā arī datu vākšanas un pārvaldības uzlabošana, jo sasniedz plānotos rezultātus. Atbalsta lietderības vērtība sasniedz 90%.
4. Kopējais smagu pārkāpumu gadījumu skaits Latvijā pēdējo septiņu gadu laikā ievērojami samazinājies.
5. Kontrolei pieejamo budžeta piešķirumu apjoms 2018. gadā salīdzinājumā ar 2014. un 2015. gadu samazinājies par 14%.
6. Ņemot vērā izmantoto finansējumu pasākumā F036.01. un veiktos ieguldījumus varētu rasties ievērojams finanšu pārpalikums (aptuveni 4.8 milj. EUR), ja netiek mainīti pasākuma ieviešanas nosacījumi vai prasības.

Ieteikumi

1. Lai novērtētu prioritātes rezultātus KZP mērķu sasniegšanā, ieteicams papildu rezultāta rādītājs *Izdevumi pētnieciskajai uzskaitēi, zinātniskajai analīzei paredzēto datu vākšanai un pārvaldībai*, kam dati būtu iegūstami no pasākuma F036.02 projektu tāmes pozīcijām.
2. Ņemot vērā F36.01 pasākuma lietderības vērtējumu, nepieciešams apsvērt iespējamo šī pasākuma rezultātu rādītāju izmaiņas. Izvērtēt nepieciešamās izmaiņas tehniskā nodrošinājuma un cilvēkresursos. Pārdomāt finansējuma pārdali citiem pasākumiem, ja pasākuma ietvaros, tas nav nepieciešams mērķa sasniegšanai.

Cik lielā mērā Prioritāte sniedz ieguldījumu Savienības stratēģijā gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei mērķu sasniegšanā?

Atbalsts prioritātē ir devis ieguldījumu nodarbinātības saglabāšanā ar nosacījumu, ka ir nodrošināts darbs kontrolei un uzskaitēi.

Atbalsts prioritātē ir devis ieguldījumu vides jomā, izpētē un attīstībā, kā arī institucionālās kapacitātes uzlabošanā, jo kontroles uzrāda pārkāpumu skaita samazinājumu.

4. 4. Prioritātes novērtēšana

Ietekmes novērtēšana

NJ: **Cik lielā mērā ZRP 2014-2020 ietekmējusi nodarbinātību un teritoriālo kohēziju**

Novērtēšanas kritēriji atbildei uz NJ:

ZRP 2014-2020 sekmējusi nodarbinātību un teritoriālo kohēziju.

Novērtējums

Prioritātes mērķu sasniegšanai izvēlēti divi pasākumi (skat. 4-1.tab.).

4-1. tabula. Pasākumi, kas izvēlēti mērķa sasniegšanai

Pasākuma kods	Pilnais nosaukums pasākumam
F043.02	Vietējās attīstības stratēģiju īstenošana (tostarp kārtējās izmaksas un aktivizēšana)
F043.04	Sadarbības pasākumi

Prioritātei atvēlētais finansējums ir 15 milj. EUR. Prioritātei atvēlētais finansējums veido 8,2 % no kopējā ZRP 2014-2020 publiskā finansējuma. Prioritātes pasākumos līdz 01.01.2019. izmaksāts publiskais finansējums 3,58 milj. EUR, kas ir 127% no starpposma mērķa vērtības 2018. gadā un 24% no mērķvērtības 2023. gadā.

Darbības rezultātu satvara rādītājs ir *Īstenoto vietējās attīstības stratēģiju skaits*. Paredzētas 7 stratēģijas gan starpposma mērķim 2018. gadā, gan 2023. gadā, bet tiek īstenotas 6 stratēģijas jeb 86%.

Pavisam prioritātē ir 106 īstenojami projekti, no tiem 3 sadarbības projekti un 103 projekti SVVA stratēģiju īstenošanai.

Rezultātu novērtējums

Ņemot vērā noteiktos kritērijus, rezultātu novērtējumam ir izvēlēti gan programmā iekļautie sasniedzamie rezultāta rādītāji (treknrakstā), gan novērtētāju izvēlētie papildu rezultāta rādītāji (slīprakstā), kas raksturo mērķa sasniegumu (skat. 4-2.tab.).

4-2. tabula. ZRP2014-2020 paredzētie un papildu izvēlētie rezultāta rādītāji

Rādītāja nosaukums	Mērvienība	Datu avots	Gads	Vērtība
<i>Projektu skaits dalījumā pēc to veida:</i>	skaits	LAD IS	2018	
<i>Inovatīvo projektu skaits;</i>				57
<i>Sabiedriskā labuma projektu skaits;</i>				56
<i>Kopprojektu skaits;</i>				0
<i>Ar piekrastes zvejniecību saistīto projektu skaits;</i>				16
<i>Projektu skaits, kas vērsti uz zvejas kuģa galvenā stacionārā dzinēja nomaiņu;</i>				0
<i>Pārējo projektu skaits.</i>				13
<i>Projektu skaits pasākuma aktivitātēs:</i>	skaits	LAD IS	2018	
<i>A aktivitāte - Pievienotās vērtības veidošana un inovācijas veicināšana visos zvejas un akvakultūras produktu piegādes posmos</i>				14
<i>B aktivitāte - Ekonomiskās izaugsmes veicināšana, darba vietu radīšanas veicināšana, kā arī zivsaimniecības nozarē un citās jūras ekonomikas nozarēs – darbību dažādošana</i>				33
<i>C aktivitāte - Vides resursu vairošana vai izmantošana, kā arī klimata pārmaiņu mazināšana</i>				27
<i>D aktivitāte - Zvejas vai jūras kultūras mantojuma izmantošanas veicināšana</i>				29
<i>Ieguldīto investīciju īpatsvars dalījumā pa aktivitātēm:</i>	%	LAD IS	2018	
<i>A aktivitāte - Pievienotās vērtības veidošana un inovācijas veicināšana visos zvejas un akvakultūras produktu piegādes posmos</i>				8
<i>B aktivitāte - Ekonomiskās izaugsmes veicināšana, darba vietu radīšanas veicināšana, kā arī zivsaimniecības nozarē un citās jūras ekonomikas nozarēs – darbību dažādošana</i>				16
<i>C aktivitāte - Vides resursu vairošana vai izmantošana, kā arī klimata pārmaiņu mazināšana</i>				27
<i>D aktivitāte - Zvejas vai jūras kultūras mantojuma izmantošanas veicināšana</i>				49
Radīto darba vietu skaits	skaits PLE	LAD IS	2018	0

<i>Neto apgrozījuma izmaiņas</i>				
<i>absolūtajā izteiksmē</i>	EUR	LAD IS, aprēķini		42148
<i>no ieguldīto investīciju apjoma %</i>	%	LAD IS, aprēķini		36 %
Sadarbības projektu skaits	skaits	LAD IS	2018	3
<i>Starpterritoriālo sadarbības projektu skaits</i>	skaits	LAD IS		2
<i>Starptautisko sadarbības projektu skaits</i>	skaits	LAD IS		1
Krasta līnijas garums	km	CSP	2018.	494
Īstenoto vietējās attīstības stratēģiju skaits	skaits	LAD IS	2018.	6

Konkrētā mērķa “*Ekonomiskās izaugsmes, sociālās iekļaušanas un darbvietu radīšanas veicināšana un sniegtot atbalstu nodarbinātībai un darbaspēka mobilitātei piekrastes un iekšzemes kopienās, kas atkarīgas no zvejas un akvakultūras, darbību dažādošana zivsaimniecības nozarē un citās jūras ekonomikas nozarēs*” sasniegšanas novērtēšanai izvēlēti 6 rādītāji.

Projektu skaits dalījumā pēc to veida

Rādītājs raksturo katra izvēlēta projekta veida nozīmību projektu vidū un raksturo pieteicēju kapacitāti un intereses. Pasākumā F043.02 projekti pārsvarā ir saistīti ar inovācijām un sabiedrisko labumu, kas veido katrs aptuveni 50% no kopējā īstenošanā esošo projektu skaita. Inovatīvie projekti ir visās aktivitātēs, sabiedriska labuma projekti – galvenokārt B, C aktivitātēs. Ar piekrastes zveju ir saistīti 16% no visiem ieviešanā esošajiem un pabeigtajiem projektiem. Citi projekti veido 13% no kopējo projektu skaita, kas ietver dažādas aktivitātes – vairāk tūrisma jomā. Nav projektu, kas būtu vērsti uz zvejas kuģa galvenā stacionārā dzinēja nomaiņu, un nav arī kopprojektu.

Rezultāti liecina par prioritātes pozitīvo ietekmi uz ZNT kopienas attīstību, veicinot nodarbinātības un ekonomiskās izaugsmes mērķu sasniegšanu. Inovācijas ir viens no LEADER pieejas pamatprincipiem, kas tiek ieviests saskaņā ar SVVA. Sabiedriska labuma projekti savukārt veicina ZNT kopienu kohēzijas mērķus un sabiedriskās infrastruktūras attīstību.

Projektu skaits pasākuma aktivitātēs

Rādītājs raksturo vietējo iedzīvotāju aktivitāti un kapacitāti sociālās un teritoriālās kohēzijas sasniegšanā. Vērtējot pasākumu pēc projektu skaita, pasākuma aktivitātēs dominē dažādošanas projekti (B aktivitāte), pretēji ieguldījumam tieši ar zivsaimniecību saistītos projektos (A aktivitāte). Vairāk kā puse (54%) projektu vērsti uz sabiedriskām aktivitātēm (26% C, 28% D), kas ir ieguldījums ZNT kopienu attīstībā.

Salīdzinoši nelielais ar piekrastes zvejniecību saistītais projektu skaits, īpaši zivju pārstrādē, daļēji saistīts ar iespējām iesniegt līdzvērtīgus projektu pieteikumus citās ZRP 2014-2020 prioritātēs ar lielāku finansējumu un ātrāku projektu vērtēšanu. Kopumā aktivitātēs A un B relatīvi mazais pieteikumu skaits ir skaidrojams ar vairākiem apstākļiem. Tradicionāli zivsaimnieku sadarbības kultūra ir vāja. Jābūt lielākai iniciatīvai no VRG puses, gan darbā ar zivsaimniekiem, gan sadarbībai ar ZST, lai sasniegtu mērķus un attīstītu ZNT..

Ieguldīto investīciju īpatsvars dalījumā pa aktivitātēm

Rādītājs raksturo, kādā mērā atbalsts sekmējis ieguldījumus katrā no pasākuma aktivitātēm (A;B;C;D). Salīdzinot attiecināmo izmaksu apjomus aktivitātēs, tās atšķiras. Ar zivsaimniecību saistīto projektu izmaksas veido 8% no kopējām ieviešanā esošo projektu izmaksām. Tajā pašā

laikā, sabiedriskā rakstura projekti (C, D aktivitātes), veido 76% no kopējā projektu skaita aktivitātē. Tādējādi pasākums galveno ieguldījumu sniedz ZNT kopienu vides attīstībā, mazāk zivsaimniecībā. SVVA stratēģijās nav noteikts dalījums pa aktivitātēm. Attiecībā uz paredzēto finansējumu SVVA stratēģijās, katra VRG to var noteikt un mainīt atšķirīgi.

Radīto darba vietu skaits

Rādītājs raksturo radīto nodarbinātību zivsaimniecībai nozīmīgās teritorijās dalījumā zivsaimniecība un citas nozares.

Saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 605, darba vietu skaitu norāda 3., 4. un 5. gadā pēc projekta noslēguma, tādēļ esošajās atskaitēs nav norādītas radītās darba vietas. Vērtēšanā tiek iekļautas paredzētās darba vietas saskaņā ar projektu pieteikumiem.

Radīto darba vietu skaits pēc atskaitēm nav pašlaik vērtējams, jo atskaites ir iesniegtas par 2017. gadu. Projekti ir pabeigti 2017. un 2018. gadā. Saskaņā ar MK noteikumu nosacījumiem projektu atskaitēs pašlaik nav uzrādītas jaunas darba vietas. Paredzētais kopējais radīto darba vietu skaits 62,5 PLE, tai skaitā 21,5 jaunizveidotajos uzņēmumos, tādējādi iespējams, ka ZRP plānotais darba vietu skaits (70) tiks sasniegts. Darba vietas tiek plānotas galvenokārt ar zivsaimniecību saistītās nozarēs – zivju produktu apstrādē, pakalpojumos, tūrismā, tirdzniecībā. Tieši zvejniecībā un akvakultūrā nav paredzēts radīt darba vietas, tomēr saskaņā ar projektu pieteikumiem 29% darba vietas var tikt saistītas ar zivsaimniecību, kas ietver projektus visos zvejas un akvakultūras posmos no ieguves līdz realizācijai. No plānotajām darba vietām 71% ir galvenokārt saistāms ar tūrismu un pakalpojumiem.

Pasākuma ieguldījums darba vietu radīšanā ir saistāms galvenokārt ar saimniecisko dažādošanu (B aktivitāte), bet ne ar zivsaimniecību (A aktivitāte). Ņemot vērā pasākumā pieejamo finansējumu un iespējas iesniedzējiem izvēlēties sasniedzamos rādītājus, tai skaitā, darba vietas, potenciālais ieguldījums nodarbinātības veicināšanā vērtējams kā adekvāts.

Mikro uzņēmumi (līdz 9 nodarbinātajiem) veido vairāk kā 90% zvejniecībā un akvakultūrā, puse no zivju apstrādes uzņēmumiem. Šādiem uzņēmumiem bieži ir problēmas ar projektu līdzfinansēšanu, bet lielākie uzņēmumi izvēlas pieteikties F054.04 pasākumā. Mikrouzņēmumiem nereti ir problemātiski sagatavot nepieciešamo projekta dokumentāciju, jo trūkst nepieciešamās zināšanas un pieredze, kā arī bail riskēt uzņemoties saistības uz vairākiem gadiem. VRG ir liela nozīme uzņēmumu aktivizēšanā.

Jauniešu iesaiste un mūžizglītība ir uzsvērtā gan SVVA stratēģijās, gan ES regulā un MK noteikumos Nr.238. (03.05.2017.), bet tā nepietiekami atspoguļojas rīcībās. Jauniešu interese pašlaik ir neliela. To ietekmē nepieciešamie sākotnējie ieguldījumi projektu realizācijai un atbilstošo zināšanu trūkums.

Neto apgrozījuma izmaiņas

Rādītājs raksturo ieguldījumu atdevi. Neto apgrozījuma vērtības izmaiņas projektu rezultātā tiek aprēķinātas par atbalsta saņēmējiem, salīdzinot gadu pirms projekta un pēdējo pieejamo gadu pēc projekta īstenošanas.

Neto apgrozījuma izmaiņas procentos no ieguldīto investīciju apjoma aprēķina, izdalot augstāk aprēķinātās absolūtās izmaiņas ar atbalsta saņēmēja attiecināmajām izmaksām. Saskaņā ar pieejamajām pabeigto projektu 9 atskaitēm par 2017.g., rādītāja aprēķināšanai ir izmantojamas 4 atskaites. Neto apgrozījuma izmaiņas (pieaugums) absolūtajā izteiksmē veido 42 tūkst. EUR, kas atskaites gadā ir 1,8 reizes vairāk kā pēdējā gadā pirms projekta iesniegšanas. Neto apgrozījuma izmaiņas no ieguldīto investīciju apjoma sasniedz 36 %, kas vērtējams kā atbilstošs prasībām. Saskaņā ar pieteikumiem plānotās neto apgrozījuma izmaiņas (pieaugums 103 projektiem) ir 2 reizes, kas veido 0,9 milj. EUR. Kopumā projektu īstenošanas efektivitāte vērtējama kā augsta.

Sadarbības projektu skaits

Rādītājs raksturo zivsaimniecībai nozīmīgo teritoriju VRG kapacitāti un tīklošanos spēju starp partneriem Latvijā un starptautiski.

Sadarbības projektiem noteicošie ir partneri un ar tiem ilgākā periodā uzturētie kontakti. Bieži jaunu sadarbības partneru meklēšanu ietekmē atšķirīgi finansēšanas periodi (Latvijā prioritāte tika uzsākta vēlāk nekā partnervalstīs), tradicionālā orientācija uz LAP iepazītajiem ārvalstu partneriem. Tas skaidro mazo VRG aktivitāti starptautisko projektu izstrādē zivsaimniecībā.

Saskaņā ar sadarbības projektu pieteikumu datiem vislielākais projektu ieguldījums saskaņā ar regulas Nr. 508/2014 63. panta 1. punkta mērķiem ir d) sociālās labklājības un kultūras mantojuma, tostarp zvejas, akvakultūras un jūras kultūras mantojuma, veicināšana zivsaimniecības un akvakultūras reģionos (63%); a) pievienotās vērtības veidošana, darbvietu radīšana, jauniešu piesaistīšana un inovācijas veicināšana visos zvejas un akvakultūras produktu piegādes ķēdes posmos (25%); c) zivsaimniecības un akvakultūras reģionu vides resursu vairošana un izmantošana, tostarp klimata pārmaiņu seku mazināšanas darbības (25%); citos mērķos (13%) (īstenošanā esošie projekti un reģistrētie projekti).

Jāņem vērā, ka vienā projektā var būt ieguldījums divos mērķa virzienos. Lai gan sadarbības projekti nav tieši vērsti uz nodarbinātības sekmēšanu, divi no tiem ir atzīmējuši ieguldījumu A mērķī. Tomēr lielākā daļa projektu nav saistīti ar ieguldījumu nodarbinātības veicināšanā. Ietekme uz teritoriālo kohēziju vērtējama pēc projektu ieviešanas.

Salīdzinot aktivitāšu virzienus, var spriest par pasākuma ieguldījumu prioritātes mērķī. Kopumā ieguldījums ir teritoriālajā kohēzijā.

Kopējais novērtējums

Balstoties uz prioritātes novērtēšanai izvēlēto kritēriju “ZRP 4. prioritāte sekmējusi nodarbinātību un teritoriālo kohēziju” un pasākumu rezultātiem, var secināt, ka prioritātes mērķi tiek sasniegti. Prioritāte sekmē nodarbinātību un teritoriālo kohēziju, un balstoties uz projektu pieteikumu datiem, tā potenciāli var sasniegt augstu lietderību. Pašlaik to nevar novērtēt reālos skaitļos, jo rādītāji tiek vērtēti pēc programmas beigām.

Pasākumam F043.02 rezultativitāte tiek vērtēta ar vienu rādītāju – radītās darba vietas, kas ir aprēķināts visam pasākumam attiecībā pret plānoto 2023. gadu. Saskaņā ar īstenošanā esošajiem projektu pieteikumiem lietderības pret plānoto sasniedzamo rezultātu vērtība sasniedz 331%. Pašlaik šis ir tikai indikatīvs vērtējums, jo balstās uz projektu iesniegumiem, bet ne uz sasniegto rezultātu, ko varēs novērtēt pēc pasākuma īstenošanas beigām. Ņemot vērā šo vērtējumu, augstāks sniegums ir aktivitātēm, kas vērstas uz sabiedrisku labumu, ZNT kopienu projektiem un darbību dažādošanu.

Pasākumā F043.04 rezultativitāte tiek vērtēta ar rādītāju - *sadarbības projektu skaits*, kas ir aprēķināts visam pasākumam attiecībā pret plānoto 2023. gadu. Attiecīgā rādītāja lietderības vērtība attiecībā pret plānoto sasniedzamo rezultātu sasniedz 150%. Citi izvēlētie rādītāji pasākuma novērtēšanai ir kvalitatīvi. Ņemot vērā šo vērtējumu, augstāks sniegums ir starpteritoriālajiem projektiem. Pasākuma lietderības vērtība pašlaik vērtējama kā zema. Esošais vērtējums ir attiecināms uz pašreizējo vidusposma situāciju un neraksturo pasākumu kopumā, jo reģistrēto projektu skaits un plānotais finansējums sasniedz rezultātu rādītājus un sekmīgi tos īstenojot, pasākuma lietderības vērtība var pieaugt.

Ietekmes novērtēšanai izvēlēti konteksta rādītāji (skat. 4-3.tab.). Tā kā ZRP2014-2020 izvēlēts tikai viens konteksta rādītājs - krasta līnija (treknrakstā tabulā), novērtētāji izvēlējās papildu rādītājus (slīprakstā), situācijas novērtēšanai.

4-3. tabula. ZRP 2014-2020 paredzētais un papildu izvēlētie konteksta rādītāji

Rādītāja nosaukums	Mērvienība	Datu avots	Vērtība
Krasta līnijas garums	km	CSP	494
<i>Iedzīvotāju skaita izmaiņas ZNT</i>	<i>%</i>	<i>CSP, aprēķini</i>	<i>-2,7</i>

<i>Iedzīvotāju skaita izmaiņas ZNT</i>	skaits	CSP, aprēķini	-5528
<i>Iedzīvotāju skaita izmaiņu attiecība ZNT pret izmaiņām valstī kopumā</i>	%	CSP, aprēķini	79
Kopējā nodarbināto skaita izmaiņas ZNT	%	CSP, aprēķini	0
Zivsaimniecībā nodarbināto skaita izmaiņas ZNT	skaits	CSP, aprēķini	-818
Zivsaimniecībā nodarbināto īpatsvara izmaiņas ZNT	%	CSP, aprēķini	-24

Ar prioritātes mērķi saistītie konteksta rādītāji izvēlēti, balstoties uz pieejamajiem datiem zemākajā teritoriālajā līmenī, kas raksturo ZNT. Teritoriālās kohēzijas raksturošanai izvēlēts iedzīvotāju skaits un atvasinātie rādītāji, nodarbinātības raksturošanai – nodarbināto skaits un atbilstoši atvasinātie rādītāji.

Rādītājs *Iedzīvotāju skaita izmaiņas ZNT* raksturo absolūtās un relatīvās iedzīvotāju skaita izmaiņas zivsaimniecībai nozīmīgajās teritorijās salīdzinājumā ar valsti kopumā. Iedzīvotāju skaita izmaiņas piekrastē ir ar mazāk izteiktu samazinājuma tendenci nekā iekšzemē. Tas daļēji ir saistīts ar zivsaimniecības un tūrisma iespējām, kur ZRP 2014-2020 dod ieguldījumu. Iedzīvotāju skaita izmaiņas ietekmē demogrāfiskie faktori – vecumstruktūra, migrācija, iedzīvotāju deklarēšanās (bieži otrās mājas) – piekraste var būt prestiža dzīves vieta. Ietekme uz nodarbinātību pašlaik ir vērtējama kā indikatīva, un kopumā ir salīdzinoši neliela, īpaši zivsaimniecības jomā. Tajā pašā laikā, darba vietas tiek veidotas citās nozarēs (dažādošana), kas dod pozitīvu ieguldījumu ZNT.

Iedzīvotāju skaits ZNT sarūk, tomēr tas notiek lēnāk nekā valstī vidēji. To daļēji ietekmē piepilsētu teritorijas, kurās vērojams iedzīvotāju skaita pieaugums pārceļoties no lielajām pilsētām uz piepilsētu. Kopumā ZNT iedzīvotāju skaita samazinājums ir 79% no valstī vidējā rādītāja. Iedzīvotāju skaits valstī samazinājies par 3,4 %, bet ZNT par 2,7%

Kopējā nodarbināto skaita izmaiņas ZNT raksturo zivsaimniecības nozares nozīmi nodarbinātībā un kopējās nodarbinātības izmaiņas zivsaimniecībai nozīmīgās teritorijās. ZNT ietver pagastus un pilsētas, izņemot Rīgu. Kopējais nodarbināto skaits ZNT 2014.-2016.g. nav mainījies. Ir vērojama ievērojama zivsaimniecībā nodarbināto skaita samazināšanās ZNT (818 nodarbinātie zivsaimniecībā). Tas noteica zivsaimniecībā nodarbināto īpatsvara samazināšanos ZNT 2016-2018. gadā par 24%, galvenokārt zivju pārstrādē. Lielāks samazinājums vērojams teritorijās, kuras ir vairāk atkarīgas no zivsaimniecības. Paredzētās darba vietas, lai gan dod ieguldījumu ZRP2014-2020 mērķos, nenosedz darba vietu samazinājumu.

Novērtējumu veiktajos pētījumos, VRG pozitīvi novērtēja ZRP2014-2020 devumu apdzīvotuma saglabāšanas, darba vietu nodrošināšanu mazajiem ražotājiem, algoto darba vietu, pakalpojumu, sociālās un fiziskās vides nozīmību, kas liecina par pasākuma pozitīvo ietekmi uz nodarbinātību un teritoriālo kohēziju.

Pašlaik ietekmi var novērtēt, vienīgi balstoties uz projektu pieteikumiem, jo atskaišu skaits par ieviešanā esošajiem un pabeigtajiem projektiem ir neliels. Pastāv ievērojamas iekšējās teritoriālās atšķirības ZNT, kas izpaužas atšķirīgā projektu iesniegumu iesniegšanas aktivitātē, ir atšķirīga zivsaimniecības nozīme vietējā ekonomikā, piepilsētu teritoriju faktors, kur veidojas aktīvākas tūrisma, rekreācijas iespējas.

Ietekmi uz nodarbināto skaita izmaiņām ZNT varēs vērtēt pēc programmas beigām.

Secinājumi

1. ZRP2014-2020 sniedzis ieguldījumu konkrētajā mērķī “*Ekonomiskās izaugsmes, sociālās iekļaušanas un darbvietu radīšanas veicināšana un sniedzot atbalstu nodarbinātībai un darbaspēka mobilitātei piekrastes un iekšzemes kopienās, kas atkarīgas no zvejas un*

akvakultūras, darbību dažādošana zivsaimniecības nozarē un citās jūras ekonomikas nozarēs”, bet atšķirīgos apjomos, dažādos pasākumos.

2. Lietderības aprēķini, kas balstās uz projektu pieteikumiem, indikatīvi ļauj secināt, ka prioritātes lietderība vērtējama kā augsta.
3. Prioritāte dod pozitīvu ietekmi uz ZNT kopienas attīstību, veicinot nodarbinātības un ekonomiskās izaugsmes mērķu sasniegšanu. Sabiedriska labuma projekti savukārt veicina ZNT kopienu kohēzijas mērķus un sabiedriskās infrastruktūras attīstību.
4. Esošais plānoto jaunradīto darbavietu skaits ļauj prognozēt nodarbinātības rādītāju sasniegšanu projektu sekmīgas ieviešanas gadījumā.
5. Indikatīvi ir vērojama prioritātes pozitīva ietekme uz apdzīvotības saglabāšanu ZNT.
6. Visās SVVA stratēģijās sociālās iekļaušanās mērķi ir definēti netieši, saistot to ar darbavietām, bet maz pievērsta vērība darbaspēka mobilitātes un sociālās iekļaušanas jautājumiem.
7. Ārpus pilsētām būtiski mazinājusies atkarība no zivsaimniecības nozares, kas nav pilnībā kompensēta ar citām nozarēm. Ražošanu un pievienotās vērtības veidošanu sekmējošu projektu īpatsvars ir relatīvi neliels, taču tie kopumā ir vērsti uz ekonomiskās attīstības un nodarbinātības veicināšanu to ieviešanas vietās.
8. Prioritāte darbojas kā zivsaimniecības negatīvo efektu samazinošs faktors, nodrošinot saimnieciskās dažādošanas iespējas un attīstot sabiedrisko infrastruktūru.
9. Izvēlēto rādītāju analīze liecina par nepieciešamiem uzlabojumiem regulējumā un informēšanas pasākumos, kas sekmētu pieteikumu palielinājumu atsevišķās aktivitātēs un projektu veidos. Īpaši kopprojektu, starptautisko sadarbības projektu, piekrastes zvejas atbalsta veicināšanā.

Ieteikumi

1. ZNT būtu vairāk sekmējama darba vietu radīšana, paredzot/nodrošinot darbaspēka mobilitāti, piemēram, nodrošinot transportu uz darba vietām.
2. Aktivizēt VRG un ZST darbu piekrastes iedzīvotāju un zivsaimniecības uzņēmumu iesaistes sekmēšanā un projektu pieteikumu kvalitātes uzlabošanā, kas attiecas uz F43.02 pasākuma A un B aktivitātēm, palielinot ražošanu un pievienotās vērtības veidošanu sekmējošu projektu īpatsvaru pasākumā.
3. Jāpārdomā nosacījumi kopprojektu atbalstam, īpaši mikro un mazajiem zivsaimniekiem. Risinājumi būtu saistāmi ar vienkāršotākām prasībām projektu sagatavošanā un atskaitēm, projekta attiecināmo izmaksu summas palielināšana, informācija potenciālajiem iesniedzējiem.
4. Turpmāk lietderīgi kā vienu no prioritārām atbalsta mērķgrupām izvirzīt jauniešus, tai skaitā sekmējot to iesaisti uzņēmējdarbībā, kā arī atbalstīt mūžizglītību.
5. SVVA stratēģijās paredzēt pasākumus darbaspēka sociālās iekļaušanas jautājumu risināšanai ZNT.
6. Paredzēt iespēju, ka piekrastes zvejnieki var saņemt atbalstu arī zvejai iekšējos ūdeņos (piemēram, upju grīvās) pārskatot piekrastes zvejas definīciju vai paredzot MK regulējumā labvēlīgākus nosacījumus piekrastes zvejniekiem, kas zvejo iekšējos ūdeņos.

Cik lielā mērā Prioritāte sniedz ieguldījumu Savienības stratēģijā gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei mērķu sasniegšanā?

Zināšanu un iemaņu pārnese tiek nodrošināta ar sadarbības projektu palīdzību, kopprojektiem, apmācībām, informatīviem pasākumiem. VRG pārsvarā ir aktīvas un organizē seminārus projektu iesniedzējiem, tomēr apmeklētāju skaits ir atšķirīgs, kas veido 5-20 cilvēki vidēji pasākumā.

Prioritāte sniedz ieguldījumu inovācijas (inovatīvo projektu skaits ir puse, tos apstiprina balstoties uz SVVA stratēģiju kritērijiem, kas var būt atšķirīgi).

Klimata pārmaiņas – tiek veicinātas aktivitātē - Vides resursu vairošana vai izmantošana, kā arī klimata pārmaiņu mazināšana atbalstītajiem projektiem (C aktivitāte). Ietekme uz vidi tiek mazināta 19% no iesniegtajiem projektiem, ietekme uz klimata pārmaiņām - 9% no projektiem, tiek

uzlabota vides resursu vairošana vai izmantošana 16,5% projektos. Tostarp, klimata pārmaiņu seku mazināšanas darbības ir minēts 2 projektos (no 7);

Nodarbinātība – pašlaik ir indikatīva. Ja pieņem, ka visas paredzētās darba vietas tiks radītas, tad tas ievērojamu ieguldījumu (paredzētais veido % no kopējās nodarbinātības piekrastē).

Kopumā 4. prioritāte sniedz lielāku ieguldījumu nodarbinātības veicināšanai un mazāk – klimata pārmaiņu mazināšanā. To nosaka daļēji SVVA stratēģijās noteiktās vajadzības un projektu pieteicēju aktivitāte.

5. 5. Prioritātes novērtēšana

Ietekmes novērtēšana

NJ: Cik lielā mērā ZRP 2014-2020 veicinājusi tirdzniecību un apstrādi?

Novērtēšanas kritēriji atbildei uz NJ:

- ZRP 2014-2020 sniegusi ieguldījumu zvejas un akvakultūras produktu tirgus organizāciju uzlabošanai.
- ZRP 2014-2020 sniegusi ieguldījumu apstrādes un tirdzniecības nozares sekmēšanai.

Prioritātes mērķu sasniegšanai izvēlēti 4 pasākumi (skat. 5-1.tab.).

5-1. tabula. Pasākumi, kas izvēlēti mērķa sasniegšanai

Pasākuma kods	Pilnais nosaukums pasākumam
F054.01.	Ražošanas un tirdzniecības plāni
F054.02.	Uzglabāšanas atbalsts
F054.03.	Tirdzniecības pasākumi
F054.04.	Zvejas un akvakultūras produktu apstrāde

Kategorija: uzņēmējdarbība, institucionālās kapacitātes veidošana.

Prioritātei atvēlētais kopējais publiskais finansējums veido 46,99 milj. EUR, un tas ir 26% no visa pieejamā ZRP 2014-2020 publiskā finansējuma. Pašlaik (uz 08.01.2019.) izmaksāts publiskais finansējums 7,62 milj. EUR jeb 59% no starpposma mērķa vērtības 2018. gadā un 16% no prioritātei atvēlēta publiskā finansējuma 2023. gadā.

Darbības rezultātu satvara rādītājs ir *Apstrādes projektu skaits* – pasākumā F054.04. ir pabeigti 28 projekti, kas ir 90% no starpposma mērķa 2018. gadā un 33% no mērķvērtības 2023. gadā.

Prioritātē kopumā īsteno 92 projektus, kas veido 63% no kopējā prioritātei paredzētā projektu skaita 2023. gadā.

Rezultātu novērtējums

Ņemot vērā noteiktos kritērijus, rezultātu novērtējumam ir izvēlēti gan programmā iekļautie sasniedzamie rezultāta rādītāji (treknrakstā), gan novērtētāju izvēlētie papildu rezultāta rādītāji (slīprakstā), kas raksturo mērķa sasniegumu (skat. 5-2.tab.).

5-2. tabula. ZRP 2014-2020 paredzētie un novērtētāju papildu izvēlētie rezultāta rādītāji

Rādītāja nosaukums	Mērvienība	Datu avots	Gads	Vērtība
<i>Tirgū laistās produkcijas vidējā vērtība</i>	%	ZM	2018-2014	-43

Izmaiņas pirmās pārdošanas vērtībā RO	tūkst. EUR	ZM	2018-2014	-5 363
Izmaiņas pirmās pārdošanas apjomā RO	tonnas	ZM	2018-2014	-6 187
Zvejas un akvakultūras produktu apstrādes uzņēmumi, kas veikuši investīcijas	% no kopējā	LAD/ CSP	2018	24
<i>Labuma guvēju īpatsvars:</i>				
1) Komersanti, zemnieku vai zvejnieku saimniecības, kuras guvušas labumu no projekta	%	LAD, CSP		12*
2) Ražotāju organizāciju biedru skaits, kuri guvuši labumu no projekta	%	LAD, CSP		9+*
<i>Ģeogrāfiskā aptvēruma (valstu) izmaiņas</i>	%	LAD		17
<i>Noslēgto līgumu skaita izmaiņas</i>	%	LAD		21*
<i>Neto apgrozījuma vērtības no darbības zvejas un akvakultūras produktu apstrādē izmaiņas</i>	%	LAD		20
<i>Darba ražīguma izmaiņas</i>	EUR/ nodarb.	VID		1314
<i>Izmaksu izmaiņas pret apgrozījumu</i>	koef.	VID		+0,00
<i>Izmaiņas eksporta tirgos:</i>				
<i>Eksporta vērtības izmaiņas</i>	milj. EUR	CSP	2018-2014	25.2
<i>Eksporta apjomu izmaiņas</i>	Tūkst. tonnas	CSP	2018-2014	-13.05

* pret 2016. gadu

Konkrētā mērķa “Zvejas un akvakultūras produktu tirgus organizāciju uzlabošana” sasniegšanas novērtēšanai izvēlēti 5 rādītāji.

Tirgū laistās produkcijas vidējā vērtība

Rādītāji sniedz iespēju izvērtēt vai pasākumu F054.01. un F054.02. atbalsts ir sekmējis zvejas produktu RO tirgū laistās produkcijas vidējās vērtības palielināšanos. Rādītājs izvēlēts galvenokārt tāpēc, ka citu datu par RO nav un šis ir vienīgais rādītājs, kas varētu objektīvi atspoguļot pasākumu ietekmes rezultātu.

Ar Ražošanas un tirdzniecības plānu (RTP) palīdzību var sekmēt zvejniecības konkurētspēju ilgtspējīgas resursu izmantošanas kontekstā, bet ar uzglabāšanas atbalstu – regulēt tirgu un palielināt zvejas produktu ražotāju ienākumus. Pasākumu atbalsts tika vērsts uz 3 zvejas produktu RO attīstību, lai segtu ar RTP izstrādi un īstenošanu saistītos administratīvos izdevumus un uzglabāšanas atbalsta rezultātā radušos izdevumus.

RTP ietvaros īstenotie pasākumi un uzglabāšanas atbalsts līdz šim (no 2014.–2018. gadam) nav pietiekoši sekmējis zvejas produktu ražotāju organizāciju *tirgū laistās produkcijas vidējās vērtības* palielināšanos (vērtība samazinājās par 5 363 tūkst. EUR jeb 43%). Produkcijas vērtības samazināšanos var skaidrot ar Krievijas 2014. gada augustā noteikto aizliegumu eksportēt apstrādātu un svaigu zivju produkciju un 2015. gada jūnija aizliegumu eksportēt zivju konservus. Krievijas uzliktā embargo dēļ zivju apstrādes uzņēmumiem samazinājās ražošanas apjomi un nepieciešamība pēc zivīm kā izejvielām. Tas savukārt ietekmēja pieprasījumu pēc zvejas produktu RO tirgū laistās produkcijas.

Izmaiņas pirmās pārdošanas apjomā RO

Rādītāji sniedz iespēju vērtēt vai pasākumu F054.01. un F054.02. atbalsts ir sekmējis zvejas produktu RO tirgū laistās produkcijas apjoma palielināšanos. Rādītājs izvēlēts galvenokārt tāpēc, ka citu datu par RO nav un šis ir vienīgais rādītājs, kas varētu objektīvi atspoguļot pasākumu ietekmes rezultātu.

Zvejas produktu RO *tirgū laistās produkcijas apjoms* samazinājās par 13% (6 187 tonnām), bet zvejniecības uzņēmumu, kas nav ražotāju organizāciju biedri, tirgū laistās produkcijas apjoms samazinājās par 54%. Lielāks pieprasījums bija pēc zvejas produktu RO nevis zvejniecības uzņēmumu, kas nav RO biedri, tirgū laistās produkcijas. Tas skaidrojams ar to, ka zvejas produktu RO produkcijai bija zemākas cenas nekā tiem uzņēmumiem, kas nav RO biedri. Tas skaidrojams ar zemāku ražošanas izmaksu nodrošināšanu, ko ir sekmējusi kooperācija un ZRP 2014-2020 atbalsts. Zvejas produktu RO ar savu produkciju veiksmīgāk konkurē tirgū nekā tie zvejniecības uzņēmumi, kas nav RO biedri.

Lai gan Uzglabāšanas atbalsts un RTP ietvaros īstenotie pasākumi nav pietiekosā apjomā sekmējuši zvejas produktu RO tirgū laistās produkcijas apjoma un vidējās vērtības palielināšanos, ZRP 2014-2020 atbalsts ir vērtējams kā pozitīvs, jo tas ir sekmējis zvejas produktu RO biedru konkurētspēju. Uzglabāšanas atbalsts ir darbojas kā risku mazinošs faktors, līdz ar to no konkurētspējas aspekta šī atbalsta mehānisma pieejamība daudz plašākam zvejniecības sektora pārstāvju lokam (t.sk., uzņēmumiem, kas nav zvejas produktu RO biedri) sniegtu finansiālas drošības atbalstu un stabilitāti nākotnē. Pasākuma finansējuma pārdali EK nepieļauj. Uzglabāšanas atbalsts no ZRP 2014-2020 bija pieļaujams līdz 31.12.2018., un nākotnē no EJZF tas netiks pieļauts visās ES dalībvalstīs. Konkurētspējas stiprināšanai vēlams sekmēt jaunu RO rašanos piekrastes zvejniecībā un/vai esošo stiprināšanu. ZST aktīva iesaiste informācijas izplatīšanā un RO būtības, potenciālo ieguvumu no dalības tajā, sadarbības nozīmi EJZF piedāvāto iespēju izmantošanā piekrastes un citiem zvejniekiem, varētu aktivizēt RO veidošanos.

Labuma guvēju īpatsvars

Rādītājs atspoguļo labuma guvēju aptvērumu, kas izmantojuši īstenoto projektu rezultātus. Rādītājs izteikts ar vairākiem apakšrādītājiem: *komersanti/uzņēmēji, zemnieku vai zvejnieku saimniecības, kuras guvušas labumu no projekta; RO biedru skaits, kuri guvuši labumu no projekta.*

Pasākuma rezultāta rādītāja labuma guvēju skaits vērtība 2018. gadā sasniedz 12 jeb apmēram 12% no apstrādes uzņēmumu kopskaita (īkgadējais labuma guvēju skaits nav agregāta mainīgais, jo lielākā daļa uzņēmumu piedalās izstādēs katru gadu). Atbalsts nav palielinājis labuma guvēju skaitu. Kopumā pēdējo gadu laikā vismaz vienā izstādē piedalījušies 16 uzņēmumi. Periodā no 2016. gada līdz 2018. gadam katru gadu vismaz vienā izstādē piedalījušies 9 uzņēmumi, bet 11 uzņēmumi izstādēs piedalījušies divus gadus. Rādītāja vērtības stabilitāte norāda uz apstrādes sektora stabilizēšanos, izveidojoties eksportspējīgu uzņēmumu kopumam.

Labuma guvēju īpatsvara noteikšanu apgrūtinā zivju apstrādes uzņēmumu skaita atšķirības dažādos pieejamajos datu avotos. PVD ir reģistrēti 115 atsevišķi apstrādes uzņēmumi, ieskaitot kuģus, kā arī uzņēmumu sastāvā ietilpstošos atsevišķi atrodošos apstrādes cehus. LURSOFT atbilstoši NACE klasifikatoram reģistrēti 142 apstrādes uzņēmumi, kuru pamatnodarbošanās ir zivju, vēžveidīgo un mīkstmiešu pārstrāde un konservēšana.

Labumu guvušo ražotāju organizāciju biedru skaits 2018. gadā salīdzinājumā ar 2016. gadu palielinājies, jo 2016. gadā un 2017. gadā labumu guvuši 9 divu RO biedri, un 2018. gadā labumu guvuši jau trīs RO biedrību biedri un skaits salīdzinājumā ar 2016. gadu palielinājies, un atbalsts *ir rezultatīvs attiecībā uz šo rādītāju.*

Ģeogrāfiskā aptvēruma (valstu) izmaiņas

Rādītājs atspoguļo tirgus diversifikāciju. Tirgu diversifikācija ir nozīmīga tādu risku mazināšanā, kuri ir saistīti ar ievērojamu atkarību no atsevišķas valsts vai ģeogrāfiskā reģiona tirgus.

Eksporta ģeogrāfiskais aptvērums periodā no 2014. gada līdz 2018. gadam palielinājies par 17% no 53 valstīm līdz 62 valstīm. Atbalsts ir rezultatīvs attiecībā uz šo rādītāju.

Noslēgto līgumu skaita izmaiņas

Rādītājs atspoguļo uzņēmumu spēju iegūt jaunus sadarbības partnerus un apgūt jaunus noieta tirgus. Rādītājs tiek skatīts saistībā ar eksporta izmaiņām pa valstīm (līgumu skaits pret eksporta apjomu uz attiecīgo valsti). Latvijas zivju apstrādes sektora uzņēmumi un uzņēmumu apvienības pasākuma ietvaros periodā no 2016. gada līdz 2018. gadam piedalījušies 25 starptautiskās izstādēs. Izstāžu laikā nodibināti 13 619 kontakti un noslēgts 161 līgums. Noslēgto līgumu kopskaits 2018. gadā salīdzinājumā ar 2016. gadu palielinājies par 21% no 47 līdz 57.

Konkrētā mērķa sasniegšanas pakāpes novērtēšanai izvēlēto rādītāju vērtības ļauj secināt, ka pasākumi tiek ieviesti veiksmīgi, un atbalsta rezultātā eksporta tirgi ir stabilizējušies, nozīmīgākajos ģeogrāfiskajos tirgos eksporta vērtība pastāvīgi palielinās. Lai gan eksporta apjomi svara izteiksmē nedaudz kritušies salīdzinot 2018. un 2014. gadu, pēdējos gados tie ievērojami nemainās, tādējādi eksporta struktūrā palielinās augstākas pievienotās vērtības produktu īpatsvars.

Konkrētā mērķa *“Ieguldījumu apstrādes un tirdzniecības nozarē sekmēšana”* sasniegšanas novērtēšanai izvēlēti četri rādītāji.

Zvejas un akvakultūras produktu apstrādes uzņēmumi, kas veikuši investīcijas

ZRP ieguldījums zivju apstrādes nozares attīstībā ir veikts ar pasākumu *“Zvejas un akvakultūras produktu apstrāde”*. Investīcijas veikušo apstrādes uzņēmumu īpatsvars ir Programmā noteikts rādītājs, kuru attiecina pret ekonomiski aktīvo apstrādes uzņēmumu skaitu. Aktīvi pasākuma dalībnieki ir 27 uzņēmumi jeb 24% no kopējā zivju apstrādes uzņēmumu skaita. Rādītājs sasniegts 60% līmenī no visam periodam plānotā. Piešķirtais atbalsts ir izlietots tehnikas un iekārtu iegādei, kā arī būvniecībai, lai izveidotu vai modernizētu ražošanas procesu zivju apstrādes nozarē. Ieviešanā esošajos projektos piešķirts 25,7% no pasākumam plānotā publiskā finansējuma, bet līdz šim faktiski izmaksāti nedaudz virs 10% no plānotā visam periodam. Plānotā rādītāja augstāks snieguma līmenis salīdzinājumā ar izlietotā finansējuma daļu nosaka augstu pasākuma lietderīgumu attiecībā pret šo rādītāju, tomēr tas saistīts ar relatīvi mazāku vidējo investīciju apjomu nekā bija paredzēts.

Atbilstoši CSP datiem, ekonomiski aktīvo zivju apstrādes uzņēmumu skaits pēdējos 5 gados ir bijis stabils, neraugoties uz ārējiem nelabvēlīgiem apstākļiem (būtiska noieta tirgu zaudēšana NVS valstīs). Lai sasniegtu plānoto rādītāju, būtu nepieciešams atbalstīt 46 zivju apstrādes uzņēmumus. Tas nozīmē, ka lai pasākums būtu rezultatīvs attiecībā pret šo rādītāju, turpmākos gadus nepieciešams piesaistīt jaunus apstrādes uzņēmumus, kuri šajā periodā vēl nav saņēmuši atbalstu, ar tādu pašu intensitāti kā līdz šim.

Latvijā audzētas akvakultūras produkcijas apstrāde ir paredzēta tikai vienā no ieviestajiem projektiem (2,5%), bet mērķis veicināt enerģijas taupīšanu vai mazināt ietekmi uz vidi ir 8 projektos (20% no visiem). Ar bioloģiskās akvakultūras apstrādi nav plānots nodarboties. Vidējais projektu apjoms ir samērā neliels, jo publiskais finansējums ir izmantots būtiski mazākā mērā nekā sasniegts plānotais projektu skaits (attiecīgi par 25,7% un 47%). Vienlaikus, vērtējot dažādas uzņēmumu lieluma grupas, zemākais atbalsta saņēmēju īpatsvars ir mikro uzņēmumu vidū, kuri skaita ziņā veido vairāk kā pusi lielāko daļu nozares uzņēmumu, bet no tiem tikai ap 10% piedalījušies pasākumā. Šai uzņēmumu grupai ir grūtības rast līdzfinansējumu. Tādēļ pastāv liela iespējamība, ka daļa no šim pasākumam plānotā publiskā finansējuma netiks izmantota. Ja turpmākos gadus projektu pieteikšanas intensitāte saglabāsies 2017.-2018.g.līmenī, pasākumam plānotais publiskais finansējums tiks izmantots 50-60% apjomā. Šāda situācija lielā mērā ir saistīta ar situāciju tirgos, t.sk. lielas daļas NVS valstu tirgu zaudēšanu 2014.-2015. gados, un tam sekojošu ražošanas apjomu strauju samazinājumu nozarē.

Neto apgrozījuma vērtības no darbības zvejas un akvakultūras produktu apstrādē izmaiņas

Rādītājs tiek aprēķināts atbalsta saņēmējiem, salīdzinot gadu pirms projekta un pēdējo pieejamo gadu pēc projekta īstenošanas. Tas raksturo ražošanas apjomu palielinājumu atbalstītajos uzņēmumos.

Atbilstoši iesniegto pārskatu datiem (11 uzņēmumi, par kuriem pieejami pārskati par 2017.gadu), neto apgrozījuma vērtība no darbības zvejas un akvakultūras produktu pārstrādē ir palielinājusies par 20% jeb par 5,3 milj. EUR (1.-2. pārskata gados). Tas aptuveni atbilst plānotajiem rādītājiem, un ir 3 reizes vairāk par atbilstošo projektu attiecināmām izmaksām.

Ieviestajos projektos iesaistījušos uzņēmumu neto apgrozījums no darbības produkcijas pirms projekta veido aptuveni 35% no nozares kopējā apgrozījuma. Trijos gados pēc projektu realizācijas ir plānots palielināt atbilstošo neto apgrozījumu par 35%. No tā var vērtēt, ka esošo projektu sagaidāmais tiešais rezultāts attiecībā uz zivju apstrādes nozares apgrozījuma kāpumu ir pieaugums par aptuveni 12% pret 2017.gada līmeni. Savukārt plānotais peļņas pieaugums pasākumā iesaistītajos uzņēmumos ir par 37%. Tas liecina, ka īstenotajiem projektiem ir sagaidāma nozīmīga pozitīva ietekme uz visas nozares konkurētspēju. Turklāt, vairāk kā 90% no pasākumā iesaistītajiem uzņēmumiem jau pirmsprojekta gadā ir strādājuši ar peļņu, lai arī nozare kopumā pēdējos gados strādā ar zaudējumiem. Līdz ar to līdzšinējie dati liecina par augstu pasākuma lietderību attiecībā uz šo rādītāju.

Ražošanas izmaksu izmaiņas neto apgrozījumā

Rādītājs raksturo izmaksu īpatsvara izmaiņas produkcijas vērtībā zivju apstrādes uzņēmumos, kuri realizējuši projektus, salīdzinājumā ar pārējiem laikā no 2014. līdz 2017. gadam. Tas ir paredzēts, lai novērtētu, kādā mērā atbalsts ir veicinājis resursu ziņā efektīvu zivju apstrādes nozari. Tiek vērtēti apstrādes uzņēmumi ar līdzīgu nodarbināto skaitu – 2014. gadā līdz 400 nodarbināto. Abās grupās ir iekļauti tikai tie zivju apstrādes uzņēmumi, kuriem tā ir pamatnozare.

Šī rādītāja aprēķini rāda, ka atbalsta saņēmējiem izmaksu attiecība salīdzinājumā ar atbalsta nesaņēmējiem nav ievērojami mainījusies (+0,004). Atbalsta saņēmēju grupā izmaksu/ produkcijas vērtības attiecība saglabājusies iepriekšējā, bet pārējiem uzņēmumiem izmaksu attiecība pret produkcijas vērtību ir minimāli samazinājusies (skat. 5-3.tab.). Tas norāda uz atbalsta ietekmes neesamību uz uzņēmumu izmaksu efektivitāti. Pārējo rādītāju uzlabošanās gadījumā tas ir vērtējams pozitīvi.

5-3. tabula. Izmaksu izmaiņas pret apgrozījumu un darba ražīguma izmaiņas atbalsta saņēmēju un pārējo uzņēmumu grupās

Izlases grupa	Skaitis	Ražošanas izmaksu īpatsvars apgrozījumā (koef.)			Darba ražīgums (neto apgrozījums EUR/nodarbināto)		
		2014.	2017.	Izmaiņas	2014.	2017.	Izmaiņas
Atbalsta saņēmēji	6	0,976	0,976	0,000	79 285	91 734	+12 449
Atbalsta nesaņēmēji	41	0,967	0,963	-0,004	27 425	38 560	+11 135
Atbalsta neto rezultāts:				+0,004			+1 134

Avots: Autoru aprēķini no VID datiem

Darba ražīguma izmaiņas

Darba ražīgumu aprēķina ar neto apgrozījuma attiecību pret nodarbināto skaitu. Rādītājs ietver izmaiņas laikā no 2014. līdz 2017. gadam atbalsta saņēmējiem salīdzinot ar atbalsta nesaņēmējiem. Tas ir ieviests zivju apstrādes uzņēmumu konkurētspējas un dzīvotspējas izmaiņu vērtēšanai atbalsta ietekmē. Atbalsta periodā darba ražīgums ir palielinājies gan saņēmējiem, gan nesaņēmējiem, tomēr atbalstu saņēmušajiem uzņēmumiem palielinājums ir straujāks – pozitīvā starpība veido 1314 EUR/nodarbināto jeb 12% no pieauguma nesaņēmēju grupā. Salīdzinājumā ar atbalsta saņēmēju darba ražīgumu pirms projektu realizācijas aprēķinātais kāpums gan ir neliels – nepilni 2% (skat. 5-3.tabula).

Līdz ar to pasākuma rezultāts attiecībā uz šo rādītāju ir pozitīvs, tomēr efekts ir neliels. Tā kā atbalsta saņēmēju kopa un laika periods ir salīdzinoši nelieli, šajā laika posmā vērtējums ir tikai provizorisks.

Kopīgai Prioritātes mērķa novērtēšanai izvēlēts viens rādītājs.

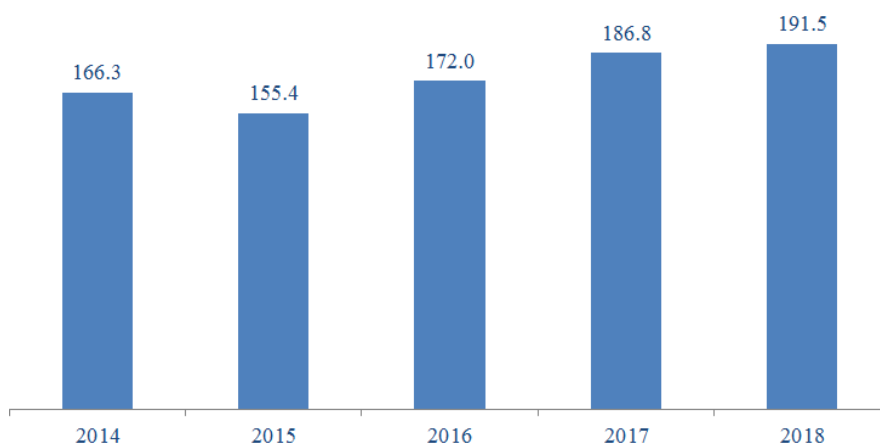
Izmaiņas eksporta tirgos.

Rādītājs paredzēts visas 5. prioritātes novērtēšanai un raksturo šīs prioritātes mērķa sasniegšanu kopumā. Rādītājs dod iespēju novērtēt situāciju nozīmīgākajā produktu realizācijas segmentā - eksporta tirgū. Tas veidojas kā salikts rādītājs no vairākiem apakšrādītājiem: *eksporta apjoms (tonnās) un vērtība (EUR) noieta (eksporta) tirgos*. Rādītājs lielā mērā raksturo prioritātes mērķa “veicināt tirdzniecību un apstrādi” sasniegšanas līmeni sakarā ar diviem nozīmīgiem faktoriem:

- zivju un zivju apstrādes produktu tirdzniecībā ārējo tirgu īpatsvars sasniedz 85%, bet pašmāju tirgus pastāvīgi nedaudz sašaurinās, tādējādi rādītāja pozitīvas izmaiņas raksturo tirdzniecības veicināšanas pakāpi,

- zivju apstrādes produktu eksports ievērojami pārsniedz neapstrādātu zivju eksportu, tādējādi rādītāja pozitīvas izmaiņas raksturo apstrādes veicināšanas pakāpi.

Zivju un zivju pārstrādes produktu eksporta kopvērtība 2018. gadā salīdzinājumā ar 2014. gadu palielinājusies par 15% līdz 191.5 miljoniem EUR (skat. 5-1.attēls).

5-1.attēls. Zivju un zivju pārstrādes produktu eksporta kopvērtība (milj. EUR)

Avots: CSP

Svara izteiksmē eksports 2018. gadā salīdzinājumā ar 2014. gadu samazinājies par 12% līdz 95 tūkstošiem tonnu.

Eksporta plūsmas pētījumā tiek iedalītas sekojošos ģeogrāfiskajos reģionos - Eiropa, NVS, Amerika, Āzija, Āfrika un pārējās valstis.

Eksporta apjoms (tonnās)

Eksporta apjomi svara izteiksmē uz NVS 2018. gadā salīdzinājumā ar 2014. gadu samazinājušies gandrīz par 60% līdz 25 tūkstošiem tonnu. Šo samazinājumu lielā mērā kompensē eksporta pieaugums uz Eiropu par 48% līdz 65 tūkstošiem tonnu. Eksports uz Ameriku palielinājies vairāk nekā divas reizes līdz gandrīz 2 tūkstošiem tonnu. Eksports uz Āziju palielinājies gandrīz divas reizes līdz 1.5 tūkstošiem tonnu. Eksports uz Āfriku 2014. gadā nebija noticis. Kopš 2015. gada eksports uz Āfriku pastāvīgi palielinās, 2018. gadā sasniedzot gandrīz 1 tūkstoti tonnu. Eksports uz pārējām valstīm nav ievērojams, tomēr tas palielinājies četras reizes līdz 260 tonnām.

Eksporta vērtība kopvērtība 2018. gadā salīdzinājumā ar 2014. gadu palielinājusies visos eksporta virzienos, izņemot NVS. Eksporta kopvērtība periodā no 2014. gada līdz 2018. gadam palielinājusies par 15%.

Eksporta kopvērtība uz NVS 2018. gadā salīdzinājumā ar 2014. gadu samazinājusies par 67% līdz 17 miljoniem €. Turpretī eksporta vērtības pieaugums uz Eiropu ir 45%, un eksports palielinājies līdz 160 miljoniem €. Eksports uz Ameriku palielinājies gandrīz četras reizes līdz 8.5 miljoniem €. Eksports uz Āziju palielinājies divas reizes līdz 4.5 miljoniem €. Eksports uz Āfriku 2018. gadā sasniedz 366 tūkstošus €. Eksports uz pārējām valstīm palielinājies līdz 1.5 miljoniem €.

Kopējais novērtējums

Aktivitāte ZRP 2014-2020 5. prioritātē kopumā vērtējama kā augsta, par ko liecina ievērojamais īstenojamo projektu īpatsvars (sasniegti 63% no plānotā projektu skaita 2023. gadā, bet darbības rezultātu satvara rādītājs starposma mērķim 2018. gadā sasniegts 90% un veido 33% no paredzētās mērķvērtības 2023. gadam).

Vislabāk tiek sekmēta konkrētā mērķa “*Zvejas un akvakultūras produktu tirgus organizāciju uzlabošana*” sasniegšana. Lai gan pasākumu F054.01. un F054.02. ieguldītais atbalsts nav bijis pietiekami rezultatīvs, jo nav sekmējis zvejas produktu RO tirgū laistās produkcijas vidējās vērtības un apjoma palielināšanos, veiktie ieguldījumi ir nodrošinājuši RO biedru konkurētspēju Krievijas uzliktā embargo radīto seku laikā, tādējādi sekmējot prioritātes mērķa sasniegšanu. Tirdzniecības pasākumi ir veicinājuši apstrādes sektora eksportspējīgo uzņēmumu konkurētspējas uzlabošanu, jo sektora eksporta kopvērtība atbalsta līdzšinējā periodā ir ievērojami palielinājusies.

Veiksmīgi tiek īstenota arī konkrētā mērķa “*Ieguldījumu apstrādes un tirdzniecības nozarē sekmēšana*” sasniegšana. Ieguldījumi zvejas un akvakultūras produktu apstrādes sekmēšanā uzskatāmi par rezultatīviem attiecībā uz iesaistīto uzņēmumu skaitu, kas sasniegts 60% apjomā no visam periodam plānotā. Pasākums ir sekmējis arī neto apgrozījuma kāpumu atbalsta saņēmēju līmenī, taču attiecībā uz visas nozares konkurētspējas celšanu rezultāts vērtējams kā viduvējs, ņemot vērā iesaistīto uzņēmumu skaitu un ieguldījumu apjomus. Dati liecina par augstu publiskā finansējuma izmantošanas lietderību attiecībā pret sasniegto rezultātu, jo rezultāti ir sasniegti, izmantojot nelielu daļu no pieejamā finansējuma.

Ietekmes novērtēšana

Ietekmes novērtēšanai izvēlēti konteksta rādītāji (skat. 5-4.tab.)

5-4. tabula. ZRP 2014-2020 paredzētie konteksta un izvēlētie ietekmes rādītāji

Rādītāja nosaukums	Mērvienība	Datu avots	2014.	2018.	Izmaiņas
RO skaits	skaits	ZM	3	3	0
Ražotāju vai nozares dalībnieku skaits katrā RO	skaits	ZM	29	27	-2
Ražotāji vai nozares dalībnieki, kas ir RO biedri (% no kopējā skaita)	%	ZM	67	77	10
Tirgū laistās RO produkcijas vērtība (% no kopējās tirgū laistās produkcijas)	%	ZM	92	85	-6
Tirgū laistās RO produkcijas apjoms (% no kopējās tirgū laistās produkcijas)	%	ZM	94	89	-4

Piezīme: *ZM ZD rīcībā ir dati par pārdoto zivju daudzumu un to vērtību tikai Latvijas ostās.

Līdz šim Latvijā ir nodibinātas 3 zvejas produktu RO, kurās ir apvienojušies vidēji 28 biedri, kas zvejo Baltijas jūrā un Rīgas jūras līcī aiz piekrastes joslas. Tie veido vidēji 72% no kopējā zvejniecības uzņēmumu, kuriem ir attiecīgā komerclicence zvejai aiz piekrastes ūdeņiem un vidēji 14% no kopējā uzņēmumu skaita Latvijas zvejniecības sektorā. Lai gan zvejas produktu RO tirgū

laistās produkcijas apjoma un vērtības īpatsvars laika posmā no 2014.–2018. gadam ir samazinājies (attiecīgi par 5 procentpunktiem un 7 procentpunktiem), zvejas produktu tirgū laistās produkcijas īpatsvars sektora līmenī ir ievērojams vidēji 94% no kopējā apjoma un 91% no kopējās vērtības), kas liecina par kooperācijas pozitīvo ietekmi un zvejas produktu RO konkurētspēju. Zvejas produktu RO ir liela nozīme un ietekme uz zvejniecības sektora attīstību un konkurētspēju. Zvejas produktu RO ir konkurētspējīgākas pieejamās infrastruktūras, produkcijas apjoma un cenas (ražošanas izmaksu) ziņā. Atbalsts ir sekmējis zvejas produktu RO konkurētspējas uzlabošanu, taču ne pietiekami – tirdzniecību, ko var skaidrot ar Krievijas uzliktā embargo radītajām sekām.

Gandrīz visi konteksta rādītāji, kas izvēlēti programmā, ir saistīti ar RO. Tikai darbības satvara rādītājs ir saistīts ar apstrādes projektu skaitu.

Kopējā eksporta vērtība ir pieaugusi par 45%, kas liecina par pozitīvu lietderības attiecībā pret plāno sasniedzamo rezultātu vērtību.

Secinājumi

1. ZRP 2014-2020 ir devusi ieguldījumu konkrētā mērķa “Zvejas un akvakultūras produktu tirgus organizāciju uzlabošana” sasniegšanā. Mērķa sasniegšanu vislabāk sekmēja pasākums F054.02. Savukārt pasākums F054.01., kas vērsts uz RTP izstrādi saistīto administratīvo izdevumu segšanu, konkrēto mērķi nesekmēja pietiekoši. Uzglabāšanas atbalsts darbojās kā risku mazinošs faktors, sekmējot zvejas produktu RO biedru konkurētspēju Krievijas uzliktā embargo radīto seku laikā.
2. Pasākuma F054.03. labuma guvēju skaits saistībā ar individuāliem uzņēmumiem ir nemainīgs pēdējo trīs gadu laikā, kas norāda uz eksportspējīgo uzņēmumu loka stabilizēšanos. Saistībā ar eksporta izmaiņas mērķa reģionos, jāņem vērā, ka pēc atbalsta piešķiršanas eksports uz NVS pastāvīgi palielinās.
3. Tirgus izpētes pasākumiem sniegtais atbalsts ir nepietiekams. Šādi pasākumi attiecībā uz izstāžu mērķa tirgiem būtu uzskatāmi par obligātu priekšnosacījumu atbalsta sniegšanai dalībai izstādēs. Atbalsts gan tiek arī piešķirts tādiem ar tirdzniecību netieši saistītiem projektiem kā zvejas sertifikācija, kuri būtu attiecināmi uz zvejniecības sektoru, nevis apstrādes sektoru.
4. ZRP 2014-2020 ir devusi ieguldījumu konkrētā mērķa – *ieguldījumu apstrādes un tirdzniecības nozarē sekmēšana* - esošo projektu izvērtējums ļauj indikatīvi vērtēt, ka atbalsta lietderība ir atbilstoša plānotajai un tas sekmē produktivitātes kāpumu zivju apstrādes nozarē. Rezultāti ir samērīgi ar veikto ieguldījumu apjomu.
5. Ievērojot esošo apstrādes uzņēmumu struktūru un aktivitāti, publiskā finansējuma izmantošana pilnā apjomā ir diskutabla. Saglabājoties 2017.-2018. gadu atbalsta izmantošanas intensitātei, var palikt neizmantoti ap 40% no pasākumam plānotā publiskā finansējuma jeb aptuveni 15 milj. EUR.

Ieteikumi

1. Zvejas produktu RO darbības uzlabošanai un līdz ar to arī Latvijas zvejniecības sektora konkurētspējas sekmēšanai būtu vēlams izvērtēt zvejas produktu RO obligāti īstenojamus pasākumus.
2. Konkurētspējas stiprināšanai būtu vēlams sekmēt jaunu RO rašanos (īpaši piekrastes zvejniecībā) un/vai esošo stiprināšanu, vienlaikus skaidrojot RO būtību, iespējamus ieguvumus no tās darbības, un sadarbības nozīmi EJZF piedāvāto iespēju izmantošanā. Vēlama ZST iesaiste informācijas aprites sekmēšanā, potenciālo saņēmēju aktivizēšanā.
3. Ņemot vērā tirgus izpētes projektu relatīvi zemās izmaksas attiecībā pret izstāžu sagatavošanas un dalības izmaksām, atbalstu dalībai izstādēs būtu lietderīgi sniegt tikai pēc izstāžu mērķa produktu grupu tirgus izpētes mērķa reģionu valstīs.

4. Nepieciešams izstāžu efektivitātes izvērtējums pēc katras izstādes atbilstoši starptautiski atzītām vērtēšanas metodikām. Ņemot vērā eksporta vērtības izmaiņas mērķa tirgos nākamajos gados pēc dalības izstādēs, būtu lietderīgi apsvērt iespējamus ieguvumus no dalības attiecīgajās izstādēs.
5. Atbalstu būtu vēlams piešķirt tikai un vienīgi ar apstrādes sektoru saistītām aktivitātēm. Tādas aktivitātes kā zvejas sertifikācija ir attiecināmas uz zvejniecības sektoru, un atbalsts tām būtu jāpiešķir attiecīgo prioritāšu pasākumu ietvaros.
6. Lai sekmētu ieguldījumus jaunās, bet perspektīvās jomās, kā arī mikro un mazo uzņēmumu iesaisti, būtu izvērtējama iespēja tiem projektiem, kurus realizē RO vai to apvienības, noteikt paaugstinātu atbalsta intensitāti (līdz papildus 25 procentpunktiem) saskaņā ar Regulas (ES) nr.508/2014 1.pielikumā noteikto.
7. Nepieciešamības gadījumā daļu pasākumam Zvejas un akvakultūras produktu apstrāde paredzētā publiskā finansējuma (ap 10 milj. EUR) iespējams pārdalīt citiem pasākumiem.

Cik lielā mērā Prioritāte sniedz ieguldījumu Savienības stratēģijā gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei mērķu sasniegšanā?

Atbilstoši izvirzītajiem mērķiem un rādītājiem, prioritātes ieguldījums nodarbinātības saglabāšanā nav paredzēts. Tomēr atbilstoši projektu pārskatu datiem, faktiski šādu ieguldījumu prioritāte sniedz, jo apstrādes projektu pārskatos ir ziņas par 31 jaunradītu darba vietu zivju apstrādes uzņēmumos.

Prioritāte nav devusi ieguldījumu vides jomā. Neliels ieguldījums ir izpētē un attīstībā, kas saistāms ar diviem tirgus pētījumiem.

6. 6. Prioritātes novērtēšana

Ietekmes novērtēšana

Novērtēšanas jautājums (NJ) 6Prioritātei - Veicināt integrētās jūrlietu politikas īstenošanu

Cik lielā mērā EJZF ir devis ieguldījumu Integrētā Jūrlietu Politikas īstenošanā (IMP)

Novērtēšanas kritēriji atbildei uz NJ:

EJZF ir sniedzis ieguldījumu koordinētu un pamatotu lēmumu pieņemšanas veicināšanā, lai maksimizētu dalībvalstu ilgtspējīgu attīstību, ekonomisko izaugsmi un sociālo kohēziju, kā arī jūrlietu sektoriem ar pamatotām jūrlietu politikām un attiecīgu starptautisko sadarbību, jūru un okeānu ilgtspējīgas izmantošanas un zinātnisku zināšanu paplašināšanas atbalstīšanu.

Prioritātes mērķu sasniegšanai izvēlēts viens pasākums (skat. 6-1.tab.).

6-1. tabula. Pasākumi, kas izvēlēti mērķa sasniegšanai

Pasākuma kods	Pilnais nosaukums pasākumam
F068.03	Zināšanu uzlabošana jūras vides stāvokļa jomā

Prioritātei atvēlētais kopējais publiskais finansējums veido 3.33 milj. EUR un tas ir 2% no ZRP 2014-2020 pieejamā publiskā finansējuma (pēc ZM datiem uz 26.02.2018.). Prioritātes pasākumos līdz 01.01.2019. izmaksātais publiskais finansējums sasniedzis 1.41 milj. EUR jeb 85% no starpposma mērķa vērtības 2018. gadā un 42% no mērķvērtības 2023. gadā.

Darbības rezultātu satvara iznākuma rādītājs *Jūras vides aizsardzības un zināšanu par jūras vidi uzlabošanas projektu skaits*, kuram sasniedzamā starpposma vērtība ir 0 un 2023. gada vērtība ir 1.

Rezultātu novērtējums

Rezultātu novērtējumam ir izvēlēti programmā iekļautie sasniedzamie rezultāta rādītāji (skat. 6-2.tab.).

6-2. tabula. ZRP2014-2020 paredzētie rezultāta rādītāji

Rādītāja nosaukums	Mērvienība	Datu avots	Gads	Vērtība
Izmaiņas saskaņā ar Putnu un Dzīvotņu direktīvu noteikto Natura 2000 teritoriju platībā	km ²	GIZ	2017	0
Kvalitatīvie raksturlielumi laba jūras vides stāvokļa noteikšanai, kuros uzlabotas zināšanas par jūras vides stāvokli	skaits	GIZ	2017	0

Prioritātē paredzēts viens konkrētais mērķis, kura sasniegšanas pakāpe tiek izvēlēta par sprieduma kritēriju prioritātes novērtēšanai. Konkrētā mērķa „*Integrētās jūrniecības politikas izstrāde un īstenošana*” sasniegšanai izvēlēts pasākums F068.03.

Konkrētā mērķa “*Integrētās jūrniecības politikas izstrāde un īstenošana*” sasniegšanas novērtēšanai izvēlēti 2 rādītāji.

Izmaiņas ar Putnu un Dzīvotņu direktīvu noteikto Natura 2000 teritoriju platībā

Periodā līdz 2017. gada beigām rezultāta rādītāja *Izmaiņas saskaņā ar Putnu un Dzīvotņu direktīvu noteikto Natura 2000 teritoriju platībā* vērtība nav mainījusies. Tādējādi pasākumsa mērķis tiek sasniegts, jo platības nesamazinās.

Kvalitatīvie raksturlielumi laba jūras vides stāvokļa noteikšanai, kuros uzlabotas zināšanas par jūras vides stāvokli

Projektā veikti pētījumi vairākās jomās: Bioloģiskā daudzveidība; Svešās sugas; Komerčiāli nozīmīgās zivju sugas; Barības ķēdes; Eitrofikācija; Jūras gultnes integritāte; Piesārņojošas vielas un savienojumi; Piesārņojošas vielas un savienojumi pārtikā izmantojamajos organismos; Jūru piesārņojošie atkritumi; Enerģija, tostarp zemūdens troksnis. Pētījumi veikti 9 no 11 jomām. Par hidrogrāfiskā stāvokļa izmaiņām ir noslēgts līgums ar LU.

Projekta ietvaros Latvijas Hidroekoloģijas institūta veiktais jūras vides kvalitātes periodiskais novērtējums atbilstoši Jūras stratēģijas pamatdirektīvas un atbilstošo LR normatīvo aktu prasībām izpildīts deviņiem no 11 raksturlielumiem laba jūras vides stāvokļa noteikšanai, kuros uzlabotas zināšanas par jūras vides stāvokli:

1. Bioloģiskā daudzveidība (D1);
2. Svešzemju sugas (D2);
3. Komerčiāli izmantotās zivis (D3);
4. Eitrofikācijas novērtējums (D5);
5. Jūras gultnes integritāte (D6);
6. Hidrogrāfiskā stāvokļa izmaiņas (D7);
7. Piesārņotāju novērtējums (D8);
8. Jūras piesārņojums ar cietajiem atkritumiem (D10);
9. Trokšņa novērtējums (D11).

Kopumā šis projekts dod ļoti būtisku ieguldījumu zināšanu par jūras vides stāvokli uzlabošanā, jo 2024.gada periodiskajā novērtējumā būs iespējams izmantot visus raksturlielumus (2012.g. sākotnējā novērtējumā izmantoti 4 raksturlielumi).

Tādējādi pasākums ir daļēji rezultatīvs attiecībā uz rādītāju Kvalitatīvie raksturlielumi laba jūras vides stāvokļa noteikšanai, kuros uzlabotas zināšanas par jūras vides stāvokli, jo zināšanas ir uzlabotas attiecībā uz deviņiem no 11 rādītājiem, un tās tiks uzlabotas attiecībā uz pārējiem diviem rādītājiem. Pasākuma lietderības attiecībā pret plānoto sasniedzamo rezultātu vērtība - 96%.

Tomēr nepieciešams ņemt vērā, ka pasākuma rezultativitātes vērtējums un subjektīvs, jo tas nav balstīts uz oficiāli apstiprinātām rezultāta rādītāja vērtībām sakarā ar datu trūkumu.

Ietekmes novērtēšana

Ietekmes novērtēšanai izvēlēti konteksta rādītāji (skat. 6-3.tab.)

6-3. tabula. ZRP 2014-2020 paredzētie konteksta rādītāji

Rādītāja nosaukums	Mērvienība	Datu avots	2014	2017	Izmaiņas
Saskaņā ar Putnu un Dzīvotņu direktīvu noteikto Natura 2000 teritoriju platība	km ²	VARAM	4,364.68	4,364.68	0

Konteksta rādītāja *Saskaņā ar Putnu un Dzīvotņu direktīvu noteikto Natura 2000 teritoriju platība* vērtība nav mainījusies. Tas vērtējams pozitīvi, jo rādītāja vērtība nesamazinās.

Atbalsta lietderību attiecībā pret plānoto sasniedzamo rezultātu konkrētā mērķa Integrētās jūrniecības politikas izstrāde un īstenošana sasniegšanā nav iespējams novērtēt sakarā ar oficiāli apstiprinātu datu trūkumu.

Secinājumi

7. EJZF ir devis ieguldījumu Prioritātes 6 mērķa Veicināt integrētās jūrlietu politikas īstenošanu sasniegšanā.
8. EJZF ir devis ieguldījumu konkrētā mērķa Integrētās jūrniecības politikas izstrāde un īstenošana sasniegšanā.

Ieteikumi

Pasākuma lietderības vērtība ir pozitīva un tas ir turpināms, lai nodrošinātu mērķa izpildi.

Cik lielā mērā Prioritāte sniedz ieguldījumu Savienības stratēģijā gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei mērķu sasniegšanā?

Atbalsts prioritātē nav devis ieguldījumu nodarbinātības saglabāšanā. Atbalsts ir devis ieguldījumu klimata pārmaiņu mazināšanā, pētniecībā un attīstībā ar datu un paraugu vākšanu, apsekojumu veikšanu, izvērtēšanu un analīzi, metožu izstrādāšanu un ietekmes izvērtēšanu.

MONITORINGA ZIŅOJUMS

Plānošanas dokumenta

Rīcības programma zivsaimniecības attīstībai 2014.-2020. gadam.
(stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma) monitoringa ziņojums

Plānošanas dokumenta un monitoringa ziņojuma izstrādātājs, kontaktinformācija:

Monitoringa priekšmets	Plānošanas dokumenta/ SIVN uzdevumi, plānotais stāvoklis/ normatīvos aktos noteikts	Rezultāti, situācijas raksturojums	Komentāri
Vides (dabas) faktori	Rīcības programma zivsaimniecības attīstībai 2014.-2020. g. (ZRP) nosaka, ka tās ietvaros jāīsteno EJZF prioritātes “Veicināt vides ziņā ilgtspējīgu, resursu ziņā efektīvu, inovatīvu, konkurētspējīgu un uz zināšanām balstītu <i>zvejniecību</i>” un „Veicināt vides ziņā ilgtspējīgu, resursu ziņā efektīvu, inovatīvu, konkurētspējīgu un uz zināšanām balstītu <i>akvakultūru</i>”. Zvejniecībā tas paredz nodrošināt pieejamajiem zvejas resursiem atbilstošu zvejas flotes kapacitāti, nodrošināt zvejas selektivitāti un nevēlamās nozvejas izmantošanu. ZRP nosaka arī to, ka EJZF prioritātes „Veicināt Integrētās jūrlietu politikas īstenošanu” īpašā mērķa “Integrētās jūrlietu politikas izstrāde un īstenošana” ietvaros jāatbalsta Pasākumu programmas, lai panāktu un saglabātu labu vides stāvokli, novērstu vides stāvokļa pasliktināšanos, ietverot arī telpiskās aizsardzības pasākumus, izstrādāšana un īstenošana saskaņā ar Jūras stratēģijas pamatdirektīvu.	Plānošanas dokumentā paredzētais atbalsts zvejas flotes kapacitātes pielāgošanai, zvejas selektivitātei un nevēlamās nozvejas izmantošanai ir devis pozitīvu ietekmi, uzlabojot ilgtspējīgas nozvejas rādītāju Rīgas līcī un Baltijas jūrā. Sniegtais atbalsts saglabāšanas pasākumiem zušu populācijas saglabāšanai ir sekmīgi realizēti, ietekme uz bioloģisko daudzveidību būs vērtējama vēlākā periodā. ZRP atbalsts akvakultūras vides pasākumiem ir veicinājis biodaudzveidību un vides kvalitāti, jo atbalsta saņēmēju dīķu un to apkārtnes sugu daudzveidība ir augstā līmenī. Programmā veiktie pasākumi veicināja akvakultūras saimniecību vides aizsardzības ilgtspēju, jo samazināta kūtsmēsli lietošana	Samazināts flotes apjoms, atbilstoši zvejas iespējām. Samazinājies degvielas patēriņš zvejošanas laikā. 100% realizēta zušu mazuļu izlaišana iekšzemes ūdensbaseinos. Sagatavots un apstiprināts 2018. g. jūras vides stāvokļa novērtējums, atbilstoši Jūras stratēģijas pamatdirektīvas prasībām. Latvijas zivsaimniecības nozares ilgtspējīgas

		neapšaubāmi samazina dīķu produktivitāti un, vienlaicīgi, sekmē vides un ģenētiskās daudzveidības aizsardzību un stiprināšanu. ZRP atbalsts pasākumam, kura ietvaros veicama zināšanu uzlabošana par jūras vides stāvokli, ir devis iespēju iegūt informāciju par jūras vidi ar tālejošu pozitīvu ietekmi vides aizsardzībai un pārvaldībai.	attīstības veicināšanai būtu nepieciešams veikt papildus pētījumus, lai sabalansētu zivsaimnieciskās produkcijas ražošanu un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu.
Sociālie faktori Iedzīvotāji (veselība/drošība, labklājība)	Rīcības programma zivsaimniecības attīstībai 2014.-2020.g. (ZRP) nosaka, ka tās ietvaros jāīsteno EJZF prioritāte “Palielināt nodarbinātību un teritoriālo kohēziju”, kuras konkrētais mērķis nosaka tai skaitā sociālās iekļaušanas un darbvieta radīšanas veicināšana un sniedzot atbalstu nodarbinātībai un darbaspēka mobilitātei no zivsaimniecības atkarīgās piekrastes un iekšzemes kopienās. Pasākumus ievieš ar Sabiedrības virzītas vietējas attīstības pieeju (SVVA), kas paredz vietējas iniciatīvas balstītas uz vajadzībām, kas noteiktas vietējās stratēģijās. Pasākumi ir vērsti uz sociālo iekļaušanos, kas paredz sabiedriski nozīmīgas infrastruktūras izveidi, darba vietu radīšanu, atbalstu īpaši mazajiem komersantiem, informācijas un izglītības pasākumus.	Programmā veiktie pasākumi ir devuši pozitīvu ieguldījumu iedzīvotāju sociālās drošības un labklājības palielināšanai. Ir veikti ieguldījumi vides un kultūras objektu infrastruktūrā, projektos paredzēta jaunu darbvieta radīšana, projektu pieteicēji ir mazie komersanti, nevalstiskas organizācijas, pašvaldības, kas dod ieguldījumu vietējās sociālās vides uzlabošanai. Ir veiktas apmācības un informēšanas pasākumi. Ietekmes vērtējums būs veicams vēlākā periodā.	
Ekonomiskie faktori Tautsaimniecības nozaru attīstība	ZRP nosaka prioritātes “Veicināt vides ziņā ilgtspējīgu, resursu ziņā efektīvu, inovatīvu, konkurētspējīgu un uz zināšanām balstītu <i>zvejniecību</i> ” ietvaros veicināt zvejniecības uzņēmumu (tostarp mazapjoma piekrastes flotes) konkurētspēju un dzīvotspēju, un uzlabot drošības un	Atbalsta ietvaros izveidotas un modernizētas ražotnes, iegādātas dažādas tehnoloģijas un veikta ostu labiekārtošana, kas sekmē zivju apjoma un apstrādes apjoma	Samazinās nodarbināto skaits zivsaimniecībā, īpaši zivju

	darba apstākļus, kā arī sniegt atbalstu inovācijām un zināšanu pārnesei. ZRP nosaka EJZF prioritātes „Veicināt vides ziņā ilgtspējīgu, resursu ziņā efektīvu, inovatīvu, konkurētspējīgu un uz zināšanām balstītu <i>akvakultūru</i>” ietvaros veicināt produktīvus ieguldījumus jaunos un esošos akvakultūras uzņēmumos, kā arī sniegt atbalstu inovācijām un zināšanu pārnesei. ZRP nosaka, ka prioritātes “Palielināt nodarbinātību un teritoriālo kohēziju” konkrētā mērķa ietvaros jāīsteno tajā skaitā ekonomiskās izaugsmes, darbību dažādošanas aktivitātes zivsaimniecības nozarē un citās jūras ekonomikas nozarēs no zivsaimniecības atkarīgās piekrastes un iekšzemes kopienās. Pasākumus ievieš ar Sabiedrības virzītas vietējas attīstības pieeju (SVVA), kas paredz vietējas iniciatīvas balstītas uz vajadzībām, kas noteiktas vietējās stratēģijās. Pasākumi ir vērsti uz atbalstu piekrastes zvejniekiem, lai veiktu darbību dažādošanu, pievienotās vērtības radīšanu nozvejotajiem lomiem, visos zivsaimniecības produkcijas ražošanas un realizācijas posmos, kā arī iesaistītos vietējā tūrisma aktivitāšu nodrošināšanā. EJZF prioritātes „Veicināt tirdzniecību un apstrādi” ietvaros tiek sniegts atbalsts tirdzniecības pasākumiem, kā arī zvejas un akvakultūras produktu apstrādes veicināšanai.	palielināšanos. Inovāciju projekti ir daudzpusīgi un aptver gan uzņēmuma, gan arī nozares līmeni. Īstenotās aktivitātes dod ieguldījumu galvenokārt ekonomikas dažādošanai – īpaši tūrisma jomā, kā arī zivju produkcijas pārstrādē un realizācijā. Pasākumi veicina zivsaimniecības nozares saglabāšanu piekrastes teritorijās (zivsaimniecībai nozīmīgās teritorijas – ZNT) atbilstoši zivju resursiem. Atbalsts produktīviem ieguldījumiem sekmē uzņēmumu konkurētspējas un dzīvotspējas paaugstināšanu, īpaši zivju apstrādē un akvakultūrā. Ievērojot nozares iespējas, šie ieguldījumi veikti mazākā apmērā nekā plānots. Līdzšinējais ieguldījums pētniecībā un attīstībā ir saistīts ar ieguldījumiem inovāciju veicināšanā. Šajā jomā projektu skaits ir neliels. Tirdzniecības pasākuma atbalsts nodrošina eksportspējīgo apstrādes uzņēmumu konkurētspējas saglabāšanos un uzlabošanos. Atbalsts veicina eksporta ģeogrāfisko plūsmu stabilizēšanos. Tomēr nepieciešams ņemt vērā relatīvi augstās izmaksas dalībai izstādēs,	pārstrādē.
--	--	--	-------------------

		kuru segšanai izlietota lielākā daļa pasākuma publiskā finansējuma. Tai pašā laikā atbalsts tirgus pētījumiem, it īpaši plānoto izstāžu aptvēruma mērķa tirgos pirms izstādēm, dotu iespēju palielināt atdevi no dalības izstādēs. Pašlaik šāds atbalsts ir nenoziņmīgs, un tas sniegts tikai diviem tirgus pētījumiem. Izstāžu efektivitāti būtu nepieciešams novērtēt ar starptautiski aprobētu metodiku. Tirdzniecības pasākuma atbalsts nav pielāgots vietējā tirgus vajadzībām, kura ietilpība pastāvīgi nedaudz samazinās, un iedzīvotāju patēriņā pieaug importa produktu īpatsvars.	
Teritorijas plānojuma vai attīstības plānošanas dokumenta rezultatīvie rādītāji (piemēram, teritorijas plānojumi – apbūvētās teritorijas, attīstības programmas – realizētie projekti u.c.)	ZRP nosaka, ka prioritātes “Palielināt nodarbinātību un teritoriālo kohēziju” konkrētā mērķa ietvaros jāīsteno tajā skaitā, sniedzot atbalstu nodarbinātībai un darbaspēka mobilitātei piekrastes un iekšzemes kopienās, kas atkarīgas no zvejas un akvakultūras. Pasākumus ievieš ar Sabiedrības virzītas vietējas attīstības pieeju (SVVA), kas paredz vietējas iniciatīvas balstītas uz vajadzībām, kas noteiktas vietējās stratēģijās. MK noteikumos ir noteikts, ka prioritāti ievieš zivsaimniecībā nozīmīgās teritorijās (ZNT), Piekrastē.	Vislielākā ietekme ir apdzīvojuma saglabāšanas, darba vietu nodrošināšanu mazajiem ražotājiem, algoto darba vietu, pakalpojumu, sociālās un fiziskās vides nozīmību, kas liecina par pasākuma pozitīvo ietekmi uz ZNT nodarbinātību un teritoriālo kohēziju. Pasākumu ietekme uz ZNT ir teritoriāli nevienmērīga. Darbavietu radīšana koncentrējas lielajās pilsētās.	

Secinājumi (analītisks paplašināts izvērtējums):

Vides (dabas) mērķi vides kvalitātes jomā pārskata periodā principā tiek sasniegti, jo plānošanas dokumentā paredzētais atbalsts uzlabojis ilgtspējīgas nozvejas rādītāju, samazinājis zvejas ietekmi uz jūras vidi un klimata izmaiņām (dzinēju emisijas), devis ieguldījumu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā. Uzlabota informācijas un zināšanu ieguve par jūras vides stāvokli, dodot iespēju veikt atbilstošu jūras pārvaldību.

Sociālie mērķi tiek sasniegti – Jo dod ieguldījumu sociālās iekļaušanas veicināšanā - sabiedriski nozīmīgas infrastruktūras izveidē, darba vietu radīšanā, atbalstā īpaši mazajiem komersantiem, informācijas un izglītošanas pasākumos. Konkrēta ietekme tiks vērtēta vēlākā periodā.

Ekonomiskie mērķi tiek sasniegti daļēji. Indikatīvie dati par pabeigtajiem projektiem norāda uz atbalsta saņēmēju ekonomisko rādītāju uzlabošanas, taču projektu skaits un plānoto ieguldījumu apjoms atpaliek no plānotā. Sakarā ar nelielu skaitu pabeigto projektu precīzāks faktiskā snieguma novērtējums būs iespējams pēc 2-3 gadiem.

Teritoriālie mērķi tiek sasniegti – tiek sniegts ieguldījums nodarbinātības un darbaspēka mobilitātes veicināšanā piekrastes un iekšzemes kopienās, kas atkarīgas no zvejas un akvakultūras. Atbalsta teritoriālais izvietojums ir atšķirīgs.

Nākamais monitoringa ziņojuma iesniegšanas termiņš:

Datums:

Paraksts:

PIELIKUMI

1. pielikums

Izvēlētie rādītāji ZRP 2014-2020 1. prioritātes “Veicināt vides ziņā ilgtspējīgu, resursu ziņā efektīvu, inovatīvu, konkurētspējīgu un uz zināšanām balstītu zvejniecību” novērtēšanai

Rādītāja nosaukums	Darba ražīguma izmaiņas
Attiecināmie pasākumi	Galīga zvejas darbību pārtraukšana; Pievienotā vērtība, produktu kvalitāte un nevēlamu nozveju izmantošana; Zvejas ostas, izkraušanas vietas, izsoles nami un patvēruma vietas – ieguldījumi zvejas ostu, izsoļu namu vai izkraušanas vietu un patvēruma vietu infrastruktūras uzlabošanā; patvēruma vietu būvniecībā, lai uzlabotu zvejnieku drošību; Inovācija.
Atvasinātie rādītāji	nav
Apraksts	Ikgadējās <i>nozvejas vērtība</i> vai <i>neto apgrozījums</i> uz vienu gada vidējo <i>nodarbināto</i> atbalstu saņēmušajos zvejniecības nozares uzņēmumos (gads pirms un pēc atbalsta saņemšanas).
Mērvienība	EUR/nodarbināto
Datu avots	LZIKIS,VID, CSP

Rādītāja nosaukums	Ražošanas izmaksu izmaiņas neto apgrozījumā
Attiecināmie pasākumi	Zvejas ietekmes uz jūras vidi ierobežošana un zvejas pielāgošana sugu aizsardzībai; Galīga zvejas darbību pārtraukšana; Veselība un drošība; Pievienotā vērtība, produktu kvalitāte un nevēlamu nozveju izmantošana; Zvejas ostas, izkraušanas vietas, izsoles nami un patvēruma vietas – ieguldījumi zvejas ostu, izsoļu namu vai izkraušanas vietu un patvēruma vietu infrastruktūras uzlabošanā; patvēruma vietu būvniecībā, lai uzlabotu zvejnieku drošību; Inovācija.
Atvasinātie rādītāji	nav
Apraksts	Ražošanas izmaksu attiecības izmaiņas pret neto apgrozījumu gadā pirms un pēc projekta (pastāv iespēja, ka veicot ieguldījumus, uzreiz pēc projekta izmaksas var pieaugt, tādēļ šogad plānots skatīt visa pārskata perioda griezumā). Izmantojot Peļņas /zaudējumu (P/z) aprēķinu, plānots iekļaut šādas pozīcijas atkarībā no p/z aprēķina shēmas: P/z aprēķina shēma vertikālā formā (klasificēta pēc apgrozījuma izmaksu metodes):

	neto apgrozījums; pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas; pārdošanas izmaksas; administrācijas izmaksas; pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi; pārējās saimnieciskās darbības izmaksas. P/z aprēķina shēma vertikālā formā (klasificēta pēc perioda izmaksu metodes): neto apgrozījums; gatavās produkcijas un nepabeigto ražojumu krājumu izmaiņas pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi; materiālu izmaksas; personāla izmaksas; pārējās saimnieciskās darbības izmaksas.
Mērvienība	%
Datu avots	VID, CSP

Rādītāja nosaukums	Bojātās nozvejas apjoma izmaiņas kopējā nozvejā
Attiecināmie pasākumi	Zvejas ietekmes uz jūras vidi ierobežošana un zvejas pielāgošana sugu aizsardzībai Inovācija – ja ir paredzēta ietekmes uz jūras vidi samazināšana.
Atvasinātie rādītāji	nav
Apraksts	Tiek salīdzinātas attiecības izmaiņas atbalsta saņēmējam pirms un pēc projekta ieviešanas; Tiek salīdzinātas attiecības izmaiņas atbalsta saņēmējiem un atbalsta nesaņēmējiem pēc projekta.
Mērvienība	%
Datu avots	LAD, VVD (Izmantojami dati no zvejas žurnāliem, kuros tiek reģistrēta zvejas rīku izmantošana un informācija par zvejas licenču, atļauju, nomas tiesību turētājiem (MK noteikumi Nr. 296., 02.05.2007.).

Rādītāja nosaukums	Bojāto zvejas rīku īpatsvars kopējā izmantoto zvejas rīku skaitā
Attiecināmie pasākumi	Zvejas ietekmes uz jūras vidi ierobežošana un zvejas pielāgošana sugu aizsardzībai Inovācija – ja ir paredzēta ietekmes uz jūras vidi samazināšana.
Atvasinātie rādītāji	Bojāto zvejas rīku skaita izmaiņas attiecībā pret kopējo izmantoto zvejas rīku skaitu Bojāto zvejas rīku garuma metros izmaiņas attiecībā pret kopējo

	izmantoto garumu
Apraksts	- Tiek salīdzinātas attiecības izmaiņas atbalsta saņēmējam pirms un pēc projekta; - Tiek salīdzinātas attiecības un to izmaiņas atbalsta saņēmējiem un atbalsta nesaņēmējiem pēc projekta.
Mērvienība	Skaitis, m,%
Datu avots	LAD, VVD (izmantojami dati no zvejas žurnāliem, kuros tiek reģistrēta zvejas rīku izmantošana un informācija par zvejas licenču, atļauju, nomas tiesību turētājiem (MK noteikumi Nr. 296., 02.05.2007.)).

Rādītāja nosaukums	Izmaiņas zušu populācijā
Attiecināmie pasākumi	Atbalsts saglabāšanas pasākumiem
Atvasinātie rādītāji	1) Izlaisto zušu mazuļu skaits katrā ūdenstilpnē, salīdzinot ar plānoto; 2) Ūdenstilpņu skaits, kurās izlaisti zušu mazuļi, salīdzinot ar plānoto.
Apraksts	1) Tiek novērtēts, cik liels zušu mazuļu skaits ir izlaists, salīdzinot ar pasākumā plānoto skaitu, vērtējot procentuāli atsevišķi katrai ūdenstilpnei; 2) Procentuālais novērtējums, cik ūdenstilpnēs katrā upju baseinā ir izlaisti zušu mazuļi, salīdzinājumā ar plānoto.
Mērvienība	Skaitis gab., %
Datu avots	LAD, BIOR

Rādītāja nosaukums	Mencu nozvejas apjoma izmaiņas uz zvejas kuģi
Attiecināmie pasākumi	Galīga zvejas darbību pārtraukšana
Atvasinātie rādītāji	nav
Apraksts	Mencu nozvejas apjoma izmaiņas uz vienu zvejas kuģi, kas zvejo mencu (gads pirms un pēc atbalsta).
Mērvienība	%
Datu avots	LAD, LZIKIS

Rādītāja nosaukums	Labuma guvēju īpatsvars nozarē (labuma guvēji saskaņā ar MK not. minēto.)
Attiecināmie pasākumi	Veselība un drošība; Pievienotā vērtība, produktu kvalitāte un nevēlamu nozveju izmantošana; Zvejas ostas, izkraušanas vietas, izsoles nami un patvēruma vietas – ieguldījumi zvejas ostu, izsoļu namu vai izkraušanas vietu un patvēruma vietu infrastruktūras uzlabošanā; patvēruma vietu būvniecībā, lai uzlabotu zvejnieku drošību

Atvasinātie rādītāji	nav
Apraksts	Labuma guvēji attiecībā pret (ekonomiski aktīvo) uzņēmumu un nodarbināto skaitu sektorā.
Mērvienība	%
Datu avots	LAD, CSP

Rādītāja nosaukums	Izmaiņas zivju apjomā un apstrādē
Attiecināmie pasākumi	Pievienotā vērtība, produktu kvalitāte un nevēlamu nozveju izmantošana
Atvasinātie rādītāji	Izmaiņas saldēto zivju izkrāvumu apjomā Izmaiņas blakusproduktu un nevēlamās nozvejas apstrādē
Apraksts	saldēto zvejas produktu uzglabāšanas apjoma ārpus ostām izmaiņas projektu rezultātā (gads pirms un pēc projekta); pārstrādāto zvejas blakusproduktu un nevēlamās nozvejas apjoma izmaiņas projektu rezultātā (gads pirms un pēc projekta).
Mērvienība	Tonnas, %
Datu avots	LAD

Rādītāja nosaukums	Izkrauto zvejas produktu apjoma izmaiņas
Attiecināmie pasākumi	Zvejas ostas, izkraušanas vietas, izsoles nami un patvēruma vietas – ieguldījumi zvejas ostu, izsoļu namu vai izkraušanas vietu un patvēruma vietu infrastruktūras uzlabošanā; patvēruma vietu būvniecībā, lai uzlabotu zvejnieku drošību
Atvasinātie rādītāji	nav
Apraksts	Zivju izkrāvumu apjoma izmaiņas Latvijas ostās projektu rezultātā. Rādītājs tiks analizēts saistībā ar veiktajiem ieguldījumiem.
Mērvienība	Tonnas,%
Datu avots	LAD, LZIKIS

Rādītāja nosaukums	Inovāciju mērogs
Attiecināmie pasākumi	Inovācija
Atvasinātie rādītāji	dalījumā pa jomām; dalījumā pēc mēroga (<i>uzņēmuma, nozares</i>); uzņēmēju-dalībnieku īpatsvars no kopējā uzņēmumu skaita sektorā.
Apraksts	Daļa un apmērs sekmīgi realizētiem inovācijas projektiem: MK not. Nr. 193 uzskaitītajām inovāciju jomām – cik no šīm jomām ir aptvertas un kāds ir projektu skaita un ieguldījumu sadalījums starp tām; cik % no inovācijām tiek ieviestas uzņēmuma, un cik plašākā (nozares) līmenī; cik % atbalsta saņēmēju ir iesaistīti inovāciju projektu realizācijā no

	kopējā uzņēmumu skaita sektorā.
Mērvienība	%
Datu avots	LAD, CSP

2.pielikums

Novērtētāju papildus izvēlētie rezultāta rādītāji ZRP 2014-2020 1. prioritātes novērtēšanai

Rādītājs	Izmantojamais datu avots	1.Konkrētais mērķis		3.Konkrētais mērķis	4.Konkrētais mērķis			5.Konkrētais mērķis
		Pasākumi:						
		Atbalsts saglabāšanas pasākumu izstrādei un īstenošanai	Zvejas ietekmes uz jūras vidi ierobežošana un zvejas pielāgošana sugu aizsardzībai	Galīga zvejas darbību pārtraukšana	Veselība un drošība	Pievienotā vērtība, produktu kvalitāte un nevēlamu nozveju izmantošana	Zvejas ostas, izkraušanas vietas, izsoles nami un patvēruma vietas – ieguldījumi zvejas ostu, izsoļu namu vai izkraušanas vietu un patvēruma vietu infrastruktūras uzlabošanā; patvēruma vietu būvniecībā, lai uzlabotu zvejnieku drošību	Inovācija
Darba ražīguma izmaiņas	LZIKIS,VID, CSP			x		x	x	x
Ražošanas izmaksu izmaiņas neto apgrozījumā	VID, CSP		x	x	x	x	x	x
Bojātās nozvejas apjoma izmaiņas kopējā nozvejā	LAD, VVD		x					x *
Bojāto zvejas rīku īpatsvars kopējā izmantoto zvejas rīku skaitā	LAD, VVD		x					x *
Izmaiņas zušu populācijā	LAD, BIOR	x						
Mencu nozvejas apjoma izmaiņas uz zvejas kuģi	LAD, LZIKIS			x				
Labuma guvēju īpatsvars nozarē	LAD, CSP				x	x	x	
Izmaiņas zivju apjomā un apstrādē ³	LAD					x	-	
Izkrauto zvejas produktu apjoma izmaiņas	LAD, LZIKIS						x	
Inovāciju mērogs	LAD, CSP							x

³ Rādītājs “Izmaiņas zivju apjomā un apstrādē” tiek veidots no rādītājiem “Saldēto zvejas produktu uzglabāšanas apjoma izmaiņas ārpus ostām” (saskaņā ar MK not. Nr. 441. 3.pantu) un “Pārstrādāto zvejas blakusproduktu un nevēlamās nozvejas apjoma izmaiņas”.